

SLUŽBENI VJESNIK

BISKUPIJE KRK

God. 2012.

broj 6

BISKUPOVA BOŽIĆNA PORUKA 2012.

Draga braćo i sestre, vjernici Krčke biskupije i svi ljudi dobre volje!

Volio bih da ove riječi koje vam šaljem kao pismo odjeknu u svakome od vas kao živo izgovorena riječ o blagdanu Božića. Želim vam u ovoj Godini vjere reći da je i danas u ovo naše vrijeme u potpunosti aktualan, dakle na djelu, proglas koji je nama ljudima upućen u Božićnoj noći: Javljam vam veliku radost koja će biti za sav narod: Danas vam se rodio Spasitelj, Krist, Gospodin (Lk 2, 10). To nije vijest koju je izrekao ili donio neki čovjek, to je sigurna izjava Boga koji ne vara, čije riječi nikada ne gube na istinitosti, već štoviše, za čije riječi vrijedi da će i nebo i zemlja proći, ali ono što on kaže neće proći nikada.

Garant te izjave je sam Bog. On je taj spasitelj koji jamči da njegov dolazak znači dobro, sreću i spasenje za ljude. Ljudi koji čuju, slušaju i u djelo provode ono što je on rekao, jesu ljudi koji svoju budućnost grade na sigurnom temelju. Prema njegovim riječima, slični su mudrom čovjeku koji svoju kuću gradi na čvrstoj stijeni. Kada dođe nevrijeme ta kuća ne pada jer ima čvrst temelj. Tako je i s čovjekom koji se drži onoga što Bog kaže: ne kaje se, ne strahuje i ne propada.

Braćo i sestre, promotrite! Od božićne noći pred nešto više od dvije tisuće godina izmjenjivala su se stoljeća koja su bila svakakva. Protiv ovoga Boga dizali su se ne samo jedan i drugi Herod, nego odreda sve do današnjeg dana toliki u suludoj nadi da će pokopati zauvijek ono što je započelo u ovoj noći, a to je spasenje i oslobođenje ljudi od svih tirana. Do danas su svi takvi propali a s njima i svi oni koji su im, nažalost, vjerovali, za njima išli i za njih radili. A Božja riječ ostaje zauvijek. Ova vjera otvara vrata nadi koja je sigurna i ne vara. Zato se nemojmo bojati planova ljudi koji hoće izokrenuti Božji zakon i ljude prisiliti na protunaravne postupke i način života. Gospodin poznaje namisli ljudske: one su isprazne. (Ps 94, 11) Gospodin im se podruguje jer vidi da njihov dan dolazi. (usp. Ps 37, 13) A tko se uzda u Gospodina ostaje dovijeka (usp Ps 125, 1).

Pogledajmo i obitelj koja se danas želi omalovažiti i izobličiti. Božji Sin – Spasitelj, premda Bog, rodio se u ljudskoj obitelji u kojoj se potpuno podložio autoritetu svetog Josipa kao oca i majci Mariji. Time je najočitije pokazao da je bračna zajednica muža i žene po Božjem planu određena da u ljubavi donese na svijet i odgoji svakog čovjeka. Tragedije tolikih osoba koje su bile lišene očinske i majčinske ljubavi dokazuju koliko

obitelj znači za normalan razvoj i sretan život svake osobe.

Prigrlimo svoje dostojanstvo i dostojanstvo naših obitelji kako nam je objavljeno u čudesnom događaju Isusovog utjelovljenja – u Božiću.

Neka nam i ove godine Isusovo rođenje bude na radost i spasenje.

Svima sretan i od Boga blagoslovljen Božić!

U Krku, 8. prosinca, na blagdan Bezgrešnog začeća B. D. Marije, 2012.

Vaš biskup:

✠ Valter

Broj: 790/2012.

Krk, 14. prosinca 2012.

Neka se ova poruka pročita na svim misama s narodom na svetkovinu Božića.

BISKUP:

✠ Valter, v. r.

DOKUMENTI

PORUKA PAPE BENEDIKTA XVI.
ZA 99. SVJETSKI DAN SELILACA I IZBJEGLICA 2013.

Migracije: hodočašće vjere i nade

Draga braćo i sestre!

Drugi vatikanski koncil u pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes* podsjetio je da «Crkva... putuje zajedno s čitavim čovječanstvom» (br. 40), zbog čega «radost i nada, osobito siromašnih i svih koji trpe, jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika te nema ničega uistinu ljudskog a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu» (br. 1). Odjek tih riječi susrećemo u učenju sluge Božjega Pavla VI., koji je nazvao Crkvu «iskusnom u čovjekoljublju» (Enc. *Populorum progressio*, 13), kao i blaženog Ivana Pavla II., koji je rekao kako je osoba »prvi put što ga Crkva mora prijeći vršeci svoje poslanje..., put što ga je zacrtao sam Krist« (Enc. *Centesimus annus*, 53). Tragom svojih prethodnika, u svojoj enciklici *Ljubav u istini* (*Caritas in veritate*) nastojao sam pojasniti da «je cijela Crkva, u cjelokupnom svome postojanju i djelovanju – to jest kad naviješta, slavi i vrši djela ljubavi, založena oko promicanja cjelovitog ljudskog razvoja» (br. 11). Imao sam pritom pred očima također milijune muškaraca i žena koji su, iz raznih razloga, doživjeli iskustvo migracije. Selilaštvo je «pojava koja ostavlja snažan dojam zbog broja osoba koje su u nju uključene, zbog društvenih, ekonomskih, političkih, kulturalnih i religijskih problema koje izaziva, kao i zbog dramatičnih izazova koje postavlja pred narode i međunarodnu zajednicu» (*isto*, 62), jer «svaki selilac je ljudska osoba koja kao takva posjeduje neotuđiva temeljna prava, koja u svim situacijama svi moraju poštivati» (*isto*).

Zbog toga sam odlučio Svjetski dan selilaca i izbjeglica za 2013. godinu – godinu

u kojoj se slavi 50. obljetnica otvorenja Drugog vatikanskog koncila i 60. obljetnica proglašenja apostolske konstitucije *Exsul familia* i u kojoj čitava Crkva slavi *Godinu vjere*, prihvaćajući s oduševljenjem izazov nove evangelizacije – posvetiti temi «Migracije – hodočašće vjere i nade».

Doista, vjera i nada su neraskidivo povezani u srcu mnogih selilaca, koji svim srcem žude za boljim životom i nerijetko pokušavaju ostaviti iza sebe «očaj» jedne bezizgledne budućnosti. Istodobno, mnogi su od njih krenuli na to putovanje vođeni dubokom vjerom da Bog ne napušta svoja stvorenja i ta utjeha čini rane iskorjenjivanja i odvajanja podnošljivijima i čak im ulijeva nadu da će se jednoga dana vratiti u svoju domovinu. Vjera i nada, dakle, su nešto što selioci nose sa sobom, svjesni da se s njima «možemo lakše nositi sa sadašnjošću: sadašnji trenutak, ma koliko težak bio, može se živjeti i prihvatiti ako vodi ka nekom cilju, ako u taj cilj možemo biti sigurni i ako je taj cilj tako velik da opravdava trud koji je uložen u prijedeni put» (Enc. *Spe salvi*, 1).

Na velikom polju migracija Crkva svoju majčinsku brigu pokazuje na raznorazne načine. S jedne strane ona svjedoči o velikom siromaštvu i patnji, koji nerijetko dovode do ljudskih drama i tragedija. Na tome području se provode konkretni programi usmjereni rješavanju brojnih hitnih potreba, čemu se velikodušno posvećuju pojedinci i skupine, volonterske udruge i pokreti, župna i dijecezanska tijela u suradnji sa svim ljudima dobre volje. S druge strane, međutim, Crkva ne propušta istaknuti pozitivne aspekte,

moćnosti i resurse koje pružaju migracije. U tome se smislu pokreću programi i osnivaju prihvatni centri koji potpomažu ili prate cjelovito uključivanje selilaca, tražitelja azila i izbjeglica u novu društveno-kulturnu sredinu, ne zanemarujući vjersku dimenziju, koja je od temeljne važnosti za život svake osobe. Upravo je toj dimenziji Crkva, na temelju samog poslanja koje joj je povjerio Krist, pozvana posvetiti posebnu pažnju i brigu: to je njezina najvažnija i najspecifičnija zadaća. Prema vjernicima kršćanima iz raznih dijelova svijeta ta pozornost prema vjerskoj dimenziji uključuje također ekumenski dijalog i brigu za nove zajednice, dok se prema vjernicima katolicima izražava, među ostalim, u osnivanju novih pastoralnih struktura i valorizaciji raznih obredâ, kako bi se poticalo njihovo puno sudjelovanje u životu mjesne crkvene zajednice. Promicanje osobe ide ukorak s duhovnim zajedništvom, koje otvara putove «autentičnom i obnovljenom obraćenju Gospodinu, jedinom Spasitelju svijeta» (Apost. pismo Porta fidei, 6). Crkva uvijek pruža dragocjen dar kada ljude vodi susretu s Kristom koji otvara vrata jednoj postojanoj i pouzdanoj nadi.

Što se tiče selilaca i izbjeglica, Crkva i razne stvarnosti koje iz nje crpe nadahnuće za svoj rad trebaju izbjegavati da pružaju samo karitativnu pomoć, već su pozvane promicati također istinsku integraciju u društvo gdje su svi članovi aktivni i odgovorni za dobrobit drugoga, velikodušno pružaju svoj kreativni doprinos, uživaju puna građanska prava i s pravom dijele ista prava i dužnosti. Selioci nose sa sobom osjećaje povjerenja i nade koji nadahnjuju i podupiru njihovo traženje boljih životnih mogućnosti. Ipak, oni ne traže samo poboljšavanje svoga ekonomskog, društvenog i političkog položaja. Istina je da iskustvo selilaštva često započinje strahom, napose kada su selioci zbog progonâ i nasiljâ prisiljeni na bijeg, i traumom zbog napuštanja članova svojih obitelji i dobara koja su im, u određenoj mjeri, jamčila preživljavanje. No to

trpljenje, golemi gubici i, ponekad, osjećaj izgubljenosti pred nesigurnom budućnošću ne uništavaju san da će moći ponovno izgraditi, s nadom i hrabrošću, život u stranoj zemlji. Selioci gaje u sebi nadu da će naići na prihvaćanje, solidarnost i pomoć, da će susresti osobe koje će pokazati razumijevanje i suosjećanje za nevolju i tragediju koja je snašla druge i prepoznati vrijednosti i resurse koje oni mogu pružiti te biti kadre postupati humano i dijeliti svoja materijalna dobra s onima koji su u potrebi i nevolji. Potrebno je, naime, ponovno potvrditi da «univerzalna solidarnost za nas je ne samo činjenica i dobrobit nego i dužnost» (Enc. Caritas in veritate, 43). Selioci i izbjeglice, osim teškoća, mogu iskusiti također nove i gostoljubive odnose koji im omogućuju da obogate zemlje odredišta svojim stručnim sposobnostima i vještinama, svojom društveno-kulturnom baštinom i, često, također svojim svjedočanstvom vjere, koji mogu donijeti novu snagu i udahnuti novi život zajednicama drevne kršćanske tradicije, potaknuti druge na susret s Kristom i upoznavanje Crkve.

Sigurno da svaka država ima pravo regulirati migracijske valove i provoditi politike uvjetovane općim zahtjevima zajedničkog dobra, ali uvijek uz poštivanje dostojanstva svake osobe. Pravo osobe na emigriranje – kao što se podsjeća u koncilskoj konstituciji *Gaudium et spes*, br. 65 – ubraja se među temeljna ljudska prava, dopuštajući svakom pojedincu da se nastani tamo gdje vjeruje da će najbolje ostvariti svoje sposobnosti, težnje i planove. U sadašnjem društveno-političkom kontekstu, međutim, prije no pravo na seljenje, potrebno je afirmirati pravo osoba da se ne sele, to jest da im se omogući da ostanu u svojoj domovini; kao što je rekao blaženi Ivan Pavao II.: «osnovno ljudsko pravo je živjeti u svojoj zemlji. Međutim, to pravo postaje djelotvorno samo ako se konstantno drži pod kontrolom faktore koji tjeraju na migraciju» (*Govor na IV. Svjetskom kongresu o migracijama*, 1998.).

Danas, naime, vidimo kako su mnoge migracije posljedica ekonomske nestabilnosti, pomanjkanja osnovnih dobara, prirodnih katastrofa, ratova i društvenih nereda. Namjesto putovanja ispunjenog pouzdanjem, vjerom i nadom, seljenje tada postaje mukotrpan put koji se poduzima zbog čistog preživljavanja, gdje su muškarci i žene više žrtve no osobe koje aktivno i odgovorno donose odluku o seljenju. Tako, dok ima selilaca koji postižu zadovoljavajući društveni status i žive dostojanstveno zahvaljujući pravilnoj integriranosti u novu sredinu, mnogo je onih koji su marginalizirani i, katkad, izrabljivani i lišeni temeljnih ljudskih prava ili su se odali oblicima ponašanja koja su štetna za društvo u kojem žive. Proces integracije obuhvaća prava i dužnosti, pozornost i brigu za dostojanstven život selilaca, ali također pozornost selilaca prema vrijednostima koje pruža društvo u koje se uključuju.

U vezi s tim, ne smijemo zaboraviti pitanje neregularne (nezakonite) migracije. Rješavanju tog gorućeg problema treba što hitnije pristupiti, osobito kada se zna da obuhvaća trgovinu i izrabljivanje osoba, napose žena i djece. Te zločine treba odlučno osuditi i kazniti, dok bi se uređenom migracijskom politikom, koja se ne svodi na potpuno zatvaranje granica, pooštavanje kazni protiv neregularnih (nezakonitih) migranata i usvajanje mjera koje bi morale obeshrabriti nove ulaske, moglo bar umanjiti za mnoge selioce opasnost da postanu žrtve tih oblika trgovine ljudima. Prijeko su potrebne sustavne i multilateralne intervencije za razvoj zemalja podrijetla, djelotvorne protumjere usmjerene suzbijanju trgovine ljudima, sveobuhvatni programi regulacije legalnih ulazaka u zemlju i veća spremnost promatrati pojedinačne slučajeve koji više zahtijevaju humanitarnu zaštitu no politički azil. Osim donošenja odgovarajućih zakona, nužan je strpljivi i stalni rad na oblikovanju mentalitetâ

i savjesti. U svemu tome je važno jačati i razvijati razumijevanje i suradnju između crkvenih i ostalih institucija koje su u službi cjelovitog razvoja osobe. U kršćanskom shvaćanju, društveni i humanitarni rad crpi snagu iz vjernosti evanđelju, sa sviješću da «tko god slijedi Krista, savršenoga čovjeka, i sam postaje više čovjekom» (Gaudium et spes, 41).

Draga braćo i sestre selioci, neka vam ovaj Svjetski dan pomogne obnoviti pouzdanje i nadu u Gospodina koji je uvijek uz vas! Iskoristite svaku priliku da ga susretete i prepoznate njegovo lice u dobrim djelima koja vam se čine na vašem selilačkom putu. Radujte se jer vam je Gospodin blizu i, zajedno s njime, moći ćete svladati prepreke i teškoće, obogaćeni iskustvom otvorenosti i prihvaćanja koje vam mnogi pružaju. Naime, «život je poput nekog putovanja, često mračnim i uzburkanim, morem povijesti, putovanja na kojem otkrivamo zvijezde koja nam pokazuju put kojim nam valja ići. Prave zvijezde u našem životu su osobe koje su znale živjeti ispravno. One su svjetla nade. Sigurno da je Isus Krist Svjetlo, sunce koje je granulo nad svim tminama povijesti. Ali da bi došli do Njega trebamo također neka nama bliža svjetla, a to su osobe koje zrače svjetlom koje crpe iz Njegova svjetla i predstavljaju nam tako putokaz na našem putovanju» (Enc. Spe salvi, 49).

Povjeravam svakog od vas Blaženoj Djevici Mariji, znaku sigurne nade i utjehe, »zvijezdi vodilji«, koja nam je svojom majčinskom prisutnošću bliska u svakom trenutku života, i svima od srca udjeljujem apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 12. listopada 2012.

Papa Benedikt XVI.

«Podite i učinite mojim učenicima sve narode!» (usp. Mt 28, 19)

Dragi mladi,

želim da do svih vas dopre moj pozdrav pun radosti i ljubavi. Siguran sam da su se mnogi od vas vratili sa Svjetskog dana mladih u Madridu snažnije *«ukorijenjeni i nazidani na Kristu, čvrsti u vjeri»* (usp. Kol 2, 7). Ove smo godine, u raznim biskupijama, radosno slavili svoju pripadno Kristu, nadahnuti temom: *«Radujte se u Gospodinu uvijek!»* (Fil 4, 4). A sada se pripremamo za predstojeći Svjetski dan, koji će se slaviti u Rio de Janeiru, u Brazilu, u srpnju 2013.

Želim vas prije svega ponovno pozvati da sudjelujete u tom važnom događaju. Glasoviti kip Krista Otkupitelja, koji dominira tim lijepim brazilskim gradom, bit će za nas rječiti simbol. Kristove raširene ruke su znak njegove želje da zagrlji sve one koji će mu doći a njegovo srce predstavlja beskrajnu ljubav prema svakom od nas i prema svakoj od vas. Pustite da vas on privuče k sebi! Doživite to iskustvo susreta s Kristom zajedno s mnogim drugim mladima koji će se pohrliti u Rio da sudjeluju na idućem svjetskom susretu! Pustite da vas on ljubi i bit ćete svjedoci koje svijet treba!

Pozivam vas da se pripravite za Svjetski dan u Rio de Janeiru meditirajući već od sada o temi susreta: *«Podite i učinite mojim učenicima sve narode»* (usp. Mt 28, 19). Riječ je o velikom misijskom pozivu koji je Krist ostavio čitavoj Crkvi i koji ni danas, nakon dvije tisuće godina, nije izgubio na svojoj aktualnosti. Sada taj poziv mora snažno odjeknuti u vašem srcu. Godina priprave za susret s Rijom podudara se s Godinom vjere, na početku koje je održana Biskupska sinoda čiji su radovi bili posvećeni *«Novoj evangelizaciji za prenošenje kršćanske vjere»*. Drago mi je da ste i vi, draga mladeži, uključeni u taj misijski polet čitave Crkve. Pomoći drugima da upoznaju Krista je najdragocjeniji dar koji možete dati drugima.

1. Urgentan poziv

Povijest pokazuje koliki su mladi, svojim velikodušnim sebedarjem, dali veliki doprinos Božjem kraljevstvu i razvoju ovoga svijeta naviještanjem evanđelja. Oni su s velikim oduševljenjem pronosili Radosnu vijest o Božjoj ljubavi očitovanoj u Kristu, koristeći se tada dostupnim sredstvima i mogućnostima koji su bili daleko skromniji od onih kojima mi danas raspoložemo. Tu mislim, na primjer, na blaženog Joséa de Anchietu, mladog španjolskog isusovca iz 16. stoljeća, koji je pošao u misije u Brazil manje a nije bio navršio ni dvadeset godina života i koji je postao veliki apostol Novoga svijeta. Ali mislim također na one među vama koji se velikodušno posvećuju poslanju Crkve. U to sam se osvjedočio – što je za mene bilo ugodno iznenađenje – o Svjetskom dan mladih u Madridu, osobito u susretu s volonterima.

Mnogi se mladi ozbiljno pitaju je li život nešto dobro i teško im je pronaći svoj put. No, općenito uzevši, mnogo je i onih koji se pitaju što mogu učiniti u današnjem svijetu koji je suočen sa silnim nevoljama. Svjetlo vjere prosvjetljuje tu tamu. Ono nam pomaže shvatiti da svaki život ima neprocjenjivu vrijednost, jer je plod Božje ljubavi. Bog ljubi sve, čak i one koji su otpali od vjere ili ne mare za njega. Strpljiv je i čeka. Štoviše, dao je svoga Sina, umrlog i uskrslog, da nas oslobodi od svakog zla. A Krist je poslao svoje učenike da svim narodima donesu taj radosni navještaj spasenja i novog života.

Crkva, nastavljajući to evangelizacijsko poslanje, računa također na vas. Draga mladeži, vi ste prvi misionari među svojim vršnjacima! Na kraju Drugog vatikanskog koncila, čiju 50. obljetnicu slavimo ove godine, sluga Božji Pavao VI. predao je mladima i djevojkama iz čitavog svijeta Poruku koja započinje ovim riječima: *«Vama, mladići i djevojke iz čitavog svijeta, Koncil želi uputiti svoju posljednju poruku. Jer vi ste ti koji ćete preuzeti baklju iz ruku svojih otaca*

i živjet ćete u svijetu najmasovnijih promjena ikad zabilježenih u povijesti. Vi ste ti koji ćete, vodeći se najboljim primjerom i učenjem svojih roditelja i učitelja, oblikovati buduće društvo: vi ćete se spasiti ili nestati s njim». Pismo se zaključuje apelom: «Izgrađujte s oduševljenjem svijet bolji od sadašnjega!» (*Poruka mladima*, 8. prosinca 1965.).

Dragi prijatelji, taj je poziv vrlo aktualan. Prolazimo kroz jedno posebno povijesno razdoblje: tehnološki napredak nam je pružio nove i neslućene mogućnosti interakcije među ljudima i narodima, ali globalizacija tih odnosâ će biti pozitivna i pomoći će svijetu da raste u čovječstvu samo ako ne bude utemeljena na materijalizmu već na ljubavi, jedinoj stvarnosti koja može ispuniti srca svijetu i ujediniti ljude. Bog je ljubav. Čovjek koji zaboravi Boga gubi nadu i postaje nesposoban ljubiti svoga blišnjega. Zato je prijeko potrebno svjedočiti Božju prisutnost da bi je svatko mogao iskusiti. O tome ovisi spasenje ljudskog roda i spasenje svakog od nas. Svaki onaj koji razumije tu potrebu, ne može a da ne zavapi zajedno sa svetim Pavlom: «jao meni ako evanđelja ne navješćujem» (*1 Kor 9, 16*).

2. Postati Kristovi učenici

Taj misijski poziv vam je upućen također zbog jednog drugog razloga, to jest zato jer je to neophodno za naš osobni hod u vjeri. Blaženi Ivan Pavao II. je pisao da se «vjera učvršćuje darujući se» (*Enc. Redemptoris missio*, 2). Kada naviještate evanđelje i vi sami rastete jer se sve dublje ukorjenjujete u Krista i postajete zreli kršćani. Misijska zauzetost je bitni vidik vjere. Ne možemo biti pravi vjernici ako druge ne evangeliziramo. Navještaj evanđelja mora biti plod radosti što ste susreli Krista i u njemu pronašli stijenju na kojoj ćete graditi vlastiti život. Zalažući se u služenju drugima i naviještanju evanđelja, vaši životi, tako često rastrgani zbog vaših raznih aktivnosti, naći će svoje jedinstvo u Gospodinu. Vi ćete također izgrađivati same sebe, rasti i sazrijevati u čovječstvu.

Ali što znači biti misionar? To prije svega znači biti Kristov učenik. To znači uvijek

iznova oslušivati poziv da ga slijedimo i svoj pogled upremo u njega: »učite se od mene« (*Mt 11, 29*). Učenik je osoba pozorna na Isusovu riječ (usp. *Lk 10, 39*), netko tko priznaje da je on Učitelj koji nas je ljubio dotle da je dao svoj život za nas. Zato svaki od vas mora dopustiti da ga svakoga dana oblikuje Božja riječ. Ona će vas učiniti prijateljima Gospodina Isusa i osposobiti vas da druge mlade ljude dovedete do prijateljstva s njim.

Potičem vas da se spominjete darova koje ste primili od Boga tako da ih možete prenositi drugima. Naučite čitati svoju osobnu povijest u novom svijetlu. Budite svjesni izvanredne baštine naraštajâ koji su živjeli prije vas: mnogi su vjernici hrabro prenosili vjeru usprkos svim kušnjama i nerazumijevanjima. Nikada ne zaboravimo da smo dio beskrajnog lanca muškaraca i žena koji su nam prenijeli istinu vjere i o nama danas ovisi hoćemo li je drugima prenijeti. Biti misionari pretpostavlja svijest o toj primljenoj baštini, koja je vjera Crkve. Nužno je da poznajete ono u što vjerujete, da bi to mogli naviještati. Kao što sam napisao u uvodu Katekizma za mlade *YouCat*, kojeg sam vam darovao na Svjetskom susretu mladih u Madridu, «morate poznavati svoju vjeru istom onom točnošću kojom stručnjak iz informatike poznaje operativni sistem nekog računala; morate je poznavati kao što glazbenik poznaje djelo koje izvodi; dà, morate biti mnogo dublje ukorijenjeni u vjeri generacije svojih roditelja, da biste se mogli snažno i odlučno oduprijeti izazovima i napastima ovog doba» (*Predgovor*).

3. Pođite!

Isus je poslao svoje učenike u misiju ovim nalogom: «Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju. Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasiće se» (*Mk 16, 15-16*). Evangelizirati znači donijeti drugima Radosnu vijest spasenja a ta Radosna vijest je jedna osoba: Isus Krist. Kada ga susretnem, kada otkrijem koliko me Bog ljubio i spasio, u meni se rađa ne samo želja, već potreba da pomognem drugima da ga upoznaju. Na početku Ivanova Evanđelja

vidimo Andriju koji, nakon susreta s Isusom, žuri dovesti mu svoga brata Šimuna (usp. 1, 40-42). Evangelizacija uvijek započinje susretom s Gospodinom Isusom: onaj koji mu se približio i iskusio njegovu ljubav želi odmah s drugima dijeliti ljepotu toga susreta i radost koja se rađa iz toga prijateljstva. Što više poznajemo Krista, to ga više želimo naviještati. Što više razgovaramo s njim, to više želimo govoriti o njemu. Što smo više Kristom osvojeni, to više želimo druge dovesti k njemu.

Po krštenju, po kojem se rađamo na novi život, Duh Sveti se nastanjuje u nama i rasplamsava naše umove i srca. On nam pokazuje kako da ljubimo Boga i uđemo u sve dublje prijateljstvo s Kristom. Duh nas potiče da činimo dobro, da služimo drugima, da darujemo sami sebe. Potvrdom smo, zatim, ojačani darovima Duha da možemo naviještati evanđelje na sve zreliji način. Duh ljubavi je dakle duša misije: on nas potiče da izađemo iz samih sebe i »pođemo« evangelizirati. Draga mladeži, pustite da vas vodi snaga Božje ljubavi, pustite da ta ljubav pobijedi u vama težnju da se zatvorite u vlastiti svijest, probleme i navike; imajte hrabrosti »poći« od samih sebe da biste »pošli« drugima i pokazali im put koji vodi do susreta s Bogom.

4. Naviještati evanđelje svim narodima

Krist je poslao svoje učenike da svjedoče njegovu spasenjsku prisutnost svim narodima, jer Bog u svojoj preobilnoj ljubavi želi da se svi spase i da nitko ne propadne. Svojom žrtvom ljubavi na križu, Isus je otvorio put svakom muškarcu i ženi da mogu upoznati Boga i ući u zajedništvo ljubavi s njim. On je također ustanovio zajednicu učenika da se navještaj spasenja evanđelja pronese sve do nakraj zemlje i dopre do muškaraca i žena svih mjesta i svih vremena. Neka ta Božja želja bude i naša!

Dragi prijatelji, otvorite svoje oči i pogledajte oko sebe: mnogi su mladi izgubili smisao života. Pođite k njima! Krist i vas treba. Pustite da vas zahvati njegova ljubav, budite oruđa neizmjerne ljubavi, tako da ona

dopre do svih, osobito do onih koji su «daleko» od Boga. Neki su mu daleko u zemljopisnom smislu, drugi su mu pak daleko zbog svog načina života. Neki još uvijek nisu primili osobno evanđelje, drugi, pak, premda su ga primili, žive kao da Bog ne postoji. Otvorimo svima vrata našeg srca. Uspostavimo s njima dijalog u jednostavnosti i poštivanju. Ako se taj dijalog vodi u pravom prijateljstvu, tada će biti plodonosan. »Narodi« kojima smo poslani nisu samo druge zemlje svijeta, već su to također razna područja života kao što su naše obitelji, gradske četvrti, mjesta na kojima se uči i radi, skupine prijatelja i mjesta na kojima ljudi provode slobodno vrijeme. Radostan navještaj evanđelja je upravljen svim područjima našega život, bez iznimke.

Želim istaknuti dva područja na kojima je vaša misionarska zauzetost još urgentnija. Prvo su područje društvene komunikacije, na poseban način *Internet*. Kao što sam vam, draga mladeži, već jednom drugom prilikom toplo preporučio «osjećajte svojom obvezom unositi u kulturu ovog novog komunikacijskog i informacijskog okruženja vrijednosti na kojima počiva vaš život! [...] Na vama, mladi, koji ste se gotovo spontano suživjeli s tim sredstvima komunikacije, leži posebna zadaća evangelizacije toga 'digitalnog kontinenta'» (*Poruka za 43. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije*, 24. svibnja 2009.). Naučite kako mudro koristiti to sredstvo. Budite svjesni i opasnosti koje ono sa sobom nosi, osobito opasnosti ovisnosti, miješanja stvarnog svijeta s virtualnim i zamjenjivanja izravnog susreta i dijaloga s osoba s kontaktima na internetu.

Drugo je područje putovanja i migracije. Danas je sve veći broj mladih koji putuju, ponekad zbog studija ili posla a katkad zbog zabave. Ali tu imam pred očima također sva migracijska kretanja, kojima se milijuni, često mladih, ljudi seli i mijenja regiju ili državu zbog ekonomskih ili društvenih razloga. I te pojave mogu postati providonosne prigode za širenje evanđelja. Dragi mladi, ne bojte se svjedočiti svoju vjeru također u tim sredinama! Prenositi radost susreta s Kristom dragocjen je dar za one koje susrećete.

5. Učinite ih učenicima!

Pretpostavlja da ste iskusili teškoću da svoje vršnjake pozovete da dožive iskustvo vjere. Često ste se imali priliku osvjedočiti kako kod mnogih mladih, osobito u određenim trenucima života, postoji želja da upoznaju Krista i žive vrijednosti evanđelja, ali se osjećaju nedoraslima i nesposobnima. Što učiniti? Prije svega, već sama vaša blizina i vaše jednostavno svjedočanstvo predstavljaju način na koji Bog može dotaći njihovo srce. Krista se ne naviješta samo riječima, već taj navještaj mora uključivati čitav život i pretočiti se u djela ljubavi. Ono što nas čini vjerovjesnicima jest ljubav koju je Krist ulio u naša srca; naša ljubav, stoga, mora sve više biti nalik njegovoj. Poput dobrog Samarijanca i mi moramo biti uvijek pozorni na one koje susrećemo, znati slušati, shvatiti, pomoći, da bismo one koji traže istinu i smisao života doveli u Božju kuću koja je Crkva, gdje nada i spasenje prebivaju (usp. *Lk* 10,29-37). Dragi prijatelji, ne zaboravite nikada da je prvi čin ljubavi što ga možete učiniti bližnjemu to da podijelite s njim izvor svoje nade: onaj koji ne daje Boga, daje premalo! Isus svojim učenicima zapovijeda: »Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio« (*Mt* 28, 19-20). Sredstva koja nam stoje na raspolaganju da »druge učinimo učenicima« su u prvom redu krštenje i kateheza. To znači da osobe kojima naviještamo evanđelje moramo dovesti do susreta s Kristom živim, osobito u njegovoj riječi i sakramentima. Tako će moći povjerovati u njega, upoznati Boga i živjeti njegovu milost. Volio bih da se svatko zapita: jesam li ikada imao hrabrosti predložiti mladima koji još uvijek nisu primili sakrament krštenje da to učine? Jesam li ikoga pozvao da krene putem otkrivanja kršćanske vjere? Dragi prijatelji, ne bojte se predložiti svojim vršnjacima susret s Kristom. Zazivajte Duha Svetoga: on će vam pokazati kako ćete Krista sve potpunije upoznati i ljubiti i kako da budete domišljati i kreativni u prenošenju evanđelja.

6. Postojani u vjeri

Kada naidete na teškoće u misiji evangelizacije, možda ćete ponekad biti u napasti da poput proroka Jeremije kažete: «A ja rekoh: 'Ah, Gospode Jahve, gle, ja ne umijem govoriti: dijete sam'». Ali i vama Bog odvraća: «Ne govori: 'Dijete sam!' Već idi k onima kojima te šaljem i reci sve ono što ću ti narediti» (*Jr* 1, 6-7). Kada se osjećate nedoraslima, nesposobnima, slabima u naviještanju i svjedočenju vjere, ne bojte se! Evangelizacija nije naša inicijativa i ne ovisi prije svega o našim talentima, već je povjerljivi i poslušni odgovor na Božji poziv. Stoga se temelji ne na *našoj* snazi, već na *Božjoj*. Iskusio je to apostol Pavao: «To pak blago imamo u glinenim posudama da izvanredna ona snaga bude očito Božja, a ne od nas» (*2 Kor* 4, 7).

Zbog toga vas pozivam da vam u tome temelj budu molitva i sakramenti. Autentična se evangelizacija rađa uvijek iz molitve i na nju se oslanja: moramo prvo razgovarati s Bogom da bismo mogli govoriti o Bogu. U svojoj molitvi povjeravamo Gospodinu osobe kojima smo pozvani, moleći ga da dotakne njihovo srce; molimo Duha Svetoga da nas učini svojim oruđima za njihovo spasenje; molimo Krista da nam nadahne riječi koje ćemo reći i učini nas znakovima svoje ljubavi. I, općenitije, molimo za misiju čitave Crkve, prema izričitom Isusovom zahtjevu: «Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju» (*Mt* 9,38). Pronađite u euharistiji izvor svoga vjerskog života i svojeg kršćanskog svjedočenja, redovito sudjelujući na misi nedjeljom i kad god možete kroz tjedan. Često pristupajte sakramentu pomirenja: to je dragocjeni susret s Božjim milosrđem u kojem nas on prihvaća, oprašta nam i obnavlja naša srca u ljubavi. Potrudite se da primite sakrament potvrde ako već to niste učinili te se pomno i predano pripravite za njegovo primanje. Potvrda je, kao i euharistija, sakrament misije, jer nam daje snagu i ljubav Duha Svetoga da bismo svoju vjeru neustrašivo ispovijedali. Potičem vas nadalje da prakticirate euharistijsko klanjanje. Vrijeme provedeno u slušanju i dijalogu s

Isusom prisutnim u sakramentu postaje polazište novog misijskog oduševljenja.

Ako budete slijedili taj put, sam Krist će vam dati sposobnost da budete potpuno vjerni njegovoj riječi i da ga vjerno i odvažno svjedočite. Ponekad ćete biti pozvani dokazati svoju ustrajnost, osobito kada u naviještanju Božje riječi naiđete na odbacivanja i protivštine. U nekim dijelovima svijeta neki od vas trpe zato što, zbog pomanjkanja vjerske slobode, ne mogu javno svjedočiti vjeru u Krista. Ima i onih koji su životom platili svoju pripadnost Crkvi. Potičem vas da ostanete čvrsti u vjeri, sigurni da je Krist uz vas u svakoj kušnji. On vam ponavlja: «Blago vama kad vas - zbog mene - pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima!» (*Mt 5, 11-12*).

7. U jedinstvu sa čitavom Crkvom

Dragi mladi, da biste ostali postojani u ispovijedanju kršćanske vjere ondje gdje ste pozvani, vi trebate Crkvu. Nitko ne može sâm svjedočiti evanđelje. Isus je poslao svoje učenike u misiju zajedno. Obratio im se u množini kada je rekao: «učinite učenicima». Svoje svjedočanstvo, dakle, dajemo kao članovi kršćanske zajednice i zajedništvo življeno u Crkvi našu misiju čini plodonosnom: po jedinstvu i ljubavi koju imamo jedni prema drugima drugi će nas prepoznati kao Kristove učenike (usp. *Iv 13, 35*). Zahvalan sam Gospodinu za dragocjeno djelo evangelizacije koje provode naše kršćanske zajednice, naše župe, naši crkveni pokreti. Plodovi te evangelizacije pripadaju čitavoj Crkvi: «Jedan sije, drugi žanje», govorio je Isus (*Iv 4, 37*).

Ne mogu ovdje ne zahvaliti Bogu za veliki dar misionarâ, koji se potpuno posvećuju naviještanju evanđelju sve do nakraj svijeta. Zahvaljujem isto tako Gospodinu za svećenike i posvećene osobe, koji se potpuno razdaju da drugima navijeste Isusa Krista i da ga oni uzljube. Želim ovdje potaknuti mlade koje je Bog pozvao da se oduševljeno posvete tim zvanjima: «Blaženije je davati nego primati» (*Dj 20, 35*). Onima

koji ostavljaju sve da ga slijede, Isus obećava stostruko i vječni život! (usp. *Mt 19, 29*).

Zahvaljujem također za sve vjernike laike koji se svim silama trude živjeti svoju svakodnevnicu kao misiju gdje god se nalazili, u obitelji ili na poslu, tako da se Krista ljubi i služi mu se i da Božje kraljevstvo sve više raste. Tu mislim osobito na one koji djeluju na polju odgoja, zdravstva, poduzetništva, politike i ekonomije i u mnogim drugim područjima apostolata laikâ. Krist treba vašu zauzetost i vaše svjedočenje. Neka vas ništa – ni teškoće, ni nerazumijevanja – ne odvraća od toga da donosite Kristovo evanđelje u mjestâ u kojima se nalazite: svaki je od vas dragocjen u velikom mozaiku evangelizacije!

8. «Evo me, Gospodine!»

U zaključku, draga mladeži, želim vas pozvati da oslušujete duboko u svom srcu Isusov poziv da naviještate njegovo evanđelje. Kao što pokazuje veliki kip Krista Otkupitelja u Rio de Janeiru, njegovo je srce otvoreno ljubavi prema svima, bez razlike, a njegove su ruke širom raširene da zagrlje sve. Budite vi Isusovo srce i ruke! Idite i svjedočite njegovu ljubav, budite novi misionari nošeni ljubavlju i otvorenošću prema svima! Slijedite primjer velikih misionara Crkve, poput svetog Franje Ksaverskog i drugih!

Na završetku Svjetskog dana mladih u Madridu blagoslovio sam nekolicinu mladih s raznih kontinenata koji su polazili u misije. Oni su predstavljali brojne mlade koji su, ponavljajući riječi proroka Izaije, rekli Gospodinu: «Evo me, mene pošalji!» (*Iz 6, 8*). Crkva ima povjerenja u vas i duboko vam je zahvalna za radost i snagu koju nosite. Velikodušno koristite svoje talente u službi naviještanja evanđelja! Znamo da se Duh Sveti daje onima koji se ponizna srca učine raspoloživima za taj navještaj. I ne bojte se: Isus, Spasitelj svijeta, je s nama u sve dane, sve do svršetka svijeta (usp. *Mt 28, 20*)!

Taj poziv, koji upućujem mladima iz čitavog svijeta, ima posebnu važnost za vas, dragi mladi iz Južne Amerike! Naime, na Petoj općoj konferenciji latinskoameričkog

episkopata, održanoj u Aparecidi 2007., biskupi su pokrenuli «kontinentalnu misiju». Mladi, koji na tome kontinentu čine većinu stanovništva, predstavljaju važnu i dragocjenu snagu za Crkvu i društvo. Vi dakle prednjačite u toj misiji! Sada kada se Svjetski dan mladih vraća u Latinsku Ameriku, pozivam sve mlade toga kontinenta da prenose svojim vršnjacima iz čitavog svijeta oduševljenje svoje vjere!

Neka Djevica Marija, Zvijezda nove evangelizacije, koju se zaziva također kao Gospu od Aparecide i Gospu Guadalupsku, prati svakog od vas u vašoj misiji svjedočenja Božje ljubavi. Svima vama, s osobitom ljubavlju, podjeljujem svoj apostolski blagoslov.

Iz Vatikana 18. listopada 2012.

Papa Benedikt XVI.

XIII. OPĆA REDOVNA BISKUPSKA SINODA

– 7. - 28. LISTOPADA 2012. –

Poruka Božjem narodu

Draga braćo i sestre,

«*milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista*» (Rim 1, 7). Mi biskupi iz čitavoga svijeta, okupljeni na poziv Rimskog biskupa pape Benedikta XVI. da razmišljamo o «*novoj evangelizaciji za prenošenje kršćanske vjere*», prije nego ćemo se vratiti svojim krajevnim Crkvama, želimo se obratiti svima vama, da bismo podržali i usmjerili služenje evanđelju u raznim sredinama u kojima se Crkva danas nalazi i daje svoje svjedočanstvo.

1. Poput Samarijanke na zdencu

Neka nam u tome bude vodilja jedan tekst iz Evanđelja: riječ je o Isusovu susretu sa Samarijankom (usp. Iv 4, 5-42). Nema muškarca ili žene koji se u svom životu nije jednom našao, poput te žene Samarijanke, praznog krčaga pored zdenca, u nadi da će naći ispunjenje najdublje želje svog srca, koje je jedino kadro dati puni smisao životu. Danas se čovjeku nudi mnogo zdenaca da u njih zagrabi i utaži svoju žeđ, ali ih treba znati razlikovati kako bi se izbjeglo onečišćene vode. Moramo svoje traženje pravilno usmjeriti, kako ne bi postali žrtvom razočaranja, koje može biti pogubno po nas.

Poput Isusa na zdencu Sihar, i Crkva se osjeća dužnom sjesti uz muškarce i žene ovog doba. Ona želi uprisutniti Gospodina u njihovu životu tako da ga mogu susresti, jer je jedino njegov Duh voda koja daje pravi i vječni život. Jedino je Isus kadar duboko proniknuti naše srce i otkriti nam istinu o nama: «*kazao mi je sve što sam počinila*», priznaje žena svojim sugrađanima. A ta riječ navještaja, s kojom ruku pod ruku ide pitanje koje otvara vjeri: «*Da to nije Krist?*», pokazuje kako svaki onaj koji je primio novi život iz susreta s Isusom, ne može a da i sam ne postane navjestitelj istine i nade za druge. Obraćena grešnica postaje glasnicom spasenja i dovodi Isusu čitav grad. S prihvaćanja svjedočanstva ljudi će prijeći na osobno iskustvo susreta: «*Sada više ne vjerujemo zbog tvoga kazivanja; ta sami smo čuli i znamo: ovo je uistinu Spasitelj svijeta*».

2. Nova evangelizacija

Voditi muškarce i žene našeg doba Isusu, susretu s njime, prijeka je potreba koja je prisutna u svim krajevima svijeta, onima drevne i onima nedavne evangelizacije. Posvuda se, naime, osjeća potreba ponovno oživjeti vjeru kojoj prijeto opasnost da potamni u kulturnim okruženjima koja priječe njezino ukorjenjivanje u životu ljudi i njezinu

prisutnost u društvu, jasnoću njezinih sadržaja i odgovarajuće plodove.

Nije riječ o tome da se sve počinje ispočetka, već o tome da se priključimo višestoljetnom naviještanju evanđelja s istom onom apostolskom odvažnošću svetoga Pavla, koji je išao čak tako daleko da je rekao: «*jao meni ako evanđelja ne navješćujem*» (1 Kor 9, 16). Tijekom čitave povijesti, koja seže od prvih stoljeća kršćanske ere do danas, evanđelje je izgrađivalo zajednice vjernika u svim dijelovima svijeta. Bile one male ili velike, te su zajednice plod predanosti naraštajâ Isusovih svjedoka – misionara i brojnih mučenika – kojih se sa zahvalnošću sjećamo.

Društvene, kulturno-ekonomske, političke i vjerske promjene pozivaju nas na nešto novo: živjeti na obnovljeni način naše zajedničko iskustvo vjere i navještaja, putem evangelizacije koja je «*nova u svom žaru, metodama i izrazima*» (Ivan Pavao II., *Govor na XIX. skupštini CELAM-a*, Port-au-Prince, 9. ožujka 1983., br. 3), kao što je rekao Ivan Pavao II. Papa Benedikt XVI. je pak podsjetio da je ona upravljena «*u prvom redu onima koji su se, iako kršteni, udaljili od Crkve i žive kao da nisu kršćani [...], da bi se tim osobama pomoglo ponovno susresti Gospodina, koji jedini ispunjava naš život dubokim smislom i mirom; i da bi se potpomoglo ponovno otkrivanje vjere, izvora milosti koji donosi radost i nadu u živote ljudi, obitelji i društva*» (Benedikt XVI., *Homilija na euharistijskom slavlju prigodom svečanog otvorenja XIII. opće redovne Biskupske sinode*, Rim, 7. listopada 2012.).

3. Osobni susret s Isusom Kristom u Crkvi

Prije nego nešto kažemo o oblicima koje mora poprimiti ta nova evangelizacija, osjećamo potrebu da vam, s dubokim uvjerenjem, poručimo kako je za vjeru od presudne važnosti odnos koji se uspostavlja sa Isusovom osobom, koji preuzima inicijativu u tome susretu. Djelo nove evangelizacije se sastoji u tome da se, nerijetko smetenom i

zbunjenom, srcu i umu muškaraca i žena našega doba, a prije svega nama samima, ponovno predstavi ljepotu i neprolaznu novost susreta s Kristom. Sve vas pozivamo da promatrate lice Gospodina Isusa Krista, da uđete u otajstvo njegova života, darovanog za nas na križu, ponovnog potvrđena u njegovu uskrsnuću od mrtvih kao dar od Oca i objavljena nama po Duhu Svetom. U Isusovoj se osobi otkriva otajstvo ljubavi Boga Oca prema čitavoj ljudskoj obitelji. On nas nije htio prepustiti na milost i nemilost našoj lažnoj autonomiji, već nas je pomirio sa sobom u novom savezu ljubavi.

Crkva je prostor koji Krist nudi u povijesti gdje ga možemo susresti, jer joj je on povjerio svoju riječ, krst po kojem postajemo djeca Božja, svoje Tijelo i svoju Krv, milost opraštanja grijeha, osobito u sakramentu pomirenja, iskustvo zajedništva koje je odraz otajstva samog Presvetog Trojstva, snagu Duha Svetoga koji rađa ljubav prema svima.

Moramo stvoriti gostoljubive zajednice u kojima će svi marginalizirani naći svoj dom, konkretna iskustva zajedništva koja će neodoljivom snagom ljubavi – «*Vidi kako se ljube!*» (Tertulijan, *Apologija*, 39, 7) – privući razočarani pogled suvremenog čovječanstva. Ljepota vjere mora posebno blistati u bogoslužnim činima, a danasve u nedjeljnoj euharistiji. Upravo se u liturgijskim slavljinama Crkva, naime, pokazuje kao Božje djelo i otkriva, u riječima i gestama, značenje evanđelja.

Na nama je učiniti danas iskustvo Crkve stvarno dostupnim, umnožiti zdence na kojima su žedni muškarci i žene pozvani susresti Isusa, pružati oaze u pustinjama života. To je zadaća kršćanskih zajednica i, u njima, svakog Gospodinova učenika pojedinačno: svakome je povjereno nezamjenjivo svjedočanstvo, kako bi evanđelje moglo ući u život svijetu. To zahtijeva od nas svetost života.

4. Prigode za susret s Isusom i slušanje Svetog pisma

Netko će se zapitati kako sve to ostvariti. Ne trebamo izmišljati nove strategije, gotovo

kao da bi evanđelje bilo proizvod koji treba plasirati na tržište religija, već trebamo ponovno otkriti načine na koje je Isus pristupao osobama i pozivao ih, da bismo te iste načine primijenili u današnjim okolnostima.

Sjetimo se primjerice kako je Isus Petra, Andriju, Jakova i Ivana pozvao usred posla, kako je Zakeja puka radoznalost dovela do topline zajedničkog stola sa Učiteljem, kako ga je rimski satnik tražio da ozdravi njemu dragu osobu, kako ga je slijepac od rođenja nazvao osloboditeljem od njegove marginaliziranosti, kako su Marta i Marija za gostoljubivost svoga doma i srca bili nagrađeni njegovom prisutnošću. Listajući stranice Evanđelja i dijelove Svetog pisma u kojima su opisana misijska iskustva apostolâ u ranoj Crkvi, možemo otkriti razne načine i okolnosti u kojima su se životi ljudi otvorili Kristovoj prisutnosti.

Često čitanje Svetog pisma, prosvijetljeno crkvenom tradicijom koja nam ga je predala i koja je njegov autentični tumač, nije samo nužno za upoznavanje samog sadržaja evanđelja, to jest Isusove osobe u kontekstu povijesti spasenja, nego pomaže također otkriti prigode za susret s njim kao i evanđeoske pristupe ukorijenjene u temeljne dimenzije čovjekova života: obitelj, rad, prijateljstvo, razne vrste siromaštva i životnih kušnji, i drugo.

5. Evangelizirati sebe same i biti spreman na obraćenje

Ne bismo, međutim, nikada smjeli smatrati da je nova evangelizacija nešto što se ne tiče nas osobno. Ovih su dana biskupi u više navrata digli svoj glas da podsjetite da Crkva, da bi mogla evangelizirati svijet, mora prije svega ona sama slušati Božju riječ. Poziv na evangelizaciju se pretvara u poziv na obraćenje.

Iskreno osjećamo da se prije svega mi sami moramo obratiti Kristovoj snazi, koji jedini može sve učiniti novo, prije svega naše siromašne živote. Moramo s poniznošću prepoznati da se siromaštva i slabosti Isusovih

učenika, navlastito njegovih službenika, teško odražavaju na vjerodostojnost te misije. Sigurno da smo svjesni – u prvom redu mi biskupi – da nećemo nikada moći biti na visini svoga poziva kojim nas Gospodin poziva i poslanja da naviještamo njegovo evanđelje svim narodima. Svjesni samo da moramo ponizno priznati svoju ranjivost u ranama povijesti i moramo bez oklijevanja priznati naše osobne grijehе. Uvjereni smo, međutim, da Duh Gospodnji može svojom snagom obnoviti svoju Crkvu i učiniti njezine halje blistavima i sjajnim, samo ako dopustimo da nas on oblikuje. Pokazuju to životi svetaca, pa stoga njihov život i njihov spomen predstavljaju povlašteno oruđe nove evangelizacije.

Kada bi ta obnova ovisila isključivo o nama, tada bi postojali ozbiljni razlozi za sumnju u njezin uspjeh. Ali obraćenje u Crkvi, kao i evangelizacija, nema za glavne aktere nas siromašne ljude, već samog Duha Gospodinova. Tu se krije naša snaga i naša sigurnost da zlo neće nikada imati posljednju riječ, ni u Crkvi ni u povijesti: *«Neka se ne uznemiruje vaše srce i neka se ne straši»*, rekao je Isus svojim učenicima (Iv 14, 27).

Djelo nove evangelizacije počiva na tom ozbiljnom uvjerenju. Mi se uzdamo u nadahnuće i snagu Duha Svetoga, koji će nas poučiti što nam je reći i što činiti i u najtežim trenucima. Naša je dužnost, stoga, strah pobijediti vjerom, poniženje nadom, ravnodušnost ljubavlju.

6. Otkriti nove mogućnosti za evangelizaciju u današnjem svijetu

Ta ozbiljna hrabrost utječe također na način na koji gledamo na današnji svijet. Ne damo se zastrašiti okolnostima vremena u kojima živimo. Naš je svijet pun proturječja i izazova, ali je i nadalje Božje stvorenje. Svijet je ranjen zlom, ali Bog ga još uvijek ljubi. To je njegovo polje u kojem se Božju riječ može ponovno sijati tako da može ponovno uroditi plodom.

Nema mjesta pesimizmu u glavama i srcima onih koji znaju da je njihov Gospodin

pobijedio smrt i da njegov Duh snažno djeluje u povijesti. Pristupamo tome svijetu s poniznošću, ali također sa odlučnošću koju pruža sigurnost da će istina na kraju pobijediti. Želimo vidjeti u svijetu Božji poziv da svjedočimo njegovo ime. Naša je Crkva živa i sa izazovima koje donosi povijest suočava se hrabrošću vjere i svjedočenjem brojnih svojih sinova i kćeri.

Znamo da u svijetu moramo voditi tešku borbu protiv «*Vrhovništava, protiv Vlasti*», «*protiv zlih duhova*» (Ef 6, 12). Ne krijemo probleme koje ti izazovi nameću, ali nas oni ne plaše. To vrijedi nadasve za fenomen globalizacije koji za nas mora biti prilika za širenje prisutnosti evanđelja. Uspriješim trpljenjima koje sa sobom nose zbog čega selioce prigrljujemo kao svoju braću, migracije su jednako tako, kao što su to bile i nekoć, prigode za širenje vjere i zajedništva u svojim različitim oblicima. Sekularizacija, ali također kriza izazvana hegemonijom politike i države, traže od Crkve da premisli vlastitu prisutnost u društvu, nipošto je se ne odričući. Mnogi i uvijek novi oblici siromaštva otvaraju nove mogućnosti za karitativnu službu: naviještanje evanđelja obavezuje Crkvu da bude sa siromašnima i, poput Isusa, preuzme na sebe teret njihovih trpljenja. I u najžešćim oblicima ateizma i agnosticizma osjećamo da možemo prepoznati – premda u proturječnim oblicima – ne prazninu, već čežnju, očekivanje koje očekuje jedan primjeren odgovor.

U suočavanju s pitanjima koje prevladavajuće kulture postavljaju vjeri i Crkvi obnavljamo svoje pouzdanje u Gospodina, uvjereni da je i u tim kontekstima evanđelje svjetlonoša i da može ozdraviti svaku čovjekovu slabost. Nismo mi ti koji vodimo djelo evangelizacije, već je to Bog, kao što nas je to podsjetio Papa: «*Prva riječ, prava inicijativa, pravo djelovanje dolazi od Boga i tek kada smo uključeni u tu Božju inicijativu, tek kada ponizno molimo tu Božju inicijativu, možemo i mi postati – s njim i u njemu – vjerovjesnici*» (Benedikt XVI., *Meditacija na prvom općem zasjedanju XIII. opće redovne Biskupske sinode*, Rim, 8. listopada 2012.).

7. Evangelizacija, obitelj i posvećeni život

Još od prve evangelizacije prenošenje vjere s koljena na koljeno našlo je svoje prirodno okruženje u obitelji gdje žene igraju posebnu ulogu, čime se nipošto ne želi umanjiti lik i odgovornost oca. Brigom koju svaka obitelj posvećuje rastu svojih mlađih članova, djeci se usađuju u srce znakovi vjere, prenose im se osnovne istine, poučava ih se molitvi, svjedoče im se plodovi ljubavi. Unatoč različitosti zemljopisnih, kulturnih i društvenih situacija iz kojih dolaze, svi biskupi na Sinodi su iznova potvrdili tu bitnu ulogu obitelji u prenošenju vjere. Nova je evangelizacija nezamisliva bez svijesti o posebnoj odgovornosti prema naviještanju evanđelja obiteljima i pružanju potpore obiteljima u odgojnoj zadaći.

Ne zanemarujemo činjenicu da je današnja obitelj, koja počiva na braku muškarca i žene, po kojem postaju «*jedno tijelo*» (Mt 19, 6) otvoreno životu, posvuda pogođena krizom. Okružena je modelima života koji je kažnjavaju i zapostavljena od politikâ onog društva čija je također osnovna stanica. Ni same crkvene zajednice ne poštuju uvijek njezine ritmove i ne podupiru je u njezinim zadaćama. Upravo nas to, međutim, potiče da ustvrdimo kako moramo posebnu brigu posvetiti obitelji i njezinu poslanju u društvu i Crkvi, razvijajući posebne projekte praćenja osoba prije i nakon ženidbe. Želimo također izraziti svoju zahvalnost brojnim kršćanskim parovima i obiteljima koji svojim svjedočanstvom pokazuju svijetu iskustvo zajedništva i služenja koje je sjeme društva u kojem će biti više bratstva, ljubavi i mira.

Sjetili smo se i onih čije obiteljske situacije i suživot ne odražavaju onu sliku jedinstva i ljubavi za cijeli život koje nam je Gospodin povjerio. Ima parova koji žive zajedno a da nisu vezani sakramentom ženidbe. Sve je više neredovitih obiteljskih situacija nastalih nakon raspada prethodnih brakova. Te se negativne situacije negativno odražavaju također na vjeru djece. Svima njima želimo poručiti da Bog u svojoj ljubavi ne napušta nikoga, da ih i Crkva također ljubi,

da Crkva sve prima raširenih ruku, da oni ostaju i dalje udovi Crkve premda ne mogu primiti sakramentalno održavanje i euharistiju. Neka naše katoličke zajednice budu gostoljubive prema svima onima koji žive u takvim situacijama i neka podupiru one koji su na putu obraćenja i pomirenja.

Obiteljski je život prvo mjesto u kojem se evanđelje susreće s običnim životom i pokazuje svoju sposobnost da preobrazi temeljne uvjete postojanja u obzor ljubavi. No za svjedočenje Crkve nije ništa manje važno pokazati kako ovozemno postojanje ima ispunjenje koje nadilazi ljudsku povijest i proteže se k vječnom zajedništvu s Bogom. Isus se Samarijanki ne predstavlja tek kao onaj koji daje život, nego kao onaj koji daje «*život vječni*» (Iv 4, 14). Božji dar, kojeg vjera uprisutnjuje, nije jednostavno obećanje boljih uvjeta na ovome svijetu, već navještaj da je posljednji smisao našega života onkraj ovoga svijeta, u onom punom zajedništvu s Bogom kojeg iščekujemo na kraju vremena.

Posebni svjedoci tog onozemaljskog obzora smisla ljudskog života u Crkvi i svijetu su oni koje je Gospodin pozvao na posvećeni život. Upravo zato jer su potpuno posvećene njemu u vršenju siromaštva, čistoće i poslušnosti, posvećene su osobe znak budućeg svijeta koji relativizira svako dobro ovoga svijeta. Neka s ove Biskupske sinode do te naše braće i sestara dopre zahvalnost za njihovu vjernost pozivu Gospodnjem i doprinosu kojeg su dali i daju crkvenom poslanju. Potičemo ih na nadu u teškim situacijama kroz koje i oni prolaze u ovim promjenjivim vremenima. Pozivamo ih da se afirmiraju kao svjedoci i promicatelji nove evangelizacije u raznim područjima života već prema karizmi svojih ustanova.

8. Crkvena zajednica i mnogi radnici evangelizacije

Djelo evangelizacije nije zadaća nekog pojedinca ili skupine u Crkvi, već crkvenih zajednica kao takvih, gdje pojedinac ima pristup svim sredstvima susreta s Isusom:

Božjoj riječi, sakramentima, bratskom zajedništvu, karitativnoj službi, misiji.

U tome pogledu se ističe iznad svega uloga župa kao prisutnost Crkve na teritoriju na kojem ljudi žive, ti «seoski studenti» kako ih je volio nazivati Ivan XXIII., na koje svi mogu doći piti i na njima pronaći svježinu evanđelja. Njihova uloga ostaje nezamjenjiva, premda promijenjeni uvjeti mogu tražiti bilo oblikovanje manjih zajednica bilo povezivanje u širem pastoralnom kontekstu. Pozivamo naše župe da tradicionalnoj pastoralnoj skrbi za Božji narod pridruže nove oblike poslanja koje zahtijeva nova evangelizacija. Oni moraju prožimati također razne važne izraze pučke pobožnosti.

Služba svećenika – oca i pastira svog naroda – u župi ostaje i nadalje ključna. Biskupi, sudionici ove Biskupske sinode izražavaju svim prezbiterima zahvalnost i bratsku blizinu za njihovu tešku zadaću. Pozivamo ih na tješnje veze dijecezanskog prezbiterija, na sve snažniji duhovni život, na trajnu formaciju koja će ih osposobiti da se nose s promjenama.

Zajedno s prezbiterima podupiremo također i đakone, kao i pastoralno djelovanje vjeroučitelja kao i mnogih drugih poslužitelja i animatora na polju naviještanja i kateheze, liturgijskog života, karitativne službe. Moraju se promicati također razni oblici sudioništva i suodgovornosti vjernika, muškaraca i žena. Za njihovu posvećenost u mnogim službama u našim zajednicama nećemo im nikada moći dovoljno zahvaliti. Sve njih, također, molimo da stave svoju prisutnost i svoju službu u Crkvi u perspektivu nove evangelizacije, posvećujući brigu vlastitoj ljudskoj i kršćanskoj formaciji, poznavanju vjere i osjetljivosti na današnje kulturne fenomene.

Kada je riječ o laicima, posebno treba spomenuti razne oblike starih i novih udruženja kao i crkvene pokrete i nove zajednice. Sve su to izrazi bogatstva darova koje Duh Sveti daje Crkvi. I tim oblicima života i zauzimanja u Crkvi izražavamo zahvalnost, potičući ih na vjernost vlastitoj karizmi i uvjerenom crkvenom zajedništvu,

osobito u konkretnom kontekstu krajevnih Crkvi.

Svjedočenje evanđelja nije ničiji privilegij. Prepoznajemo s radošću prisutnost mnogih muškaraca i žena koji su svojim životom postali znak evanđelja usred svijeta. Vidimo ih također u brojnoj našoj kršćanskoj braći i sestrama s kojima jedinstvo nažalost nije još uvijek potpuno, ali koji su također označeni biljegom krštenja Gospodinova i njegovi su navjestitelji. Za nas je bilo dirljivo iskustvo u ovim danima slušati mnoge ugledne vođa Crkava i crkvenih zajednice koji su nam svjedočili svoju žeđ za Kristom i svoju predanost naviještanju evanđelja. Oni su također uvjereni da svijet treba novu evangelizaciju. Zahvalni smo Gospodinu za tu jednodušnost u pogledu nužnosti misije.

9. Da bi mladi mogli susresti Krista

Do mladih nam je posebno stalo, jer su oni važni dio sadašnjosti svijeta i Crkve, a također su njihova budućnost. Biskupi ni na svijet mladih ne gledaju s pesimizmom. Zabrinuti jesmo, ali ne i pesimistični. Zabrinuti smo jer se svi najagresivniji napadi našeg doba okomljuju upravo na njih. No ne gledamo, ipak, na to s pesimizmom, prije svega zato jer znamo da je Kristova ljubav ono što pokreće povijest, ali također jer opažamo u našim mladima duboke težnje za autentičnošću, istinom, slobodom, velikodušnošću, na koje je – uvjereni smo – Krist prikladan odgovor.

Želimo ih poduprijeti u njihovu traženju i potičemo naše zajednice da slušaju, razgovaraju i odgovore bez zadržke i odvažno na teško stanje u kojem se nalaze mladi. Želimo da naše zajednice oslobađaju, a ne guše snagu njihova poleta; da se odlučno upuste u pravičan boj protiv zabluda i sebičnih špekulacija svjetskih sila koje zanima samo kako rasipati energije i trošiti poletnost mladih za vlastitu korist, oduzimajući im svako zahvalno sjećanje na prošlost i svaki ozbiljan plan za budućnost.

Svijet mladih je zahtjevno ali ujedno posebno obećavajuće polje nove

evangelizacije. Pokazuju to brojna iskustva, od onih na kojima se mladi okupljaju u najvećem broju poput Svjetskih dana mladih, do onih skrovitijih – ali unatoč tome snažnih – poput raznih iskustava duhovnosti, služenja i misije. Mladima treba prepoznati aktivnu ulogu u djelu evangelizacije osobito njihovih vršnjaka.

10. Evanđelje u dijalogu s ljudskom kulturom i iskustvom i religijama

Nova evangelizacija ima u svome središtu Krista i brigu za ljudsku osobu da bi došlo do stvarnog susreta s njim. Ali njezini su obzori široki koliko i svijet i nije zatvorena nijednom čovjekovu iskustvu. To znači da ona posebno brižno njeguje dijalog s kulturama, uvjereni da će moći pronaći u svakoj od njih «sjeme Riječi» o kojem su govorili drevni oci. Nova evangelizacije, na poseban način, treba novi savez između vjere i razuma. Uvjereni smo da vjera može prigrliti svaki plod zdravog duha otvorenog transcenciji i ima snagu da doskoči ograničenostima i proturječjima u koje razum može upasti. Vjera ne zatvara oči ni pred bolnim pitanjima koja postavlja prisutnost zla u životu i povijesti ljudi, crpeći svjetlo nade iz Kristova uskrsnuća.

Susret između vjere i razuma jača također zauzetost kršćanske zajednice na polju odgoja i kulture. Posebno mjesto u tome zauzimaju odgojne i istraživačke ustanove: škole i sveučilišta. Gdjegod se produbljuju spoznaje o čovjeku i osobi pruža obrazovanje, Crkvi je drago da može dati vlastito iskustvo i doprinos u cilju cjelovitog odgoja i izobrazbe osobe. U tome posebnu pažnju treba posvetiti katoličkim školama i sveučilištima, u kojima otvorenost transcenciji, svojstvena svakom autentičnom kulturnom i odgojnom pravcu, mora imati svoje ispunjenje u susretu s događajem Isusa Krista i njegove Crkve. Biskupi upućuju zahvalnost svima onima koji su, katkad u teškim uvjetima, u to uključeni.

Evangelizacije zahtijeva da se posveti veća pozornost svijetu sredstava društvene komunikacije, osobito novim medijima, u kojima se isprepliću mnogi životi, pitanja i

očekivanja. To je mjesto gdje se često formiraju savjesti, gdje ljudi provode vrijeme i koje njihov život ispunja sadržajem. To je nova prilika da se dopre do čovjekova srce.

Posebno područje susreta između vjere i razuma danas se krije u dijalogu sa znanošću. Ona nije nipošto daleka vjeri, budući da je očitovanje onog duhovnog počela koje je Bog stavio u čovjeka i koji mu omogućuje da dokuči racionalne strukture na kojima počiva stvaranje. Kada se znanost i tehnologija ne drznu ograničavati poimanje čovjeka i svijeta na jalovi materijalizam, tada postaju dragocjeni saveznik u humanizaciji života. Svoju zahvalu upućujemo stoga i svima onima koji su uključeni u to osjetljivo polje spoznaje.

Želimo također zahvaliti muškarcima i ženama uključenim u drugi izraz ljudskog duha – umjetnost u njezinim različitim oblicima, od najstarijih do najnovijih. U umjetničkim djelima prepoznamo posebno značajan način izražavanja duhovnosti, ukoliko nastoje uobličiti čovjekovu stremljenje prema ljepoti. Zahvalni smo kada nam oni svojim lijepim umjetničkim ostvarenjima zorno dočaravaju Božje lice i lice njegovih stvorenja. Put ljepote je posebno djelotvoran u novoj evangelizaciji.

Osim umjetničkih djela i cjelokupno područje čovjekova djelovanja privlači našu pozornost, kao prostor u kojem on, svojim radom, postaje suradnik Božjeg stvaranja. Svijet ekonomije i rada želimo podsjetiti kako iz svjetla evanđelja izlaze neki podsjetnici: osloboditi rad uvjeta zbog kojih nerijetko postaje nepodnošljivi teret i pruža neizvjesnu budućnost, koja je danas često ugrožena nezaposlenošću, osobito mladih; staviti osobu u središte ekonomskog razvoja; osmisliti sam taj razvoj kao prigodu za rast ljudskog roda u pravednosti i jedinstvu. Čovjek svojim radom kojim preobražava svijet pozvan je također sačuvati netaknutim svijet kojeg je Bog stvorio, također zbog odgovornosti prema budućim naraštajima.

Evanđelje prosvjetljuje također patnje što ih donosi bolest. Kršćani moraju pomoći bolesnicima da osjete blizinu Crkve bolesnima i nemoćnima i izražavaju zahvalnost svima

koji svoj posao obavljaju profesionalno i humano.

Područje u kojem svjetlo evanđelja može i mora prosvjetljivati čovjekove korake je svijet politike. Od političara se traži nesebično i transparentno zauzimanje za opće dobro poštujući dostojanstvo osobe, od njezina začeca do prirodne smrti, obitelji utemeljene na braku između muškarca i žene i slobodu odgoja; promičući vjerske slobode; uklanjajući uzroke nepravdi, nejednakosti, diskriminacijâ, rasizma, nasiljâ, gladi i ratova. Kršćani su u svom političkom djelovanju pozvani dati jasno svjedočanstvo zapovijedi ljubavi.

Konačno, Crkva smatra da u sljedbenicima ostalih religija ima svoje prirodne sugovornike. Evanđelje naviještamo zato jer smo uvjereni u Kristovu istinu, a ne zato što smo protiv nekoga. Isusovo evanđelje je mir i radost i njegovim je učenicima drago prepoznati sve istinito i dobro što je čovjekov religijski duh otkrio u svijetu stvorenom od Boga i izrazio u raznim religijama.

Međureligijski dijalog želi biti doprinos miru, odbacuje svaki fundamentalizam i denuncira svako nasilje upereno protiv vjernika kao teško kršenje ljudskih prava. Crkve iz čitavog svijeta su blizu u molitvi i bratstvu braći koja trpe i traže da oni u čijim su rukama sudbine naroda čuvaju pravo svih da slobodno biraju, ispovijedaju i svjedoče vlastitu vjeru.

11. Podsjećanje na Drugi vatikanski koncil i referiranje na Katekizam Katoličke Crkve u Godini vjere

Na putu otvorenim novom evangelizacijom možda ćemo se ponekad osjećati kao u nekoj pustinji, okruženi opasnostima i lišeni uporišta. Sveti Otac Benedikt XVI. u homiliji na otvorenju Godine vjere, govorio je o *«širenju duhovne pustinje»* koje je uzelo maha posljednjih desetljeća, ali nas je također ohrabrio rekavši kako *«upravo polazeći od iskustva te pustinje, od te praznine možemo iznova otkriti radost vjerovanja, njegovu vitalnu važnost za nas muškarce i žene. U pustinji ponovno otkrivamo vrijednost*

onoga što je bitno za život» (Homilija na euharistijskom slavlju povodom otvorenja Godine vjere, Rim, 11. listopada 2012.). U pustinji, poput Samarijanke, tražimo vodu i zdenac na kojem ćemo utažiti svoju žeđ: blago onome koji ondje susretne Krista!

Zahvaljujemo Svetom Ocu za dar Godine vjere, izvrstan uvod u novu evangelizaciju. Zahvaljujemo mu također što je tu Godinu vezao uz zahvalni spomen otvorenja Drugog vatikanskog koncila prije pedeset godina. Temeljno učenje Koncila za naše doba blista u Katekizmu Katoličke Crkve, kojeg se dvadeset godina od objavljivanja ponovno nudi kao sigurno uporište vjere. To su važne obljetnice, koje nam omogućuju ponovno potvrditi svoje tijesno prisanje uz koncilsko učenje i našu uvjerenu zauzetost da nastavimo s njegovom punom provedbom.

12. Kontemplacija otajstva i pomaganje siromaha

U vezi s tim želimo ukazati svim vjernicima na dva izraza vjerskog života koja nam se čine posebno važnima za svjedočenje nove evangelizacije.

Prvog sačinjava dar i iskustvo kontemplacije. Svjedočanstvo koje svijet smatra uvjerljivim može proizaći jedino iz klanjanja i razmatranja otajstva Boga, Oca, Sina i Duha Svetoga, samo iz dubine tišine koja poput toplog krila prima jedinu riječ spasenja. Jedino ta molitvena tišina može spriječiti da se riječ spasenja izgubi u silnom žamoru kojim je svijet preplavljen.

Ponovno upućujemo riječ zahvale svim muškarcima i ženama koji, u samostanima i eremitorijima, posvećuju svoj život molitvi i kontemplaciji. No ti se kontemplativni trenuci moraju protezati također na živote običnih ljudi. To su oni prostori u duši, ali također fizički prostori, koji nas podsjećaju na Boga; duhovna svetišta i kameni hramovi koji nas, kao neke oaze, čuvaju da se ne izgubimo u bujici iskustava; prostori u kojima se svi mogu osjetiti prihvaćenima, pa i oni koji jedva da i znaju što i koga traže.

Drugi znak autentičnosti nove evangelizacije ima lice siromaha. Biti uz onoga koji je ranjen životom nije samo nešto čime iskazujemo svoju socijalnu dimenziju, već je nadasve duhovni čin jer u licu siromaha blista lice samoga Krista: «*Zaista, kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!*» (Mt 25, 40).

Siromasima treba priznati povlašteno mjesto u našim zajednicama, mjesto koje ne isključuje nikoga, već želi odražavati kako je Isus bio uz njih vezan. Prisutnost siromaha u našim zajednicama je misteriozno snažna: mijenja osobe više no bilo koji govor, uči vjernosti, pomaže shvatiti koliko je život krhak i nestalan, potiče na molitvu; riječju, vodi Kristu.

Gesta ljubavi, s druge strane, mora također biti praćena zauzimanjem za pravdu, s apelom koji se odnosi na sve, siromašne i bogate. Zato je sastavni dio nove evangelizacije socijalni nauk Crkve također jednako kao i briga za odgoj kršćana koji će se posvetiti služenju ljudskoj zajednici u društvenom i političkom životu.

13. Poruka Crkvama u raznim krajevima svijeta

Pogled biskupâ okupljenih na Biskupskoj sinodi obuhvaća sve crkvene zajednice diljem svijeta. Svojim pogledom oni žele obuhvatiti sve, jer je poziv na susret s Kristom jedan, imajući na umu različitosti.

Biskupi okupljeni na Sinodi posebnu su pozornost, punu bratske ljubavi i zahvalnosti, posvetili vama kršćanima istočnih katoličkih Crkava, koje su baštinice prvog vala širenja evanđelja – iskustvo što ga čuvaju s ljubavlju i vjernošću – i Crkvama na europskom Istoku. Evanđelje vam se danas ponovno nudi u novoj evangelizaciji po liturgijskom životu, katehezi, svakodnevnoj molitvi u obitelji, postu, solidarnosti među obiteljima, sudjelovanju laikâ u životu zajednice i dijalogu s društvom. Na mnogim su mjestima vaše Crkve usred kušnji i nevolja u kojima svjedoče sudjelovanje u Kristovu križu. Dio je vjernika prisiljen emigrirati. Čuvajući živom

pripadnost vlastitima zajednicama iz kojih dolaze, oni mogu dati vlastiti doprinos pastoralnoj skrbi i djelu evangelizacije u zemljama koje su ih primile. Neka Gospodin nastavljati blagoslivljati vašu vjernost. Neka vaša budućnost bude označena radosnim ispovijedanjem i prakticiranjem vjere u uvjetima mira i vjerske slobode.

Gledamo u vas, muškarci i žene, koji živite u afričkim zemljama i izražavamo vam svoju zahvalnost za svjedočenje evanđelja često u teškim okolnostima. Pozivamo vas da ponovno date zamah evangelizaciji koju ste u nedavnim vremenima primili, da se izgrađujete kao Crkva »Božji narod«, da jačate identitet obitelji, da podupirete svećenike i katehete u njihovu radu, osobito u malim kršćanskim zajednicama. Potvrđujemo usto nužnost produbljivanja susreta evanđelja s drevnim i novim kulturama. Veliko očekivanje i snažan apel upućujemo svijetu politike i vladama raznih afričkih zemalja da, u suradnji sa svim ljudima dobre volje, promiču temeljna ljudska prava i oslobode kontinent nasiljâ i sukobâ koji ga još uvijek zavijaju u crno.

Biskupi okupljeni na Biskupskoj sinodi pozivaju vas, kršćane Sjeverne Amerike, da s radošću odgovorite na poziv na novu evangelizaciju, dok sa zahvalnošću gledate kako su vaše kršćanske zajednice u svojoj kratkoj povijesti dale velikodušne plodove vjere, ljubavi i misije. Morate uvidjeti kako su mnogi izrazi sadašnje kulture u zemljama vašega svijeta danas daleko od evanđelja. Zato se nameće potreba obraćenja, iz čega proizlazi zauzetost u kojoj se nećete otuđivati od svojih kultura, već ste pozvani usred njih svima pružati svjetlo vjere i životnu snagu. Dok primete u svoje velikodušne zemlje nove populacije doseljenika i izbjeglica, budite spremni također otvoriti vrata svojih domova vjeri. Vjerni obavezama preuzetim na Biskupskoj sinodi za Ameriku, budite solidarni s Latinskom Amerikom u stalnoj evangelizaciji zajedničkog vam kontinenta.

Isti osjećaj zahvalnosti s Biskupske se sinode upućuje Crkvama Latinske Amerike i Kariba. Posebno je upečatljivo kako su se

tijekom stoljećâ u vašim zemljama razvijali oblici pučke pobožnosti, koji su još uvijek ukorijenjeni u srcima mnogih, karitativne službe i dijalog s kulturama. Dok se danas suočava s mnogim današnjim izazovima, na prvome mjestu sa siromaštvom i nasiljem, Crkva u Latinskoj Americi i na Karibima je pozvana živjeti u stanju trajne misije, naviještajući evanđelje s nadom i radošću, oblikujući zajednice pravih učenika misionara Isusa Krista, pokazujući u zauzimanju svojih sinova i kćer kako evanđelje može biti klica novog društva u kojem će vladati pravednost i bratstvo. Religijski pluralizam također predstavlja ispit za vaše Crkve i zahtijeva novi navještaj evanđelja.

I vama, kršćani Azije, također upućujemo riječ ohrabrenja i poticaja. Kao mala manjina na kontinentu na kojem živi gotovo dvije trećine svjetskog stanovništva, vaša je prisutnost plodno sjeme, povjereno snazi Duha Svetoga, koje raste u dijalogu s različitim kulturama, drevnim religijama i nebrojenim siromasima. Premda često potisnuta na margine društva i na mnogim mjestima također progonjena, Crkva u Aziji je, sa svojom čvrstom vjerom, dragocjena prisutnost Kristova evanđelja koje naviješta pravednost, život i sklad. Kršćani Azije, osjetite bratsku blizinu kršćana ostalih zemalja svijeta koji ne mogu zaboraviti da je na vašem kontinentu – u Svetoj zemlji – Isus rođen, živio, umro i uskrsnuo.

Riječ zahvale i nade biskupi upućuju Crkvama europskog kontinenta, koji je danas dijelom označen snažnom – ponekad čak i agresivnom – sekularizacijom i koji je dijelom još uvijek ranjen dugim desetljećima vladavine režima neprijateljski nastrojenih prema Bogu i čovjeku. Gledamo sa zahvalnošću na prošlost, ali također na sadašnjost, u kojoj je evanđelje stvorilo u Europi svijesti i iskustva vjere – često bogata svetošću – koja su bila jedinstvena i presudna za evangelizaciju čitavog svijeta: bogatstvo teološke misli, raznolikost karizmatičkih izraza, razni oblici karitativne službe prema siromasima, duboka kontemplativna iskustva, stvaranje humanističke kulture koja je pridonijela definiranju dostojanstva osobe i

izgrađivanju općeg dobra. Ne dajte da vas sadašnje teškoće uzdrmaj, dragi europski kršćani: promatrajte ih, naprotiv, kao izazov kojeg treba svladati i priliku za radosniji i življi navještaj Krista i njegova Evanđelja života.

Biskupi Biskupske sinode pozdravljaju na kraju narode Oceanije, koji žive pod zaštitom Južnog križa i zahvaljuju im za njihovo svjedočenje Isusova evanđelja. Molimo za vas da poput Samarijanke na zdencu i vi osjetite duboku žeđ za novim životom i da možete čuti Isusovu riječ koja kaže: «*Kad bi znala dar Božji*» (Iv 4, 10). Osjetite još snažnije obavezu naviještanja evanđelja i pomaganja drugima da upoznaju Isusa u današnjem svijetu. Pozivamo vas da ga susrete u svom svakodnevnom životu, da ga slušate i otkrivete, po molitvi i meditaciji, milost da možete reći: «*znamo: ovo je uistinu Spasitelj svijeta*» (Iv 4, 42).

14. Marijina zvijezda osvjetljava pustinju

Stigavši do kraja ovog iskustva zajedništva među biskupima iz čitavog svijeta i suradnje u službi Petrova nasljednika, čujemo u sebi danas odjek Isusovog naloga apostolima: «*Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode [...]. I evo, ja sam s vama sve dane - do svršetka svijeta*» (Mt 28,

19.20). Ovaj put poslanje Crkve nije okrenuto nekom zemljopisnom području, već seže do najskrivenijih kutaka srca suvremenog čovjeka da ga ponovno dovede do susreta s Isusom, Životvorcem koji se uprisutnjuje u našim zajednicama.

Ta prisutnost ispunja radošću naša srca. Zahvalni za darove koje smo od njega primili ovih dana, uzdižemo pjesmu hvale: «*Veliča duša moja Gospodina, [...] Jer velika mi djela učini Svesilni*» (Lk 1, 46.49). Ponovimo i mi te Marijine riječi: Gospodin je učinio uistinu velike stvari tijekom stoljećâ za svoju Crkvu u različitim dijelovima svijeta i mi ga veličamo, sigurni da će svrnuti svoj pogled na naše siromaštvo da bi pokazao snagu svoje mišice i u našem dobu i podržao nas na putu nove evangelizacije.

Marija nas vodi na našem putu. Taj put, kao što nam je rekao Benedikt XVI., možda će izgledati kao putovanje kroz pustinju; znamo da na tome putovanju moramo nositi ono bitno: dar Duha Svetoga, Isusovo društvo i istinu njegove riječi, euharistijski kruh koji nas hrani, bratstvo crkvenog zajedništva, polet ljubavi. To je voda zdenca od koje pustinja procvjeta. I kao što noću u pustinji zvijezde sjajnije blistaju, tako svjetlo Marije, Zvijezde nove evangelizacije, snažno blista na nebu našeg puta. Njoj se s pouzdanjem povjeravamo.

PISMO HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE VLADI REPUBLIKE HRVATSKE

Br. 595/2012.

Zagreb, 15. studenoga 2012.

Poštovani gospodine Predsjedniče Vlade Republike Hrvatske!

Suočeni s pitanjima koja su iznimno važna za život vjernika, ali i cjelokupnoga hrvatskog društva, mi hrvatski biskupi sa svoga 45. plenarnog zasjedanja, održanoga 13.-15. studenoga 2012. u Zagrebu, upućujemo sljedeće pismo Vladi Republike Hrvatske. Ovim pismom želimo istaknuti važnost te tražimo razgovor o:

1. uvođenju «zdravstvenoga odgoja» u hrvatski školski sustav;
2. pravu na vjerski odgoj u predškolskim i na konfesionalni vjeronauk u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama (usp. Ugovor između Svete Stolice i RH o suradnji na području odgoja i kulture, čl. 1);
3. nepovredivosti ispovjedne tajne.

Ad. 1**Uvođenje «zdravstvenoga odgoja» u hrvatski školski sustav**

Nakon što smo razmotrili uvođenje zdravstvenoga odgoja u hrvatski školski sustav te podijelili zabrinutost s mnogim roditeljima i prosvjetnim djelatnicima, napominjemo da je Hrvatska biskupska konferencija uvijek podupirala projekte u odgojno-obrazovnome području koji su vodili prema općemu dobru i podizali razinu skrbi za dobrobit djece, mladih i društva u cjelini. Isticali smo i potrebu za kvalitetnim sadržajima u područjima zdravijega života, prevencije ovisnosti i nasilničkoga ponašanja. Stalo nam je i do primjerenoga govora te do izgrađivanja stavova o odgovornom spolnome životu. Upravo zbog toga što s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta dijelimo brigu o životu učenika i mladih, začuđuje nas način donošenja te sadržaj *Kurikuluma zdravstvenoga odgoja*, a naročito «modula o spolnoj/rodnoj ravnopravnosti i odgovornom spolnom ponašanju».

Naime, u slučaju novoga programa zdravstvenoga odgoja zaobiden je uobičajen postupak uvođenja nekoga školskog programa, najprije na štetu roditelja, koji nisu bili uključeni u njegovo nastajanje; nadalje na štetu učitelja, nastavnika i stručnih suradnika u školama, koji prije početka školske godine nisu bili educirani za provođenje programa; te u konačnici na štetu školske djece i mladih u Hrvatskoj, koji će nedvojbeno snositi krajnje posljedice takvoga pristupa. Indikativno je da program nema ni stručne recenzije nezavisnih stručnjaka, niti je o njemu provedena stručna, odnosno javna rasprava, za koju se čini da je ciljano izbjegnuta. Nadalje, neshvatljivo je da je Kurikulum objavljen tek 27. rujna 2012., nakon što su škole morale usvojiti školski kurikulum te godišnji plan i program rada, u koje su prema naputku Agencije za odgoj i obrazovanje trebale uključiti i program zdravstvenoga odgoja, a da ga prethodno nisu mogle proučiti i predočiti roditeljima u vijećima roditelja, kako bi oni o tome dali svoje mišljenje.

Pravo i sloboda roditelja da samostalno odlučuju o odgoju svoje djece zajamčena je Ustavom Republike Hrvatske (čl. 63), kao i nizom međunarodnih deklaracija i konvencija, kojih je potpisnik i Republika Hrvatska. Primjerice, u *Općoj deklaraciji o pravima čovjeka* izrijekom piše: «Roditelji imaju prvenstveno pravo da biraju vrstu obrazovanja za svoju djecu» (čl. 26, t. 3). A u *Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda* stoji: «U obavljanju svojih funkcija povezanih s obrazovanjem i poučavanjem država će poštovati pravo roditelja da osiguraju obrazovanje i poučavanje u skladu sa svojim vjerskim i filozofskim uvjerenjima» (Protokol 1, čl. 2). Nadalje, *Povelja o temeljnim pravima Europske unije* također izrijekom navodi da je: «pravo roditelja da svojoj djeci osiguraju obrazovanje i poduku u skladu sa svojim vjerskim, filozofskim i pedagoškim uvjerenjima» (čl. 14, t. 3).

Što se tiče sadržaja, budući da većina građana Republike Hrvatske pripada Katoličkoj Crkvi, treba istaknuti da uvođenje nastave zdravstvenoga odgoja kao obveznoga predmeta za sve učenike, zbog svojih protukršćanskih ideoloških elemenata glede materije spolnosti, predstavlja i izravnu povredu čl. 63 st. 1. *Ustava Republike Hrvatske*, koji određuje da «roditelji imaju pravo i slobodu samostalno odlučivati o odgoju svoje djece». To pravo roditeljima daju i brojni međunarodni akti, kao i dokumenti europskih institucija, pri čemu posebice treba skrenuti pozornost na recentnu *Rezoluciju Vijeća Europe o pravu na slobodu izbora u obrazovanju u Europi* (od 4. listopada 2012., br. 1904/2012). Republika Hrvatska se *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* također obvezala da će «odgojno-obrazovni sustav u javnim predškolskim ustanovama i školama, uključujući i visoka učilišta, uzimati u obzir vrijednost kršćanske etike» (usp. čl. 1, t. 2). Biskupe tim više začuđuje nametanje spornih sadržaja navedenoga Kurikuluma svim učenicima.

Takav neprofesionalan i nedopušten pristup ovom ozbiljnom pitanju držimo krajnje zabrinjavajućim i pozivamo Vladu Republike Hrvatske te Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, na dosljedno poštovanje pozitivnih europskih, međunarodnih te hrvatskih zakona i drugih pravnih akata. Sadašnji četvrti modul Kurikuluma zdravstvenoga odgoja smatramo višestruko neprihvatljivim te zahtijevamo da on u skladu s navedenim *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* bude usklađen s vrijednostima kršćanske etike (usp. čl. 1, t. 2).

Želimo istaknuti da na temelju *Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije o katoličkim osnovnim i srednjim školama* od 23. svibnja 2011. «katoličke škole imaju pravo provoditi odgojno-obrazovne programe (...) sukladno katoličkim moralnim načelima» (čl. 9.).

Ad. 2

Pravo na vjerski odgoj u predškolskim i vjeronauk u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama

Mi, hrvatski biskupi, izražavamo radost zbog mogućnosti provedbe vjerskoga odgoja u predškolskim ustanovama i vjeronauka u školama. Još nas više raduje otvorenost roditelja i učenika koji osobnim izborom tih sadržaja pred Crkvu uvijek i iznova stavljaju nove zadatke promišljanja o kvalitetnome vjerskom odgoju i vjeronauku. Nažalost, čest je primjer da i u tim područjima djelovanja Crkve unutar odgojno-obrazovnoga sustava sloboda osobnoga izbora ne bude poštovana. Tako se mnogim roditeljima ne predstavlja vjerski odgoj kao mogućnost pohađanja u predškolskim ustanovama. Isto tako nije rijedak slučaj, posebno pri upisu u srednje škole, da se učenicima, zajedno s njihovim roditeljima, sugerira ili čak traži upis vjeronauku alternativnog predmeta.

Osobito želimo istaknuti povredu *Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* (čl 1, t.

1) i *Ugovora između Hrvatske biskupske konferencije i Vlade Republike Hrvatske o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama* (čl. 3, t. 1) kojim se jamči pravo na konfesionalni vjeronauk u školi za vrijeme čitavoga obrazovanja s po dva sata tjedno. Nasuprot tome, u okviru «sestrinskoga obrazovanja», odnosno u medicinskim srednjim školama, to se pravo ne poštuje. Naime, trenutno se nastava vjeronauka uopće ne izvodi u trećim razredima srednjih medicinskih škola, a od sljedeće školske godine ona bi se trebala izvoditi samo u prvome i drugome razredu istih škola (s po jedan sat tjedno).

Od Vlade Republike Hrvatske tražimo da osigura izvođenje nastave u svim javnim školama u Republici Hrvatskoj sukladno navedenim Ugovorima.

Napominjemo da se do sada u više navrata od strane Hrvatske biskupske konferencije pokušavalo stupiti u kontakt s ministrom Željkom Jovanovićem te razgovarati o navedenim pitanjima, ali bez uspjeha, što nas je potaknulo da Vam se obratimo na ovaj način.

Ad. 3

Nepovredivost ispovjedne tajne

S obzirom na tumačenje nepovredivosti ispovjedne tajne u okviru rasprava o izmjenama i dopunama Kaznenoga zakona, ponavljamo nepromjenjiv nauk Katoličke Crkve da je svaki svećenik koji, slaveći sakrament pomirenja, prima ispovijedi obvezan «obdržavati posvemašnju tajnu o grijesima koje mu je pokornik ispovijedio», te da mu «nije dopušteno govoriti ni o onome što je u ispovijedi saznao o životu pokornika», jer ispovjedna tajna, koja ne dopušta izuzetka, ostaje zapečaćena sakramentom (Katekizam Katoličke Crkve, br. 1467). Osim toga, zakon koji bi bio u suprotnosti s tim naukom, bio bi istodobno i u suprotnosti s *Ustavom Republike Hrvatske* (čl. 40), a i s *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima* (čl 8, t. 2).

Uz ovo napominjemo da su svećenici, čuvajući ispovjednu tajnu tijekom stoljeća, davali i svoje živote, ostajući vjerni svome zvanju. Na to su spremni i naraštaji današnjih svećenika.

U nadi da će ove naše primjedbe biti prihvaćene u duhu brige za opće dobro hrvatske domovine i naroda, Gospodina molimo za

mudrost odgovornima za društveni život u Hrvatskoj.

† *Želimir Puljić, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, nadbiskup zadarski*
Mons. Enco Rodinis, generalni tajnik HBK

IZJAVA KOMISIJE «IUSTITIA ET PAX» HBK-a

Završetak Domovinskoga rata

1. Ljudska pravda na trajnom iskušenju

U povijesti zapadnog civilizacijskog kruga, kao napredak kulture i civilizacije, snažno nadahnuto judeokršćanskom tradicijom, uspostavilo se sudstvo kako bi se mogla održati pravednost u društvu nasuprot zakonu sile i jačega. Ljudsko pravo, nažalost, zbog ljudske slabosti i grešnosti ne ide uvijek ruku pod ruku s pravdom i pravednošću. Pa ipak, unatoč čestim povijesnim lutanjima i zloporabama prava, zapadni civilizacijski krug nikada nije u potpunosti racionalno odustao od ideala pravednosti. Iako se tome opasno približio kroz totalitarne sustave prošlog XX. stoljeća, te kroz rasističke i kolonijalne zakone prema kojima je bilo samorazumljivo da postoje vredniji i manje vrijedni ljudi i narodi. Kao kršćanima uvijek nam se moliti za ljudske zakonodavce da se drže božanskoga zakona prema kojemu je svaki čovjek Božje stvorenje i slika Božja a drugom čovjeku brat, a ne ljudskih predaja prema kojima uvijek biva da su neki ljudi i narodi vredniji od drugih. Hrvati su kroz teogobnu povijest često bili izručivani ljudskim sudovima koji su im dosuđivali teški usud nepravde i prijevare, od krvavog križevačkog sabora, sramotne osude Zrinskog i Frankopana, montiranog procesa blaženom kardinalu Alojziju Stepincu, nebrojenih ubijenih i zlostavljanih koji se mogu uzdati samo još u pravorijek Vrhovnog Suca. U teškom Domovinskom ratu, u kojem su pravim čudom hrvatski branitelji uspjeli obraniti svoju domovinu, Hrvati su

vjerovali da je konačno došlo vrijeme u kojemu će se i njih prosuđivati po načelu pravednosti. Vjerovali su Međunarodnom sudu za zločine počinjene na tlu bivše Jugoslavije u Hagu (ICTY). Štoviše, i inicirali su taj sud.

2. Haški sud

Gotovo dvadesetak godina nakon osnutka tog suda imali smo malo nade u njegovu pravednost. Pokušali smo je probuditi, upozoravali smo na njegova nepravedna polazišta, probleme i nedorečenosti, ali i dati mu snage kroz zajedničke i osobne molitve, post, klanjanje. I uspjeli smo. Presudom za «Oluju» 16. studenoga 2012. u predmetu protiv generala Ante Gotovine i Mladena Markača Žalbena vijeće spasilo je Sudu obraz i osiguralo mjesto u povijesti koje će taj Sud svrstavati u red sudova na kojima su, unatoč brojnim političkim optužnicama, uglavnom napisanim u mandatu gospođe Del Ponte, suci bili sposobni donijeti pravednu i pravno utemeljenu presudu držeći se međunarodnog prava. Sudu je ova presuda, koja jasno naznačuje agresora i žrtvu, i apostrofira počinitelja zločina protiv mira, omogućila da u povijest uđe kao sud koji nije u potpunosti promašio svoj mandat. Ova presuda je iznimno važna za standarde međunarodnog prava jer je spriječila uvođenje pravnih i političkih norma koji bi u cijelom svijetu doveli u pitanje mir, stabilnost, kao i legitimitet UN-ovih i NATO-ovih postojećih i budućih mirnih i vojnih operacija.

3. Rat i pomirenje

«Rat je poguba ljudske naravi», pisao je davno Marin Držić. Svaki je rat krajnje zlo i treba ga izbjegavati pod svaku cijenu. On naprosto stvara žrtve na svim stranama. Valja međutim razlikovati nepravedni rat, što je bez sumnje – i po presudi Haškoga suda od 16. XI. 2012. – bila srpska agresija na Republiku Hrvatsku 1991—1995, i pravedni obrambeni rat koji je vodila Republika Hrvatska. Nažalost, u ratu je najčešće riječ o stradanju običnih, malih ljudi koji su dovedeni u bezizlazne situacije. Kad rat pogodi jedan narod, kad čovjeka pogodi to teško zlo, valja učiniti sve da se rat vodi u okviru međunarodnih konvencija, tih civilizacijskih postignuća o minimumu ljudskosti u situacijama kada je čovjek kao biće sveden na minimum svojih ljudskih mogućnosti. One pak koji se ogriješe o moralne norme u ratu valja otkriti i pravedno kazniti kako bi se ponovno uspostavila pravda u društvu. A ona je posebno potrebna u društvima i među narodima koji su bili u ratu. Upravo je zbog toga važno da se otkriju prave žrtve i pravi počinitelji zločina, primjerice počinitelji zločina nad hrvatskim civilima u Vukovaru, Glinskoj Poljani, Baćinu, Škabrnji, Dubrovniku, Karlovcu, Osijeku, osobito tijekom višegodišnjeg granatiranja mnogih hrvatskih gradova, kao i nad srpskim civilima u Gruborima i Varivodama. No, osuditi bilo koga zato što je netko stradao, nije čin uspostave narušene pravde, već čin odmazde, a to znači daljnje generiranje nepravde i održavanje stanja napetosti.

Ipak, sama pravednost, koliko god bila nužna za ozdravljenje odnosa među ljudima, nije dostatna da ostvari trajni mir. Za mir je potrebno nešto više. Potrebno je otvarati horizonte susreta s Bogom i čovjekom, te nastojati i opraštati. Hrvatska riječ *oprost*, *oprostenje*, na izvrstan način označuje što nam je tu po-najprije činiti. U korijenu te riječi *prost* nalazi se pojam *slobodan*. Oprostiti, dakle, znači osloboditi se navezanosti na zlo, a onda u slobodi darovati onome drugome mogućnost novoga susreta, novoga početka. Bez toga nema mira, a onda ni sreće, kako za osobe, tako i za narode. O tomu nas je posebice poučavao bla-

ženi Ivan Pavao II. kad je govorio o potrebi »čišćenja pamćenja« kao osobitog »izraza obraćenja i vjernosti Isusu Kristu, jedinom otkupitelju čovjeka«. A što znači »čistiti pamćenje« pokazao je one prve korizmene nedjelje (12. ožujka 2000) kada je u ime Crkve, zagledan u raspetoga Krista u bazilici sv. Petra, «zamolio oprostjenje za svako njezino dijete». I dodao kako »čišćenje pamćenja jača naše korake prema budućnosti i čini nas budnijima i poniznijima« (Novo millenio ineunte, 6). A pedagogijom »oprostiti i moliti oprostjenje« želi se otkloniti iz pamćenja svaki osjećaj mržnje, mraka i duhovne zarobljenosti kako bismo uistinu bili slobodni.

4. Država Hrvatska

Nakon 20 godina hrvatske samostalnosti, a u vidu mira na ovim prostorima, čini nam se uputnim i korisnim učiniti »malu inventuru« onoga što se u Hrvatskoj zbivalo vezano uz događaje u Hagu. Teško se oteti dojmu da ljudi koji se u Hrvatskoj žele baviti javnim poslovima, biti političari, nekako više bivaju političari u Hrvatskoj, nego hrvatski političari. Često se stječe dojam kako se brojni naši javni djelatnici i političari servilno odnose prema zahtjevima koji im stižu iz europskih središnjica, a s vlastitim narodom komuniciraju površno, necjelovito, a nerijetko i oholo. Ljudi s pravom očekuju da njihovi predstavnici u zemlji i u inozemstvu budu otmjeni i oslobođeni kolonijalnog sindroma kojem često podliježu mali narodi i u suvremenom svijetu. Hrvatska je suosnivač Međunarodnog suda za ratne zločine počinjene na teritoriju bivše Jugoslavije. Budući da rad tog Suda ide svome kraju, čini nam se korisnim dovršiti ovu epizodu naše povijesti kako nas ona ne bi opterećivala u budućnosti. Ne kanim ovim činiti detaljnu analizu. Želimo samo da nam neka od postavljenih pitanja pomognu posvijestiti trenutke i događaje koji su važni za razvoj Hrvatske, a vezani su uz rad Suda. U tom vidu valja promatrati i ova propitivanja:

- Pitamo se, kako to da Hrvatska nikada nije postavila pitanje u Vijeću sigurnosti UN-a zašto sud podiže optužnice protiv pokojnika koji se ne mogu braniti, a to je protivno

pravnim i civilizacijskim uzusima, što je mogla i trebala učiniti.

- Hrvatska također nikada nije potaknula raspravu o kompatibilnosti kvalifikacije *ujedinjenoga zločinačkog pothvata* s međunarodnim kaznenim pravom.

- Nikada Hrvatska nije insistirala na raspravi o tzv. »topničkim dnevnicima«. Kako je moguće da neki ozbiljan sud prihvati i podigne optužnicu ako mu nedostaju ključni dokazi?

- Hrvatska pred Vijećem sigurnosti nije pokrenula ni pitanje tzv. EU-promatračkih dnevnika iz «Oluje» koje sudsko vijeće traži, a u Europskoj Uniji tvrde da ih nemaju u arhivima.

- Kada je 2010. godine, u završnoj riječi tužitelj priznao da je «Oluja» bila međunarodni sukob, Hrvatska nije pred Vijećem Sigurnosti UN-a pokrenula raspravu o međunarodnom sukobu, eksplicitno tražeći da se u tom slučaju (a ne slučaju građanskoga rata) definira agresija i da se naznači tko je na tlu bivše države počinio zločin protiv mira, prekršivši time jednu od najvažnijih univerzalnih pravnih vrijednosti.

- U Hrvatskoj još nitko nije optužen, a ni procesuiran za skandalozno puštanje britanske televizijske ekipe u predsjednički arhiv.

- Kako to da su tzv. brijunski transkripti otišli u Hag protuzakonito, a da nisu bili zaštićeni i označeni pečatom države? Kako to da za to nitko nije odgovarao i nitko ne odgovara? Pravilo 54 bis Pravilnika o postupku i dokazima haškoga tribunala regulira zaštitu dokumenata koji su od važnosti za nacionalnu sigurnost države, kao i ograničeno ispitivanje svjedoka koji su važni ili bili važni u sustavu zaštite nacionalne sigurnosti i ustavnog poretka države. Taj članak na tribunalu kolokvijalno zovu «hrvatski članak», a koristile su ga sve države (Miloševićevi zacrtnjeni transkripti npr.) osim Hrvatske. I tu valja uzeti u obzir načelo da su svi jednaki pred zakonom te da oni koji su neovlašteno i neodgovorno dovodili u pitanje državnu sigurnost za to trebaju i odgovarati.

- Hrvatska država ne smije više biti ovako indiferentna prema svojim državljanima, ali i prema Hrvatima u Bosni i Hercegovini, jer Hrvatska je matična država svih Hrvata. Trenutno se u Hagu vodi proces protiv Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Hrvatska ima moralnu ali i ustavnu obvezu pomagati Hrvatima iz Bosne i Hercegovine i mora znati da u Hagu ima još Hrvata koji su potrebni pomoći hrvatske države i hrvatskih političara. Ne zato da bi se pred sudom bilo što sakrilo, već zato da istina iziđe na vidjelo, da presude budu stvarne kazne onima koji su zločine počinili.

- Oslobođanjem hrvatskih generala iz haškoga zatvora ne prestaje obveza države Hrvatske u rješavanju problema proizišlih iz dugog procesa nevino zatvorenih i progananih ljudi. Valja, usprkos klauzuli prema kojoj sud nije dužan nadoknaditi štetu onima kojima nije dokazana krivnja, nadoknaditi štetu i to iz sredstava Republike Hrvatske, a koja će se nadoknaditi iz ratne štete od koje Hrvatska ne smije odustati, odnosno ne smije odustati od tužbe za genocid za koju se je Međunarodni sud pravde proglasio mjerodavnim i prije presude za »Oluju«, jer je to pitanje pravde, a onda i mira. Hrvatska ima moralnu obvezu generalima i njihovim obiteljima koje su prošle kroz mnoge patnje, nadoknaditi štetu. Također valja moralno i materijalno nadoknaditi štetu i ispričati se onim ljudima, prijateljima i znancima generala koji su bili prisluškivani, čiji su stanovi bili pretraživani, koji su bili proskribirani jer su vjerovali u nevinost nevinih ljudi.

- Republika Hrvatska nije počinila agresiju na susjednu Bosnu i Hercegovinu. To je razvidno i iz ove presude hrvatskim generalima 16. studenoga 2012, budući da je Sud jasno presudio da nije bilo državne politike etničkog čišćenja niti politike zločina – osim pojedinačnih, nego samo pravedna obrana. Takav, obrambeni rat vodili su Hrvati i u BiH-u. Bez Hrvata Bosne i Hercegovine, kao države, danas ne bi bilo – jer na referendumu su glasovi Hrvata bili presudni za samostalnost BiH-a, a vojno djelovanje Hrvata u BiH-u zaštitilo, koliko je moglo, Hrvate u

BiH-u te spasilo i obranilo BiH kao državu od srpske agresije. Predsjednik Tuđman odigrao je ključnu ulogu pozivajući Hrvate da glasaju za cjelovitost BiH-a jer je to njihova domovina. Hrvatska se politika tada snalazila kako je u postojećoj situaciji znala i mogla. Glavni krivac za tragične događaje u BiH-u bila je srpska agresivna politika, a glavni sukriovac nije bila hrvatska politika, već upravo politika međunarodne zajednice koja je svojim prljavim igrama dovela u pitanje živote ljudi. Sjetimo se samo UN-ovih zaštićenih zona, Srebrenice i Bihaća, koji bi zasigurno bio «druga Srebrenica» da hrvatska vojska pod zapovjedništvom generala Gotovine nije oslobodila okupirana područja Hrvatske i dijelove BiH-a, što joj je omogućavao Vašingtonski sporazum, tako da hrvatska vojska nikako ne može biti agresor u BiH-u. Nakraju, valja reći da to što slijedi iz presude hrvatskim generalima Gotovini i Markaču treba Haški sud uzeti u obzir i pri donošenju konačne presude optuženoj šestorici Hrvata iz BiH-a.

Generali su kazali da je rat od danas dio povijesti i da gledamo u budućnost te da je Hrvatska zemlja otvorena za život svim ljudima koji joj žele dobro. Njihovi govori utemeljeni su na njihovoj vjeri i kršćanskom oprost. Ovaj tužni rat, poraće, dramatična haška epopeja koja još traje, bili su prožeti žarkom i dubokom molitvom naroda. Često u tegobnoj povijesti Hrvata, Hrvatima drugo nije ni preostajalo nego da se utječu molitvi i zagovoru svoje kraljice, Blažene Djevice Marije. I često su te molitve bile uslišavane i Hrvati su bivali spašeni. Sjetimo se da su u Domovinskom ratu vojnici odlazili s kunicama u rukama i oko vrata. Kad smo mi u Komisiji pozvali na molitvu za pravednu presudu generalima pred prvostupanjskim

vijećem, mnogi su se rugali, ali većina našeg naroda se molila. Kada su hrvatski biskupi pozvali na molitvu za pravednu presudu pred Žalbenim vijećem, Hrvati su to spremno prihvatili unatoč prvostupanjskoj presudi. Ljudi su bdjeli, molili, postili i molitva je bila uslišana. Nakon presude hrvatskim generalima u kojima se oni oslobađaju krivnje razlila se Trgom bana Josipa Jelačića u Zagrebu, kao i u svim gradovima i mjestima u Hrvatskoj, spontana molitva Očenaša, zahvala Bogu.

Ako bismo na kraju mogli zaključiti što nam ostaje nakon ove presude, mogli bismo reći: pouzdanje u Boga, pravednog suca, ali i pouzdanje u Boga milosrdnog Oca koji prije svega želi da njegova djeca budu dobra međusobno, da nauče opraštati kako on njima oprašta i da ovaj svijet ostave boljim i ljepšim onima koji dolaze iza njih.

Nadamo se da su stoljetni ratovi na ovim prostorima završeni. Kroz stoljeća Hrvatska se odlikovala mnoštvom vrsnih ratnika i generala. Danas nam trebaju vrsni političari, vrsni intelektualci, radnici, studenti, koji će kao pravi domoljubi znati čuvati mir i omogućiti ljudima da sretno žive u ovoj lijepoj zemlji.

Potičemo sve žitelje Hrvatske da se ne umore moliti se dobrom Bogu te da nadahnuti molitvom neumorno rade na njezinu napretku, spremni i na žrtve i odricanja, ali u istini i pravednosti.

Bog blagoslovio našu domovinu Hrvatsku!

U Zagrebu, 23. studenoga 2012.

*Mons. Vlado Košić,
predsjednik Komisije*

PRIOPĆENJE S 45. PLENARNOG ZASJEDANJA
HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

– ZAGREB, 13 - 15. STUDENOGA 2012. –

Plenarno zasjedanje Hrvatske biskupske konferencije, 45. po redu, održano je od 13. do 15. studenoga 2012. u sjedištu HBK-a u Zagrebu, Ksaverska cesta 12a. Na zasjedanju su sudjelovali apostolski nuncij u RH mons. Alessandro D'Errico, izaslanik Biskupske konferencije BiH-a vojni ordinarij mons. Tomo Vukšić, subotički biskup mons. Ivan Penzeš i srijemski biskup mons. Đuro Gašparović.

Na početku radnoga dijela zasjedanja biskupi su podržali pokretanje postupka za proglašenje blaženim krčkog biskupa Antuna Mahnića (1850—1920).

O XIII. općoj redovitoj Sinodi biskupa, koja je o temi »Nova evangelizacija za prenašanje kršćanske vjere« održana od 7. do 28. listopada 2012. u Rimu, govorili su kardinal Josip Bozanić i pomoćni đakovačko-osječki biskup Đuro Hranić. Oni su iznijeli pojedinosti o organizaciji i nekim naglascima Sinode koja je okupila biskupe i promatrače iz cijeloga svijeta. Posebno su naglasili ozračje katoliciteta, univerzalnosti Crkve koje je vladalo na Sinodi, a očitivalo se u iznošenju iskustava i prijedloga crkvenih zajednica iz svih dijelova svijeta.

Pomoćni zagrebački biskup Ivan Šaško, predsjednik Odbora HBK-a za katoličke škole i visoka crkvena učilišta, govorio je o Katoličkim školama u smislu uređivanja statusa katoličkih škola u skladu s Ugovorima o suradnji na području odgoja i kulture te o pravnim pitanjima između Svete Stolice i Republike Hrvatske, nadopunjavanja osnivačkih akata te izgradnje i očuvanja specifičnosti katoličkih škola. Sukladno ugovorima, Katolička crkva ima pravo osnivati škole bilo kojeg stupnja kojima Republika Hrvatska priznaje pravnu osobnost, a njihovim djelatnicima i učenicima priznaje jednaka prava kao i državnim školama. Biskup Šaško je istaknuo potrebu izrade strategije širenja mreže katoličkih škola na razini biskupija i redovničkih zajednica, s osobitim naglaskom na školske oblike prije srednje škole. Upozorio je i na potrebu veće koordinacije na razini

HBK-a kako bi se postiglo jedinstvo djelovanja na nacionalnoj razini. Požeškom biskupu Antunu Škvorčeviću biskupi su povjerali izradu strategije o pitanjima vezanim za katoličke škole.

Hrvatski biskupi su na zasjedanju, nakon izvješća predstojnika Nacionalnoga katehetskog ureda mons. Ivica Pažina o provedbi vjeronauka u osnovnim i srednjim školama, izrazili svoju radost zbog otvorenosti roditelja i učenika koji osobnim izborom vjeronauka u školi pred Crkvu uvijek i iznova stavljaju nove zadaće promišljanja o kvalitetnom vjerskom odgoju i kvaliteti vjeronaučne nastave. Razmotrili su također i ozbiljna otvorena pitanja. Ona se ponajprije odnose na povredu *Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* (čl. 1, t. 1) i *Ugovora između Hrvatske biskupske konferencije i Vlade Republike Hrvatske o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama* (čl. 3, t. 1) kojim se garantira pravo na vjeronauk u školi za vrijeme čitavog obrazovanja s po dva sata tjedno. Nasuprot tome, u okviru »sestrinskog obrazovanja«, odnosno u medicinskim srednjim školama, to se pravo od početka ove školske godine ne poštuje. Naime, trenutno se nastava vjeronauka uopće ne izvodi u trećim razredima srednjih medicinskih škola, a sukladno reformi medicinskih srednjih škola od sljedeće godine to isto bi se trebalo dogoditi i u četvrtim razredima, tako da bi nastava vjeronauka u srednjim medicinskim školama ostala samo u prva dva razreda (s po jedan sat tjedno). Analizirali su i posljedice koje je donijela preporuka ministra Jovanovića o provedbi vjeronauka u osnovnim školama prvi i posljednji sat. U nekim se školama te posljedice očituju u diskriminaciji vjeronauka kao predmeta, a u nekim u otežavanju izvođenja nastave. Biskupi su izrazili svoje čuđenje te nezadovoljstvo zbog nespremnosti ministra znanosti, obrazovanja i sporta za susret i razgovor s predstavnicima Hrvatske

biskupske konferencije i Nacionalnog katehetskog ureda o navedenim pitanjima.

Biskupi su također upoznati s relevantnim činjenicama uvođenja, provedbe te sadržaja Kurikuluma zdravstvenog odgoja. Pozitivno su vrednovali sadržaje njegova tri prva modula. No, iznenađeni su načinom uvođenja zdravstvenog odgoja u osnovne i srednje škole, njegovom obvezatnošću za sve učenike te sadržajem njegova četvrtoga modula, koji je s obzirom na stavove o spolnoj, odnosno tzv. rodnoj ravnopravnosti i o odgovornom spolnom ponašanju posve u suprotnosti s kršćanskim svjetonazorom učenika, njihovih roditelja, ali i mnogih nastavnika. Osobito su naglasili nedopustivost grubog kršenja ustavnog prava i slobode roditelja da oni odlučuju o odgoju svoje djece (*Ustav Republike Hrvatske*, čl. 63, t. 1). Naime, »roditelji imaju prvenstveno pravo da biraju vrstu obrazovanja za svoju djecu« (*Opća deklaracija o pravima čovjeka*, čl. 26, t. 3), a država »u obavljanju svojih funkcija povezanih s obrazovanjem i poučavanjem« ima zadaću »poštovati pravo roditelja da osiguraju obrazovanje i poučavanje u skladu sa svojim vjerskim i filozofskim uvjerenjima« (*Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, Protokol 1, čl. 2; usp. *Povelja o temeljnim pravima Europske Unije*, čl. 14, t. 3). To pravo roditeljima daju brojni međunarodni pravni akti, kao i dokumenti europskih institucija, kojih je potpisnik i Republika Hrvatska, sve do nedavne *Rezolucije Vijeća Europe o pravu na slobodu izbora u obrazovanju u Europi* (od 4. listopada 2012, br. 1904/2012).

Neprofesionalan i nedopušten pristup ovom ozbiljnom pitanju biskupi drže krajnje zabrinjavajućim te pozivaju Vladu Republike Hrvatske i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta na dosljedno poštovanje pozitivnih europskih, međunarodnih te hrvatskih zakona i drugih pravnih akata. Sadašnji četvrti modul Kurikuluma zdravstvenoga odgoja smatraju višestruko neprihvatljivim te zahtijevaju da on u skladu s *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture* bude usklađen s vrijednostima kršćanske etike (usp. čl. 1, t. 2). Biskupi također pozivaju sve katoličke roditelje da se

osobno informiraju sa sadržajem Kurikuluma te izražavaju svoju podršku onim roditeljima, vjeroučiteljima i ostalim prosvjetnim djelatnicima koji podižu svoj glas u obrani svojih prava i dostojanstva vlastite savjesti. Zajedno s drugim vjerskim zajednicama u Republici Hrvatskoj, Hrvatska biskupska konferencija traži putove obrane roditeljskih i vjerskih prava zajamčenih *Ustavom Republike Hrvatske* te *Zakonom o pravnom položaju vjerskih zajednica*. Kao zasebno pitanje, s obzirom na provedbu Kurikuluma zdravstvenog odgoja, Hrvatska biskupska konferencija je razmotrila i pitanje provedbe Kurikuluma u katoličkim školama. U svezi s tim biskupi su potvrdili da na temelju *Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije o katoličkim osnovnim i srednjim školama* od 23. svibnja 2011. »katoličke škole imaju pravo provoditi odgojno-obrazovne programe (...) sukladno katoličkim moralnim načelima« (čl. 9).

S obzirom na tumačenje nepovredivosti ispovjedne tajne u okviru rasprava o izmjenama i dopunama Kaznenoga zakona Hrvatska biskupska konferencija ponavlja nepromjenjiv nauk Katoličke crkve da je svaki svećenik koji, slaveći sakrament pomirenja, prima ispovijedi, obvezan »obdržavati posvemašnju tajnu o grijesima koje mu je pokornik ispovjedio«, te da mu »nije dopušteno govoriti ni o onome što je u ispovijedi saznao o životu pokornika«, jer ispovjedna tajna, koja ne dopušta izuzetka, ostaje zapečaćena sakramentom (Katekizam Katoličke Crkve, br. 1467). Osim toga, zakon koji bi bio u suprotnosti s tim naukom, bio bi istodobno i u suprotnosti s *Ustavom Republike Hrvatske* (čl. 40), a i s *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o pravnim pitanjima* (čl. 8, t. 2). Uz ovo napominjemo da su svećenici, čuvajući ispovjednu tajnu tijekom stoljeća, davali i svoje živote, ostajući vjerni svome zvanju. Na to su spremni i naraštaji današnjih svećenika.

Nakon što se u medijima počeo širiti dojam o izvrsnim odnosima između hrvatskih vlasti i Svete Stolice kojima su jedini problem stavovi hrvatskih biskupa, biskupi ističu da su to podmetanja kojima se želi narušiti crkveno jedinstvo i poljuljati međusobno povjerenje na

različitim razinama. Istodobno biskupi su istaknuli da nema nikakvog razilaženja između Hrvatske biskupske konferencije i Svete Stolicе kako su u nedavnim svojim izjavama sugerirali neki visoki hrvatski državni dužnosnici.

Hrvatski su se biskupi s osobitom zabrinutošću osvrnuli i na aktualnu iznimno tešku socijalnu situaciju u Hrvatskoj. Zabrinjava povećanje broja socijalno ugroženih osoba te zbog toga biskupi apeliraju na sve odgovorne u našem društvu da se što snažnije zauzmu oko rješavanja izazova koje je nametnula globalna kriza, potičući s jedne strane primjerena gospodarska rješenja koja će rezultirati povećanjem zaposlenosti, a s druge strane u duhu sveopće solidarnosti i osjetljivosti posvetiti posebnu brigu onima koji su najugroženiji i najviše pogođeni krizom. Biskupi na osobit način pozivaju vjernike te potiču sve crkvene ustanove, napose karitativne, da dadu svoj doprinos u prevladavanju aktualnog stanja.

U svojem osvrtu na aktualnu situaciju u iščekivanju drugostupanjske presude hrvatskim generalima Anti Gotovini i Mladenu Markaču biskupi su istaknuli da smo tijekom posljednjih dvaju desetljeća hrvatske suverenosti prolazili kroz mnoštvo teških trenutaka koje smo kao vjernici promatrali u svjetlu vjere i povijesti spasenja, sa zahvalnošću svima, a osobito hrvatskim braniteljima, koji su žrtvovali svoje živote za slobodu naše domovine. No, oslobođenjem hrvatskih krajeva nisu prestali izazovi i kušnje za one koji su podnijeli najveći teret ratnih godina. Mnoštvo je branitelja izloženo progonima sudskim procesima, a neki od njih i političkim zlorabama. Biskupi upozoravaju na nužnost zauzimanja za pravdu i poštivanje prava osuđujući sve zločine koji su se dogodili, ali također upozoravaju i na neobjektivne i zlonamjerne presude i djelovanja kao i na nedostatnu osjetljivost institucija kojima je to dužnost, za promicanje istine o hrvatskoj obrani o stradanjima i drugim posljedicama rata. Što se tiče skorašnje presude hrvatskim generalima Gotovini i Markaču, koji su dali velik doprinos u oslobađanju naše domovine Hrvatske od srpske agresije, kao i skupova potpore tim uglednim hrvatskim generalima, hrvatski su biskupi

pozvali vjernike na zajedništvo i molitvu da pravomoćna presuda bude sukladna načelima pravde i istine. Ujedno biskupi pozivaju sve one koji će ovih dana na razne načine iskazivati potporu hrvatskim generalima, to uvijek čine dostojanstveno te s poštovanjem i zahvalnošću prema tolikim hrvatskim braniteljima koji su svojom nesebičnom žrtvom svima nama darovali slobodu.

O medijskoj ustanovi HBK-a govorio je predsjednik Odbora HBK-a za sredstva društvenih komunikacija riječki nadbiskup Ivan Devčić. Naime, budući da će uskoro medijske ustanove HBK-a – Tiskovni ured, Hrvatski katolički radio i Informativna katolička agencija – biti preseljene u novu zgradu HBK-a, istaknuta je potreba njihova zajedničkog djelovanja kao i pokretanja novoga internetskog portala. U tome smislu dani su neki prijedlozi i smjernice kako bi djelovanje medijske ustanove HBK-a bilo što učinkovitije.

Biskupi su usvojili novi Statut Hrvatskoga Caritasa.

Predsjednici pojedinih tijela HBK-a podnijeli su izvješća o svojem području djelovanja. Određeni su i izaslanici HBK-a na zasjedanjima drugih biskupskih konferencija u 2013. godini.

Budući da je istekao mandat dosadašnjeg predsjednika HBK-a, đakovačko-osječkog nadbiskupa Marina Srakića, biskupi su na ovom zasjedanju za novoga predsjednika izabrali zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića.

Na zasjedanju su učinjene i neke druge promjene u tijelima HBK-a. Za novoga predsjednika Biskupske komisije HBK-a za liturgiju imenovan je pomoćni zagrebački biskup Ivan Šaško. Imenovani su i novi članovi Biskupske komisije HBK-a za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima: imenovani su đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić, šibenski biskup Ante Ivas, porečko-pulski biskup Dražen Kutleša i biskup Ivan Šaško. Predstavnik BKBiH-a u tu Komisiju naknadno će biti imenovan. Novi predsjednik Pravne komisije HBK-a je biskup Dražen Kutleša. Članom mješovite komisije HBK-a i HKVRPP-a imenovan je biskup Mate Uzinić. Na čelo Vijeća

za migrante imenovan je biskup Vjekoslav Huzjak. Ravnatelju Središnje ustanove za uzdržavanje klera i drugih crkvenih službenika i predstojniku financijskog ureda HBK-a mons. Encu Rodinisu obnovljen je mandat, kao i predstojniku Nacionalnoga katehetskog ureda mons. Ivici Pažinu.

Biskupi su dogovorili i kalendar događa-

nja za 2013. godinu. Zajedničko zasjedanje HBK-a i BKBiH-a održat će se 21. siječnja 2013. u Zagrebu. Redovna zasjedanja HBK-a održat će se od 9. do 11. travnja i od 16. do 18. listopada. Susret HBK-a i redovničkih poglavara održat će se 5. lipnja 2013.

Tajništvo HBK

ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA

Broj: 791/2012.

Krk, 14. prosinca 2012.

ODREDBE I SMJERNICE ZA GODINU VJERE

Na plenarnom svećeničkom sastanku 19. i 20. listopada ove godine nakon glavnog predavanja i četiri koreferata nastavljen je rad u četirima radionicama, i to:

1. radionica pod vodstvom dr. sc. Natalije Bogović razrađivala je moguće **duhovno-liturgijske sadržaje** kojima bi se u našim konkretnim prilikama moglo obogatiti vjernike u Godini vjere.

2. radionica pod vodstvom vlč. mg. saše Ilijića domišljala je kako što učinkovitije aktivirati **mlade** u nalaženju načina za produbljenje njihove vjere i njeno svjedočenje u krugu kolega.

3. radionica pod vodstvom vlč. Antona Valkovića raspravljala je o tome što poduzeti u **obiteljskom pastoralu** da bi vjera u našim obiteljima postala pokretačka snaga koja će životno zahvatiti sve članove obitelji.

4. radionica pod vodstvom preč. mons. mg. Ivana Milovčića pronalazila je moguće načine što u ovoj Godini konkretno učiniti da vjera naših zajednica **zaživi djelima ljubavi**, jer bez djela vjera je mrtva.

Na tim su se radionicama iskristalizirali prijedlozi koje ovdje u redigiranom obliku donosimo kao zaključke i odluke o. Biskupa na koje pozivamo da se tijekom ove Godine vjere poradi na njihovom ostvarenju u pastoralnoj praksi.

1. RAD NA DUHOVNO – LITURGIJSKOM PLANU

a) neka se molitva sastavljena za Godinu vjere moli u molitvenim grupama, na pripremnim susretima s krizmanicima i roditeljima; Ta molitva glasi:

Molitva u Godini vjere

Gospodine Isuse Kriste, učvrsti u našoj Krčkoj biskupiji zajedništvo s tobom, s tvojim Ocem nebeskim i sa Svetim Duhom. Pomogni nam upoznati i živjeti vjeru koju Crkva navješćuje. Obdari nas zanimanjem za Sveto pismo i ispravnim razumijevanjem Tvoje riječi. Daj da budemo poslušni Tebi i nadahnućima koje nam daješ po Duhu Svetome. Pomogni nam slaviti sa strahopoštovanjem sakramente koje si Crkvi povjerio. Poveži nas iznutra sa sobom i svojom Crkvom dostojanstvenim slavljem liturgije – posebno putem sakramenata euharistije i pomirenja. Vjera u tebe koji si postao čovjekom, bio raspet i uskrsnuo, neka nam bude smjerokaz na našem životnom putu. Nauči nas biti zauzetima za pravo na život i dostojanstvo svakog čovjeka od začeca do prirodne smrti. Obnovi u nama hrabrost kako bismo s Tvojom Radosnom viješću iznova pristupali ljudima koji su kršteni, a svejedno ne vjeruju. Ti sam djeluj u nama kada svjedočimo Tebe i vjeru Crkve. Pomogni nam svjedočiti i onim ljudima koji te još ne poznaju, kako bi i oni našli put do Tebe.

Po zagovoru Blažene Djevice Marije, sv. Kvirina, zaštitnika naše biskupije i sluge Božjega Antuna Mahnića, molimo tvoj blagoslov za Svetog Oca Benedikta XVI. i našu Krčku biskupiju. Blagoslovi našeg biskupa, sve naše svećenike, đakone, redovnike i redovnice, bračne parove i obitelji, žene i muškarce u službi Crkve, djecu, mladež i sve vjernike.

Tebi, Gospodine, neka bude slava i čast u zajedništvu s Ocem i Duhom Svetim, u sve vijeke vjekova. Amen.

b) urediti u crkvama «kutak Godine vjere» i priložiti molitvu s litanijama; i ostalim odgovarajućim materijalom

c) uvesti tjedno euharistijsko klanjanje

d) za zainteresirane župljane, a posebno članove molitvenih zajednica organizirati

«školu molitve» u kojoj će se vjernike uvoditi u bolje razumijevanje i doživljavanje molitve

e) u prigodno vrijeme organizirati čitanje Svetog pisma i njegovo razmatranje koje će pripremati vjernike za jasnije razumijevanje i otvorenost za slušanje i prihvaćanje Božje riječi

f) svećenicima se stavlja na srce da, kad god je to moguće, u propovijedima govore o temeljnim otajstvima naše vjere prema nauku izloženom u Katekizmu Katoličke Crkve

g) ponuditi barem neke predložene knjige: Benedikt XVI, *Vjera i budućnost*, KS 2008; Ivan Pavao II, enciklika *Vjera i razum*; Papinsko vijeće za kulturu, *Vjera i kultura*...

2. PASTORAL MLADIH

a) formirane animatore zaposliti u pastoralu;

b) rad s mladima i animatorima konkretizirati na razini dekanata;

c) formirati grupe mladih koji će se skupljati na zajedničku molitvu – uvesti klanjanje;

d) formirati grupe mladih i upućivati ih na biskupijske i druge susrete

e) promovirati studijsko-rekreacijske-duhovne susrete tijekom vikenda sa krizmanicima i mladima u našoj kući «Betanija».

3. OBITELJSKI PASTORAL

a) promovirati i uvesti ili nastaviti vjeronauk za odrasle, naročito tumačeći Katekizam Katoličke crkve;

b) svakako održavati roditeljske sastanke i sastanke obiteljskih zajednica;

c) okupljati obitelji prema projektu Bovolone;

d) obnoviti obiteljsku molitvu u svim jednostavnim segmentima (prekrižiti se prije ob-

roka, ako obitelj nije na okupu tijekom tjedna pomoliti se pred zajednički nedjeljni ručak, u osmini Dušnog dana u obitelji zapaliti svijeću ili lumin, ohrabriti supružnike da se zajedno uvečer pomole barem jednim Očenašem...)

e) označiti kuću nekim vanjskim vjerskim znakom (na zid staviti križ, u vrtu kuće staviti kip Majke Božje i td...)

f) nabaviti preklopnik Vjeronauk

g) vratiti katoličke blagdane vjeri (blagdan Svih svetih, Advent, koji se krivo ispunja božićnim sadržajima...)

h) održavati obiteljske nedjelje po dekanatima.

4. CARITAS

a) djecu i mlade odgajati za odricanje i pomaganje

b) organizirati s djecom i mladima posjete ustanovama za zbrinjavanje

c) primatelje pomoći poticati na svjedočenje da se tako vrati povjerenje u Caritas

d) pružati i poticati mogućnost da ljudi sudjeluju u akcijama kao: spremanje kolača, ručnih radova, čestitaka ... čija dobit ide u dobrotvorne svrhe preko našega biskupijskog Caritasa

e) poticati na uključivanje pojedinih osoba, mladih, obitelji u akciju «Pomaganje potrebnima» koju je ove godine promovirao naš biskupijski Caritas, u kojoj se svaka osoba (ili obitelj) obvezuje darovati 20 ili više kuna mjesečno za potrebne

f) poticati akciju «Umjesto vijenca pomoći potrebnima».

BISKUP:

✠ Valter, v. r.

Broj: 773/2012.

Krk, 7. prosinca 2012.

**EUHARISTIJSKO SLAVLJE
UZ GODIŠNJICU SMRTI SLUGE BOŽJEGA ANTUNA MAHNIĆA**

U petak, 14. prosinca 2012. godine, navršava se 92. godina od smrti blagopokojnog sluga Božjega Antuna Mahnića, krčkog biskupa. Toga dana, u krčkoj katedrali u 18.30 sati, potpisani će o. Biskup slaviti euharistiju koja će se zaključiti u molitvi nad grobom biskupa Mahnića.

Na obilježavanje i spomen ove godišnjice pozivaju se svi svećenici naše biskupije i redovnici kojima je to toga dana moguće.

Već se nekoliko godina preporučuje svećenicima, o godišnjici smrti biskupa Antuna Mahnića na sv. misu u Katedrali pozvati svoje roditelje, braću i sestre sa njihovim obiteljima, rodbinu, kao i one koji molitvom i podrškom prate naše svećenike. Preporuča se da se s tom praksom nastavi i dalje, tj. da ih svećenici pozovu i ove godine na sv. misu.

Poznato nam je da je Krčka biskupija dobila odobrenje da za biskupa Mahnića može pokrenuti postupak za beatifikaciju.

Molimo stoga gg. župnike da i svoje župljane obavijeste o ovom danu, te ih pozovu da se, ako im i nije moguće osobno prisustvovati, priključe barem u duhu. Također neka pozovu žene uključene u apostolat duhovnog majčinstva za svećenike «Marica Stanković».

Neka nam godišnjica smrti blagopokojnog biskupa Mahnića dođe na što veću duhovnu korist u ovoj Godini vjere.

Pozdrav u Gospodinu,

BISKUP:

✠ Valter, v. r.

Broj: 792/2012.

Krk, 14. prosinca 2012.

BOŽIĆNI SUSRET BOGOSLOVA I SJEMENIŠTARACA

Uobičajeni božićni susret bogoslova i sjemeništara s potpisanim biskupom bit će 27. prosinca 2012. godine

Susret će započeti u 9.30 sati svetom misom koju će biskup slaviti u biskupskoj kapeli. Nakon toga, biskup će se u salonu Biskupskog dvora sastati sa svim bogoslovima i sjemeništarcem. Bude li to netko od njih zaželio, susrest će se i pojedinačno.

Zajednički objed bit će u 12.30 sati. Može se računati da će susret završiti u 15 sati.

Mole se gg. župnici da svoje kandidate obavijeste o ovom susretu te da ih svakako potaknu na sudjelovanje.

BISKUP:

✠ Valter, v. r.

MOLITVENA OSMINA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

I ove godine, kao i proteklih očekujemo da će Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana s ostalim kršćanskim zajednicama izabrati temu i izdati potrebne materijale koji će se koristiti kroz molitvenu osminu za jedinstvo kršćana. Ova osmina se redovito održava od 18. do 25. siječnja. Važnost i potrebu molitve za jedinstvo kršćana, osobito u današnjem svijetu nije potrebno posebno naglašavati i na nju poticati.

Ukoliko je nekim župnicima siječanjsko vrijeme zbog zimskih uvjeta, pastoralne skrbi za više župa ili zbog nekih drugih razloga neprikladno, mogu tu osminu obilježiti i u vremenu od Uzašašća do Duhova.

BISKUP:

✠ Valter, v. r.

GODIŠNJE KLANJANJE PRESVETOM

Niže se donosi raspored godišnjeg svečanog klanjanja za pojedine župe prema danima koje su same župe izabrale.

Oni župnici koji ekskuriraju, te zbog veoma malog broja vjernika nisu u mogućnosti održati takvo svečano klanjanje, neka održavaju barem jedan sat klanjanja u tim župama, ako mogu, i u više navrata.

Banjol ..... zadnja nedjelja listopada
 Barbat ..... II. vazmena nedjelja
 Baška ..... misijska nedjelja
 Bašć. Draga ..... I. nedjelja svibnja
 Belej ..... I. nedjelja svibnja
 Beli ..... V. korizmena nedjelja
 Cres ..... Maslinska nedj., Veliki Ponedjeljak
 Čunski ..... Tijelovo
 Dobrinj ..... zadnja nedjelja travnja
 Dragozetići ..... Maslinska nedjelja
 Dubašnica ..... IV. korizmena nedjelja
 Garica ..... I. nedjelja listopada
 Kampur ..... Bijela nedjelja

Kornić ..... Krist Kralj
 Kras ..... zadnja nedjelja lipnja
 Krk ..... Maslinska nedj., Veliki Ponedjeljak
 Linardići ..... IV. nedjelja listopada
 Lopar ..... III. nedjelja listopada
 Lubenice ..... zadnja nedjelja rujna
 Lun ..... III. nedjelja lipnja
 Mali Lošinj ..... Cvjetnica, Vel. Ponedjeljak
 Martinšćica ..... III. vazmena nedjelja
 Mundanije ..... Krist Kralj
 Nerezine ..... Maslinska nedjelja
 Novalja ..... II. nedjelja došašća
 Njivice ..... Misijska nedjelja
 Omišalj ..... Krist Kralj
 Orlec ..... Tijelovo
 Osor ..... III. nedjelja rujna
 Polje ..... Krist Kralj
 Poljica ..... I. nedjelja studenog
 Punat ..... Misijska nedjelja
 Punta Križa ..... Tijelovo

Rab .....II. nedjelja listopada
 Supetarska Draga ..... III. nedjelja svibnja
 Susak .....Tijelovo
 Sv. Vid .....I. nedjelja listopada
 Ustrine .....I nedjelja listopada
 Valun ..... zadnja nedjelja travnja

Veli Lošinj..... Cvjetnica, Vel. Ponedjeljak
 Vrbnik.....I nedjelja studenog
 Vrh..... zadnja nedjelja listopada

BISKUP:

✠ Valter, v. r.

Broj: 795/2012.

Krk, 14. prosinca 2012.

MISE «PRO FAMILIA ET IUVENTUTE»

Donosimo kalendar slavljenja sv. misa u 2012. godini koji se odnosi na molitveno djelo: «Pro familia et iuventute». U to su djelo uključeni naši dijecezanski svećenici i samostani redovnika na području naše biskupije.

Neka svatko unese u svoju knjigu misnih intencija ovu nakanu na određeni dan, a župnici neka prethodne nedjelje upozore vjernike na ovu molitvenu nakanu i pozovu ih na sudjelovanje.

I. RASPORED SVETIH MISA NA SUBOTE

Siječanj

- 05. Badurina Anđelko i Robert Zubović
- 12. Badurina Dudić Zvonimir i Marin Dašek
- 19. Bandera Josip i Josip Vidas
- 26. Barbiš Anton i oo. Trećoreci Krk

Veljača

- 02. Barbiš Marinko i oo. Franjevci Košljun
- 09. Boras Krunoslav i oo. Trećoreci Porat
- 16. Bozanić Anton i oo. Trećoreci Glavotok
- 23. Brnić Ivan ml. i oo. Konventualci Cres

Ožujak

- 02. Brnić Ivan st. i oo. Franjevci Kampor
- 09. Brozić Frane i oo. Karmelićani Krk
- 16. Buić Ivan i oo. Trećoreci Martinščica
- 23. Crnović Tomislav i Debelić Ivan

Travanj

- 06. Dabo Bogumil i Dajčman Krešimir
- 13. Seršić Zvonimir i Kristijan Krajnović
- 20. Dabo Boris
- 27. Depikolozvane Andrija

Svibanj

- 04. Depikolozvane Anton
- 11. Deželić Dinko
- 18. Ilijić Nikola
- 25. Ilijić Saša

Lipanj

- 01. Jurasčić Ivan
- 08. Marin Hendrih
- 15. Justinić Dinko
- 22. Katunar Ivan
- 29. Katunar Ivica

Srpanj

- 06. Kirinčić Vedran
- 13. Kordić Ivan
- 20. Kordić Petar
- 27. Kosić Josip

Kolovoz

- 03. Kosić Marijan
- 10. Volarić Božidar
- 17. Kučić Renato
- 24. Ljubičić Drago
- 31. Martinčić Vjekoslav

Rujan

07. Milovčić Ivan
14. Mrakovčić Božidar
21. Valković Anton
28. Paljević Luka

Studeni

09. Rodinis Enco
16. Radić Nikola
23. Sudac Zlatko
30. Silvio Španjić

Listopad

05. Papić Ranko
12. Peranić Anton
19. Plješa Ivan
26. Polonijo Matej

Prosinac

07. Šuljić Anton
14. Tamarut Anton
21. Debelić Tomislav
29. Mate Žic

II. RASPORED SVETIH MISA NA MARIJINE BLAGDANE

01.01. N. God. Sv. Bogorodica
– Mons. Valter Župan, biskup

11.02. Gospa Lurdska
– Toljanić Anton

08.04. Blagovijest
– Turčić Anton

16.07. BDM od Brda Karmela
– Turčić Ivan

05.08. Gospa Snježna
– Mrakovčić Mladen

15.08. Velika Gospa
– Valković Jerko

08.09. Mala Gospa
– Velčić Franjo

15.09. Gospa Žalosna
– Vitezić Franjo

07.10. Gospa sv. Krunice
– Zazinović Anton

21.11. Prikazanje BDM
– Zec Anton

08.12. Bezgrešno začeće BDM
– Zec Slavko

BISKUP:

✠ Valter, v. r.

Broj: 796/2012.

Krk, 14. prosinca 2012.

SLAVLJE SVETE KRIZME U ŽUPAMA OTOKA RABA

Sljedeće godine slavlje svete krizme u župama otoka Raba odvijat će se ovim redom:

Nedjelja, 3. ožujka: **Kampor** u 9 sati
Barbat u 11 sati

Nedjelja, 10. ožujka: **Supet. Draga** u 9 sati
Lopar u 11 sati

Nedjelja, 17. ožujka: **Mundanije** u 9 sati
Banjol u 11 sati

Nedjelja, 7. travnja: **Rab** u 10 sati

U subotu, prije slavlja svete potvrde Biskup će se sastati sa krizmanicima te sa njihovim roditeljima i kumovima.

BISKUP:

✠ Valter, v. r.

IZ KATEHETSKOG UREDA

KATEHETSKA ZIMSKA ŠKOLA

Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije, u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa RH i Agencijom za odgoj i obrazovanje, organizira Katehetsku zimsku školu za vjeroučitelje osnovnih škola koja će se održati od 09. do 11. siječnja 2013. godine u Zagrebu, u prostorija-

ma Međubiskupijskog sjemeništa, Voćarska cesta 106, Zagreb. Tema Škole je: «Vjera je nada (*Spe salvi*, br. 2.)».

Zainteresirani vjeroučitelji trebaju se prijaviti osobno putem interneta na web stranici: www.ettaedu.eu

Anton Peranić, predstojnik

IZ POVJERENSTVA ZA PASTORAL DUHOVNIH ZVANJA

SUSRETI ZA MLADIĆE I DJEVOJKE U «BETANIJI»

I ove jeseni kuća za duhovne susrete «Betanija» u Čunskom bila je mjesto susreta i rasta u vjeri za mladiće i djevojke u organizaciji Povjerenstva za pastoral duhovnih zvanja. Organizirane su tri duhovne obnove koje su preko vikenda okupile različite dobne skupine, koje su kroz druženje, igru i molitvu razmišljale, molile i produbljivale svoj odnos sa Gospodinom.

Prvi vikend, od 17. do 19. studenog, je bio namijenjen za mladiće koji polaze srednju školu. Bilo je dvadesetak sudionika iz različitih župa naše biskupije koji su razmišljali i raspravljali na temu: *Čovjek i njegove dimenzije: tjelesna i duhovna*. Pokazalo se je da je ova dob najpogodnija za ovakav tip susreta i duhovne obnove, jer su sa svojom otvorenošću spremni na suradnju i rast. Kod ovog se uzrasta primjećuje rast i kontinuitet, jer su to mladići koji su već bili uključeni u duhovne obnove i sudjelovali na različitim susretima u «Betaniji» dok su bili polaznici osnovne škole.

Drugi vikend, od 30. studenog do 2. prosinca, bio je organiziran za mladiće 7. i 8. razreda. Broj sudionika je bio tradicionalno visok. Veliko je zanimanje ministranata i ostalih dječaka ove dobi za duhovnu obnovu, te je bilo trideset sudionika. Program je bio prilagođen godinama sudionika, te se željelo dati jednu osnovu i temelj za otvorenost prema

vjeri, molitvi i duhovnosti kroz igru i razgovor.

Zadnji vikend ovog jesenskog djela bio je organiziran za djevojke 7. i 8. razreda, te je realiziran u suradnji sa sestrama Službenicama Milosrđa, poznatijima kao Ančele. Duhovna obnova za djevojke održana je od 7. do 9. prosinca. Ovo je prvi pokušaj ovakvog tipa duhovne obnove u zadnje 2 godine od strane Povjerenstva, te se nije moglo pretpostaviti kakav će biti odaziv. Stoga se u organizaciju ove duhovne obnove uz župnike, pokušalo uključiti i naše vjeroučitelje, što je na kraju rezultiralo odličnim odazivom djevojaka. Broj prijavljenih djevojaka je maksimalan broj koji «Betanija» može primiti. Zainteresiranih djevojaka ima još i više, te zbog ograničenog broja sudionika, nisu sve mogle ni sudjelovati. Stoga se planira za korizmu organizirati dva vikenda za djevojke ove dobi, kako bismo imali duhovnu obnovu za sve one koje su zainteresirane za ovakav vid duhovnog rasta. Ujedno se planira i pokušaj organiziranja susreta u «Betaniji» i za djevojke koje su u srednjoj školi.

Na kraju zahvaljujem svim župnicima i vjeroučiteljima na uloženom trudu oko realizacije ovih susreta, te potičem i dalje sve da na suradnju i molitvu.

*Mr. Luka Paljević
povjerenik*

DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI

O. BISKUP JE:

Listopad

25. se susreo u Malom Lošinj u sa svećenicima, vjeroučiteljima i župskim animatorima;
27. sudjelovao u Malinskoj na obilježavanju 20. obljetnice Pokreta za život;
28. za vrijeme euharistijskog slavlja u Omišlju podijelio sakrament sv. Potvrde;
29. susreo se u Dubašnici sa 3. grupom krizmanika, njihovim roditeljima i kumovima;

Studeni

1. u katedrali slavio svečanu koncelebriranu misu;
2. na gradskom groblju u Krku slavio misu za pokojne;
3. u katedrali slavio misu za pokojne biskupe i svećenike;
4. u Dubašnici za vrijeme euharistijskog slavlja podijelio sakrament sv. Potvrde;
- 5 – 10. predvodio hodočašće Krčke biskupije u Rim, prigodom Nacionalnog zahvalnog hodočašća Svetom Ocu;
11. podijelio u Dubašnici sakrament sv. Krštenja Kristijanu, 4. djetetu Kruna i Elvire Burazer;
13. – 15. sudjelovao na redovitom 45. Plenarnom zasjedanju HBK u Zagrebu;
15. predsjedao sjednici Vijeća HBK za život i obitelj;
- 16 – 18. sudjelovao u radu Obiteljske škole Riječke metropolije u Malinskoj;
19. susreo se u Dobrinju s krizmanicima, te njihovim roditeljima i kumovima;
20. sudjelovao u Lovranu na permanentnom obrazovanju mladih svećenika i predslavio svetu misu;
21. u Poreču sudjelovao na proslavi sv. Mavra, zaštitnika tamošnje biskupije;
- u 18,30 predvodio svečanu misu u crkvi Majke Božje od Zdravlja u Krku;

24. u biskupskoj kapeli u Krku primio bogoslove F. Šabalju i F. Markulića za kandidate za više redove;
- predsjedao sastanku grupe svećenika u vezi pokretanja kauze za slugu Božjega Antuna Mahnića;
25. za vrijeme euharistijskog slavlja u Dobrinju podijelio sakrament sv. Potvrde;
- u Baški blagoslovio novi pomični oltar u kapeli čč. ss. Milosrdnica;
27. u Puntu misio prigodom biskupijskog susreta redovnica;
28. susreo se u Krku sa svećenicima redenicima unazad 10 godina;
- sudjelovao na sastanku župskih voditelja Caritasa;
29. primio u posjet provincijalku ss. Karmelićanki s. Kristinu Pišković uz pratnju provincijalnih savjetnica s. Ane Terezije Vuradin i s. Andreje Petravić;

Prosinac

1. sudjelovao u Krku na sastanku vodstva Pokreta za život; misio za članove Pokreta i sudjelovao na njihovoj izbornoj skupštini;
2. sudjelovao u Vrhu na susretu obitelji otoka Krka;
3. predsjedao u Zagrebu sastanku nad/biskupijskih povjerenika za pastoral obitelji;
5. susreo se u Krku s ravnateljima predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola;
6. blagoslovio u Puntu novi kameni oltar u kapeli sv. Nikole na Buki;
7. sudjelovao u Rijeci na proslavi dana Teologije i propovijedao na misi;
14. predvodio svečanu koncelebriranu misu na godišnjicu smrti slugu Božjega Antuna Mahnića.

SVEĆENICI

VLČ. SAŠA ILJIĆ, imenovan je 25. studenog 2012. postulatom u postupku za progla-

šenje blaženim i svetim sluga Božjega Antuna Mahnića, krčkog biskupa.

BOŽIĆNO ČESTITANJE BISKUPU

Već dugi niz godina svećenici, redovnici i osobe iz građanskog života, običavaju doći čestitati svome biskupu Božićne blagdane i Novu godinu.

Prigodom ovogodišnjeg Božića svečano čestitanje krčkom biskupu bit će upriličeno u četvrtak, 20. prosinca 2012. u 11.30 sati, u Biskupskom dvoru u Krku.

MISA ZA ČLANOVE I SIMPATIZERE POKRETA ZA ŽIVOT

Biskup će na blagdan Nevine dječice, 28. prosinca u 18.30 sati, slaviti svetu misu za sve članove i simpatizere Pokreta za život.

ZNANSTVENI SKUP POVODOM
20. OBLJETNICE DJELOVANJA POKRETA ZA ŽIVOT

Pokret za život Krčke biskupije je, povodom dvadesete obljetnicu svog djelovanja, organizirao znanstveni skup u subotu, 27. listopada, u hotelu «Malin» u Malinskoj. Skup je otvoren prigodnom pjesmom *Probudi se svijete* u izvedbi zbora mladih župe Krk «Kap», a zatim su sve nazočne pozdravili predsjednik Pokreta za život Krčke biskupije dr. Šime Papić i krčki biskup mons. Valter Župan. Papić je podsjetio da je Pokret humanitarna nes-tranačka udruga koja se zalaže za bezuvjetno prihvaćanje i poštivanje svakog ljudskog života od trenutka začeća do naravne smrti, osnovana 1992. godine na inicijativu tadašnjeg krčkog ordinarija mons. Josipa Bozanića.

Biskup Župan je rekao da je papa Ivan Pavao II. makinacije protiv ljudskog života nazvao «kulturom smrti» jer to nisu više izolirani napadi na ljudski život već «globalna, dobro osmišljena i financirana kampanja koja žrtvuje ljudske živote, a te se žrtve danas broje stotinama milijuna. Ta je kampanja stvorila mentalitet koji inspirira i ravna privatni i javni

život, ekonomiju i politiku. Čovjeka zapadne civilizacije zanima ono što je sada, ovdje i hoće odmah sve. Zato želja da se u djeci nastavi život postaje sve blijeđa», rekao je mons. Župan i nastavio: «Zato se Ivan Pavao II. tako snažno zauzeo za stvaranje suprotne kulture, kulture života, a u taj se red svrstava i naš Pokret za život», rekao je mons. Župan i zahvalio vodstvu Pokreta što je na ovaj skup pozvao eminentne predavače koji će nastojati prikazati što suvremena znanost govori u prilog čovjeku i njegovu životu. «Treba izaći sa činjenicama, što ovo 21. stoljeće stvarno kaže o početku života, zamrzavanju embrija i umjetnoj oplodnji. Uistinu je bezočno i trebamo se zgražati što najviši dužnosnici govore o početku ljudskog života i to prikazuju kao znanost. Želim zato da i rad ovog dana daje doprinos osvjetljavanju veličine i vrijednosti ljudskog života od začeća do prirodne smrti», rekao je krčki biskup i poželio puno uspjeha u radu svim sudionicima skupa.

Prvo je predavanje održala prof. Ljilja Vokić, ravnateljica VII. gimnazije u Zagrebu. Nazvala ga je *Odgoj za kulturu života* i u nje-mu naglasila nezamjenjivost odgoja u obitelji i važnost nazočnosti i oca i majke za razvoj djeteta. Odgaja se prije svega primjerom, a velik utjecaj na djecu imaju nastavnici, posebice vjeroučitelji na kojima je velika odgovornost, smatra prof. Vokić. Današnja državna politika uvođenjem zdravstvenog odgoja ono što nije dobro prikazuje kao nešto dobro, upozorila je prof. Vokić i izrazila čuđenje što katolički roditelji šute na sve to. Na kraju svog predavanja osvrnula se i na utjecaj medija i društva zaključivši: «Roditelji nemaju dovoljno vremena za djecu pa ga imaju oni koji žele rušiti naše vrijednosti».

Prof. dr. Niko Zurak, član Papinske akademije za život, govorio je o *Medicinskim, pravnim i etičkim aspektima umjetne oplodnje* naglasivši da je demografski gubitak Hrvatske u zadnjih 10 godina 100.000. «Zato je važno djelovanje Pokreta za život i to ne samo unutar Katoličke crkve», zaključio je prof. dr. Zurak.

Globalizacijske trendove u hrvatskom zakonodavstvu obrazložila je pravnica Zdenka Ninić i pokazala kako se hrvatsko zakonodavstvo mijenja i prilagođava globalnim zahtjevima. Kao najizraženije globalne procese u Hrvatskoj istaknula je maksimalnu liberalizaciju izvanbračne zajednice, pojednostavljenje razvoda, prioritet dječjih nad roditeljskim pravima, potenciranje prava osoba drugačijih spolnih orijentacija i sl.

Dr. Danijel Labaš govorio je o odnosu obitelji i medija u predavanju pod nazivom *Mediji – budućnost odgoja?* Na početku je postavio pitanja na koja je nastojao odgovoriti tijekom predavanja: Zašto mislimo da nam treba odgoj za medije i povratak «zdravoj» komunikaciji u obitelji? Jesu li mediji doista na putu da u odgoju zamijene obitelj (i Crkvu), a u obrazovanju školu? Mogu li nam pomoći alternativni projekti – radionice o crtićima, stereotipima, nasilju, Facebooku...?

Naravna obitelj kao gnijezdo života bio je naziv predavanja prof. dr. Vladimira Grudena koji je naglasio da «kao što nema biološkog postanka čovjeka bez muškarca i žene, tako

nema ni psihološkog razvoja bez muškog i ženskog principa».

Nakon kratke stanke nastupilo je folklorno društvo iz župe Poljica te se nastavilo s radnim dijelom skupa. Predavanje *Određenje spolnosti - određenje čovjeka* održao je dr. Gonzalo Miranda LC, dekan Fakulteta za biotiku Sveučilišta Regina Apostolorum u Rimu. Na početku je upozorio da je naša kultura «kultura prevlasti» - današnji čovjek uspijeva sve šire i dublje upravljati stvarima, biljkama i životinjama, uspijeva mijenjati i genetsku informaciju (DNK) nekih živih bića, što ga može navesti na pomisao da je moguće mijenjati i stvarnost ljudskog bića, kao npr. spolnost. Spolnost je po mišljenju mnogih postala puko sredstvo, a njena upotreba čista igra, u kojoj se, ponekad, može postati i otac ili majka. U nastavku predavanja produbio je antropološko poimanje ljudske spolnosti kao činjenice i biološke funkcije da bi došao do zaključka kako je spolnost zadana i bitna sastavnica ljudske osobe kao i središte njenog dostojanstva.

U predavanju pod nazivom «Kršćansko poimanje osobe» prof. dr. Stipe Kutleša obrazložio je razvoj pojma osobe od antičkih vremena do kršćanskih filozofa 20. stoljeća koji razmatraju čovjeka kao sliku Božju iz čega proizlazi legitimitet dostojanstva ljudske osobe. U zaključku je naglasio da čovjek nije dovršena osoba svojim rođenjem nego se ostvaruje svojim djelovanjem.

Dr. Petar-Krešimir Hodžić, voditelj Ureda HBK za život i obitelj, održao je predavanje *Jednom roditelji - zauvijek roditelji*. Iznio je nove spoznaje o začecu te govorio o prenatalnom roditeljstvu i prokreativnom gubitku, tj. gubitku djeteta na bilo koji način. U našem je društvu potreba za tugovanjem i žalovanjem često neprepoznata, minimalizirana i nijekana, ali pomoć se može potražiti u obiteljskim savjetovalištim, kod osposobljenih svećenika i udruga.

Zaključno predavanje nazvano *Važnost djelovanja Pokreta za život* održala je mr. Ana Volarić Mršić, jedan od osnivača Pokreta za život. Podsjetila je na početke djelovanja Pokreta i probleme na koje su nailazili, te naglasila kako im je poticaj za ustrajno promicanje

svetosti života od začeca do prirodne smrti uvijek bio «najveći borac za ljudska prava – tesar iz Nazareta».

Nakon pauze za ručak knjigu *Povijest, poslanje i duhovnost Pokreta za život* Zvonimira Badurine Dudića, duhovnika Pokreta, predstavio je dr. Šime Paparić: «Pred nama je izvanredna knjiga velikog zaljubljenika u Život. Osim povijesnog prikaza nastanka i djelovanja Pokreta u Krčkoj biskupiji, čitatelj može puno toga naučiti o Bogu, čovjeku, Životu i Crkvenom nauku. Prikazani su ne samo osnovni obrisi duhovnosti Pokreta, već i duhovno-teološki temelji Crkvenog stava o životu». Knjiga pokazuje da članovi Pokreta mogu biti «ponosni na proteklih dvadeset godina postojanja Pokreta za život te da čitajući knjigu mogu pronaći poticaj i motivaciju za još zauzetiji i plodonosniji rad u borbi za život od začeca do naravne smrti na našim otocima i Domovini Hrvatskoj».

Potom je održan okrugli stol kojeg je vodila Ana Volarić Mršić uz sudjelovanje svih predavača kojima su se mogla postavljati pitanja. Iskoristili su to sudionici skupa koji su od predavača zatražili pojašnjenja nekih stavova izrečenih u njihovim predavanjima. Obilježavanje dvadesete obljetnice Pokreta za život Krčke biskupije nastavljeno je prigodnom akademijom koja se sastojala od glazbeno-poetskog recitala *Adame gdje si?* u izvedbi grupe mladih iz Zagreba predvođene Reneom

Medvešekom i Čedom Antolićem te nastupa dječjeg zbora župe Krk «Kapljice».

Pokret za život zaključio je svoju proslavu zahvalnim euharistijskim slavljem kojeg je predvodio mons. Valter Župan, biskup krčki. U propovijedi je podsjetio što je sve Isus, koji je sam Život, prošao u ovozemaljskim situacijama s ljudima kako bi se realnije razumio i poziv članova Pokreta za život. Isusov ovozemaljski hod bio pun protivljenja, nerazumijevanja, sumnji i izdaja, a isto mogu očekivati članovi Pokreta za život, upozorio je biskup Župan: «Točno je ono što je rečeno u predavanjima koja smo čuli – mi se moramo boriti za svoja prava, roditelji imaju pravo odgajati svoju djecu u skladu sa svojim nazorima. U toj borbi Isusov put nam ne gine. Put nerazumijevanja, sumnji onih koji su članovi istog pokreta, klevetanja onih koji s nama idu na misu... Isto je Isus doživio».

Na kraju propovijedi je poručio: «Dragi članovi Pokreta za život, to nas ne smije čuditi nego nam dati pouzdanje da onaj koji je vodio sve u Isusovom životu i ipak sve doveo do punine, da će i naše djelo, dokle god bude na Božjoj liniji, voditi svojim promislom. Ako je Bog stvoritelj života i Isus život, a mi Pokret za život, onda je to Isusovo djelo iako ćemo proći kroz mnoge stramputice. Ali Isusova je zadnja riječ i zato, dragi prijatelji, članovi Pokreta, hrabro naprijed!»

Walter Salković

HRVATSKO ZAHVALNO HODOČAŠĆE U RIM U GODINI VJERE

Hrvatsko zahvalno hodočašće u Rim u Godini vjere, održano od 5. do 10. studenog 2012., okupilo je u bazilikama apostolskih prvaka i na Trgu sv. Petra oko pet tisuća hrvatskih hodočasnika iz svih biskupija predvođenih svojim biskupima.

Među njima brojni su bili i hodočasnici Krčke biskupije, njih oko 320 u sedam autobusa, sa svih otoka naše biskupije predvođeni deseticom svećenika i biskupom Valterom. Na zahvalno hodočašće krenuli smo u poned-

jeljak u ranim jutarnjim satima. Promjenjivo kišovito vrijeme nas je malo zabrinjavalo, ali ipak radost polaska sve je prevladala. Nekih malih neprilika imali su hodočasnici s Raba zbog trajekta koji nije mogao ukrcati vozila zbog visokog mora od juga stoga su kasnili s polaskom, te hodočasnici s Lošinja i Cresa zbog valovitog mora. Cijeli ovaj dan proveli smo na putu prema Rimu. Vrijeme nam je proteklo uz upoznavanje, druženje, molitvu, pjesmu. Najvažnije je ipak da to nije bio samo izlet, već ponajprije hodočašće - u vječni grad,

u srce kršćanstva, na grobove apostolskih prvaka.

Prvi dan u Rimu (utorak) bio je ponajprije usmjeren prema posjetu papinskim bazilikama i molitvi u njima. Započeli smo ujutro u bazilici sv. Ivana Lateranskog - to je papina katedrala i kao što stoji na natpisu pred crkvom 'Majka i glava svih crkava u gradu i svijetu'. Najprije smo se okupili oko krstionice iza bazilike s biskupom te na njegove upit obnovili krsna obećanja - odrekli se grijeha i ispovjedili svoju vjeru. Na kraju je biskup sve poškropio blagoslovljenom vodom u znak krštenja. Posebna zanimljivost jest da su u pokrajnjoj kapeli krstionice pohranjenje moći solinskih mučenika. Obilazak smo nastavili u samoj bazilici, a nakon nje i u pokrajnjoj zgradi gdje su smještene Svete stube. Hodočasnički put nastavio se u bazilici Sv. Marije Velike, prvoj velikoj bazilici zapadnog svijeta posvećenoj Mariji gdje smo se također zaustavili u molitvi i zaključili Apostolskim vjerovanjem. Centralni dio dana bilo je svečano slavlje u bazilici sv. Pavla izvan zidina. U ovoj smo veličanstvenoj bazilici predvođeni o. Biskupom i drugim svećenicima slavili sv. misu neposredno iza glavnog oltara i groba sv. Pavla. Biskup je u svojoj propovijedi istakao lik ovog velikog apostolskog prvaka i sve potakao na svjedočko življenje vjere.

Drugi dan u Rimu (srijeda) započeo je rano jer smo trebali stići na trg sv. Petra na audijenciju s Papom. Tih dana uvidjeli smo da nije lako proći Rimom autobusom posebno ako se krene malo kasnije. Prije same audijencije, a neposredno u blizini Trga sv. Petra, slavili smo svetu misu u crkvi Duha Svetoga. Na trg su se slijevali ljudi sa svih strana, prolazeći strogu kontrolu na ulazu. Uz nas Hrvate (oko 5 tisuća) najbrojnija grupa bili su Poljaci kojih je bilo nešto malo više nego nas, te mnoštvo hodočasnika pristiglih iz svih dijelova svijeta, njih još oko 10-tak tisuća. Devetero hodočasnika iz Krčke biskupije pozvani su da pristupe kao predstavnici u prve redove, a gđa Loreta Žic-Sorić iz Malog Lošinja da pristupi sv. Ocu. Iako nije svima bilo razumljivo pratiti katehezu na talijanskom jeziku, strpljivo smo je slušali, i posebno se obradovali Papinom

pozdravu na hrvatskom jeziku na kraju kateheze.

Popodnevni program svaki je autobus kreirao prema vlastitim mogućnostima i u dogovoru sa svojim duhovnim pratiteljem i vodičem – svećenikom. Tako se popodne nastavilo u razgledavanju centra grada i znamenitosti: piazza, fontana, crkava i spomenika. Prva je grupa posjetila katakombe sv. Sebastijana te je uz vrstan biskupov prijevod s talijanskog jezika mogla uistinu doživjeti život i vjeru kršćana prvih stoljeća.

Svi dani u Rimu bili su sunčani i time pridonijeli još boljem hodočasničkom raspoloženju. Centralni dio cijelog hodočašća, uz Papinu audijenciju, bila je i misa svih hodočasnika u bazilici sv. Petra u četvrtak ujutro. Ono čitavo mnoštvo od prethodnog dana bilo je sada unutra u veličanstvenoj bazilici koja se i tada domimala poluprazna. Misno slavlje predvodio je kardinal Josip Bozanić, a propovijedao je đakovačko-osječki nadbiskup mons. Marin Sračić. Najdojmljiviji trenutak bio je na kraju mise kada su kardinal i biskupi kleknuli ispred groba sv. Petra, a s njima i mi ostali koji smo kleknuli na svojim mjestima, te izmolio posvetnu molitvu za obnovu vjere. Nakon mise razgledali smo baziliku i pomolili se na grobu bl. pape Ivana Pavla II. U popodnevnim satima nastavili smo put prema San Giovanni Rotondi i stiglo tamo do večeri.

Već na putu prema San Giovanni Rotondi putem filma u autobusu donekle smo se upoznali sa životom ovog poznatog sveca o. Pija koji je tamo pokopan i kome hodočasti nekoliko milijuna vjernika svake godine. U petak ujutro slavili smo misu u kripti crkve – oko groba padre Pija. Nastavili smo zatim u tihoj molitvi i razgledavanju tog ogromnog, predivnog kompleksa i nove crkve koji su izgrađeni oko groba sveca te smo posjetili i staru crkvu sa samostanom gdje smo razgledali vrlo zanimljivu i detaljnu izložbu o životu o. Pija. Put nas je zatim odveo dalje prema Loretu.

Posljednji dan, a možemo reći i zahvalni dan za cjelokupno hodočašće, bilo je u marijanskom svetištu u Loretu. Tamo se čuvaju ostaci Marijine kućice iz Nazareta, koju su prema predaji anđeli prenijeli u Loreto, a na

svom putu boravila je i kratko vrijeme u nama bliskom svetištu na Trsatu. U kripti crkve slavili smo svetu misu, a biskup je nadahnutom propovijedi potaknuo sve obitelji na hrabro kršćansko svjedočenje i življenje kršćanskih vrjednota i zasada u društvu, posebno u ovo vrijeme kada se žele nametnuti neka druga, nama strana tumačenja i vrijednosti o obitelji i ljudskoj osobi. Nakon razgleda i molitve u bazilici uputili smo se natrag prema Hrvatskoj.

Čitavo hodočašće nastojalo se dobro pripremirati i staviti naglasak na rast osobne vjere i upoznavanje sa temeljima vjere, posebno na mjestima apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla

u zajedništvu sa Petrovim nasljednikom papom. Biskupijska slavlja na ovim mjestima pokazala su naše zajedništvo u koje su svojim sudjelovanjem u liturgijskim službama čitanja i pjevanja bili podjednako uključeni svi otoci naše biskupije, a ljepoti slavlja pridonijeli su i naši bogoslovi ministriranjem. Neka završne riječi budu one koje je biskup uputio na povratku: Neka plodovi ovog hodočašća ne ostanu samo nama hodočasnicima, nego neka se po našoj učvršćenoj i obogaćenoj vjeri preliju našim svjedočanstvom na sve ostale vjernike naših župnih zajednica.

Božidar Volarić

ŽUPANIJSKO STRUČNO VIJEĆE VJEROUČITELJA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA

U srijedu 14. studenog 2012. u Cresu je održano Županijsko stručno vijeće vjeroučitelja osnovnih i srednjih škola pastoralnog područja Krk-Cres-Lošinj u trajanju od 4 sata.

Susret na temu *Primjeri osvjedočenja vjere danas* započeo je predavanjem vjeroučiteljice Mirjana Žužić o životu i djelu Marice Stanković. Marica Stanković bila je prosvjetna djelatnica u vrlo teškim vremenima komunističkog sistema pa se na temelju njezinih tekstova u radionicama promišljalo o odgojnom radu s mladima i aktualnoj situaciji u kojoj se danas nalaze vjeroučitelji.

Voditeljica vijeća Dubravka Buničić predstavila je vjeroučiteljima Kurikulum Zdravstvenog odgoja. Posebna je pažnja posvećena 4. modulu o Spolno/rodnoj ravnopravnosti i odgovornom spolnom ponašanju i načinu na koji se u njemu govori o spolnosti. Vjeroučitelji, svjesni činjenice da se u tom modulu promiču vrijednosti potpuno suprotne kršćanskima koje djeca uče na vjeronauku istaknuli su potrebu javne rasprave zbog velike opasnosti ovakvog, dvostrukog odgoja.

Dubravka Buničić

OBITELJSKA ŠKOLA RIJEČKE METROPOLIJE

Obiteljska škola Riječke metropolije, deseta u nizu, na temu *Obitelj, mladi i seksualnost – Moralni stavovi i vrednote u obiteljskom životu* održana je u Malinskoj na otoku Krku od 16. do 18. studenog. Organizator Obiteljske škole je Odbor za obitelj Riječke metropolije, a cilj joj je bio posvjestiti važnost

obitelji u odgoju djece i mladih za zdravu seksualnost.

Više od 100 obitelji iz Gospićko-senjske, Krčke i Porečko-pulske biskupije te Riječke nadbiskupije, nakon odslušana tri predavanja i održane tri radionice, uputile su otvoreno pismo najvišim hrvatskim dužnosnicima - pred-

sjedniku Republike Ivi Josipoviću, predsjedniku Sabora Josipu Leki i premijeru Zoranu Milanoviću - u kojem obitelji s Obiteljske škole izražavaju svoje neslaganje s uvođenjem zdravstvenog odgoja u hrvatske škole.

Dr. Petar Krešimir Hodžić, voditelj Ureda za obitelj HBK, održao je prezentaciju kojom je objasnio zbog čega je 4. modul zdravstvenog odgoja koji je, bez propisane procedure, ove školske godine uveden u hrvatske škole, suprotan kršćanskom svjetonazoru i stoga neprihvatljiv za katoličke roditelje.

Predavanja u subotu održao je studentski kapelan iz Zagreba don Damir Stojić, u prvom ukratko predstavivši Teologiju tijela bl. pape Ivana Pavla II., a u drugom je približio okupljenima encikliku *Humanae Vitae* te ukratko objasnio povijest uvođenja kontracepcije u današnje društvo.

Nakon predavanja krčki biskup Valter Župan, predsjednik Vijeća HBK za obitelj, pročitao je priopćenje sa 45. plenarnog zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije na kojoj su i biskupi upozorili na neprihvatljivost uvođenja zdravstvenog odgoja u škole. Uslijedila je sveta misa koju je predvodio don Damir Stojić, a nakon večere je dr. Milan Špehar, profesor na Teologiji u Rijeci, okupljene upoznao s kršćanskom meditacijom.

Posljednje predavanje, u nedjelju ujutro, održao je svećenik Krčke biskupije mons. Nikola Radić. Obrazložio je razvoj rodne ideologije prema kojoj se spol i rod ne moraju podudarati, te nastojanja da se ona uvuče u sva područja društva. Jedna od posljedica toga je i uvođenje zdravstvenog odgoja u naše škole, objasnio je mons. Radić.

Na otvaranju Obiteljske škole sudionike su pozdravili krčki biskup Valter Župan i riječki nadbiskup Ivan Devčić. Biskup Župan citirao je riječi generala Ante Gotovine nakon povratka u Hrvatsku: «Rat pripada povijesti - okrenimo se budućnosti» i nastavio: «Vi ste budućnost, vi roditelji i djeco». Ponovio je riječi koje je rekao papi Benediktu XVI. u Zagrebu te dodao: «Neka ovaj skup posvjedoči naše opredjeljenje da naše žene budu mame, a

muževi očevi, te da ih djeca imaju pravo zvati mama i tata».

Nadbiskup Devčić je rekao da je obitelj Crkva u malom, sve što velika Crkva slavi, sve se to živi u maloj Crkvi u obitelji. «Prvi učitelji vjere su roditelji, kršćanski otac i majka. Neka i ova obiteljska škola bude poticaj da više živimo kao kršćanske obitelji, zajedno sudjelujemo u molitvi i euharistiji», rekao je nadbiskup Devčić. Obiteljska škola Riječke metropolije zaključena je u nedjelju 18. studenog koncelebriranim euharistijskim slavljem koje je predvodio biskup Župan.

OTVORENO PISMO SUDIONIKA 10. OBITELJSKE ŠKOLE RIJEČKE METROPOLIJE

Na završetku trodnevne Obiteljske škole Riječke metropolije održane od 16. do 18. studenog u Malinskoj na otoku Krku sudionici su svoje stavove u svezi uvođenja zdravstvenog odgoja u hrvatske škole iznijeli u otvorenom pismu predsjednicima Republike, Sabora i Vlade Republike Hrvatske. Pismo prenosimo u cijelosti:

**g. Ivi Josipoviću,
predsjedniku Republike Hrvatske,
g. Josipu Leki,
predsjedniku Hrvatskog sabora,
g. Zoranu Milanoviću,
predsjedniku Vlade R Hrvatske,**

Nas, 220 roditelja s 248 djece i mladih različitih dobnih skupina iz sedam biskupija okupljenih na jubilarnoj 10. Obiteljskoj školi Riječke metropolije u Malinskoj na otoku Krku od 16. – 18. studenoga 2012. obrađivali smo temu *Obitelj, mladi i seksualnost. Moralni stavovi i vrednote u obiteljskom životu*. Cilj škole je bio kroz stručna predavanja i tematske radionice posvijestiti važnost obitelji u odgoju djece i mladih za zdravu spolnost. Na obiteljske i roditeljske škole dolazimo kako bi unapređivali svoja roditeljska znanja i vještine ne samo zbog dobrobiti svoje vlastite djece nego i one u lokalnim zajednicama iz kojih dolazimo. Mnogi od nas, a osobito voditelji, predstavnici su pedagoške, psihološke,

medicinske, filozofske, teološke i drugih struka.

Ovogodišnja tema izabrana je slijedom najava uvođenja novog programa Zdravstvenog odgoja, a zbog iznimnog interesa za tu aktualnu temu, na ovoj obiteljskoj školi osim sudionika iz Primorsko-goranske, Istarske i Ličko-senjske županije, sudjelovali su i predstavnici obiteljskih zajednica iz Međimurske i Šibensko-kninske županije te Grada Zagreba. Budući da je Kurikulum zdravstvenog odgoja nakon početka školske godine 2012/2013, mimo uobičajene procedure, uveden u odgojno-obrazovni sustav, iskoristili smo ovu prigodu da se поближе informiramo o načinu uvođenja i njegovom sadržaju. Ovakav način uvođenja doživljavamo kao uvredu našeg razuma, a dio sadržaja nas vrijeđa kao roditelje. Obraćamo vam se duboko zabrinuti i povrijeđeni izjavama državnih dužnosnika, a poglavito ministra Željka Jovanovića i ravnatelja Agencije za odgoj i obrazovanje Vinka Filipovića, koje nas kao roditelje diskreditiraju, a kao građansku većinu diskriminiraju.

Naime, svjesni smo da živimo u vremenu u kojemu nam urušavanje moralnih vrijednosti, okrutna trka za profitom i teška gospodarska situacija u hrvatskom društvu uvelike otežava našu roditeljsku ulogu. Umjesto da nam, u skladu s načelom supsidijarnosti, društvo i nadležne institucije pomažu u ostvarivanju naše roditeljske uloge i u brizi za cjelovito zdravlje naše djece, doživljavamo omalovažavanje i marginaliziranje. Uz to, uskraćuje nam se Ustavom zajamčeno pravo da samostalno odlučujemo o odgoju svoje djece. Naša prvotna i glavna odgojiteljska uloga nije nešto što nam država udjeljuje, već to imamo samim time što smo roditelji pa ju je država dužna zakonski uvažiti i štiti u zajedničkom cilju odgoja cjelovitih, zdravih, moralnih i odgovornih osoba. Ne samo da nam to jamči Ustav RH (čl. 63 st. 1) već i brojne međunarodne konvencije i deklaracije, kojih je Republika Hrvatska potpisnica, poput Opće deklaracije o pravima čovjeka (čl. 26, st. 3) i Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Protokol 1., čl. 2.) u kojoj izrijekom stoji: 'U obavljanju svojih funkcija povezanih

s obrazovanjem i poučavanjem država će poštovati pravo roditelja da osiguraju obrazovanje i poučavanje u skladu sa svojim vjerskim i filozofskim uvjerenjima', Povelje o temeljnim pravima Europske unije (čl. 14, st. 3.) te nedavno usvojene rezolucije Parlamentarne skupštine Vijeća Europe 1904. (2012) o pravu na slobodu izbora obrazovanja u Europi. Nikome, baš nikome, u ovom društvu ne može biti više stalo do zdravlja naše djece nego li nama samima. Stoga, pozdravljamo napore da se poboljša zdravstvena skrb djece i provodi primjereno zdravstveno prosvjećivanje u Republici Hrvatskoj. No, to se nipošto ne smije činiti mimo nas, već u suradnji s nama, uvažavajući pri tom našu ulogu u skladu s Konvencijom o pravima djeteta (čl. 24, st. 2e).

U tom kontekstu zamjeramo i Uredu pravobraniteljice za djecu koji nije reagirao na tvrdnje MZOŠ-a iz prosinca 2008. da, usprkos provedenim znanstveno-stručnim studijama poput onih Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) iz 2002. i 2006., programi zdravstvenog odgoja nisu potrebni. Time su naša djeca bila zakinuća za vrijedne sadržaje koje bi zasigurno doprinijeli boljim zdravstvenim pokazateljima od onih iznesenih u posljednjoj studiji HZJZ-a za 2009./2010. Pridružujemo se onim roditeljima koji su velikom većinom (88,72%) izabrali program zdravstvenog odgoja Udruge GROZD i koji je dobio pozitivno vrednovanje ne samo učenika i nastavnika već i Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje u obrazovanju, a podržalo ga je 255 akademika i znanstvenika, kao i većina vjerskih zajednica.

Nadalje, naša je želja u duhu kršćanskog nauka odgajati svoju djecu za nenasilje i prihvaćanje različitosti. Osobito nam je važno odgojiti ih za poštovanje dostojanstva svake ljudske osobe kao i ljudskog života od začeca do prirodne smrti, što uključuje i poštovanje svojeg i tuđeg tijela te razvijanje kreposti čistoće i samokontrole. Očigledno je da se naše poimanje čovjeka, spolnosti i njezinih izražavanja u potpunoma razlikuje od poimanja autora naslova preporučene literature 4. modula zdravstvenog odgoja. Stoga nam je, kao takvo, apsolutno neprihvatljivo.

Ovogodišnju obiteljsku školu započeli smo u petak 16. studenoga, slaveći oslobođenje naših generala, koji su dostojanstveno podnijeli osobnu i obiteljsku žrtvu ne samo u ratu nego i u miru. Završavamo ju u nedjelju 18. studenoga upućivanjem ovoga otvorenog pisma vama, kako bi vašom žurnom odlukom naša djeca bila oslobođena od onih sadržaja programa Zdravstvenog odgoja, a naročito njegovog 4. modula, koji su posve u suprotnosti s našim uvjerenjima i stavovima. Nipošto, ne bismo željeli da naša djeca snose posljedice odugovlačenja s tom odlukom te tražimo:

- uvažavanja našega Ustavnog prava da samostalno odlučujemo o odgoju naše djece i prava na izbor programa zdravstvenog odgoja;

- trenutačnu suspenziju programa zdravstvenog odgoja, a poglavito primjene njegovog 4. modula do uvođenja i nama prihvatljivog programa;

- uvođenje programa Udruge GROZD u sve škole, kojega je u prethodnoj eksperimentalnoj provedbi odabrala većina roditelja;

- uvid u utrošak sredstava koja su bila namijenjena uvođenju programa MEMOAIDS u škole, a temeljem ugovora Ministarstva zdravstva RH i Globalnog fonda za borbu protiv AIDS-a, malarije i tuberkuloze iz 2003. godine (\$2.784.804);

- uključivanje roditeljskih udruga i inicijativa koje zastupaju naše stavove u sve buduće aktivnosti i odluke vezane uz zdravstveni i građanski odgoj naše djece.

Uz srdačne pozdrave unaprijed zahvaljujemo na uvažavanju naših traženja koji su nesumnjivo izraz volje većine roditelja u Republici Hrvatskoj.

U Malinskoj, 18. studenoga 2012.

SUSRET REDOVNICA KRČKE BISKUPIJE

27. studenog 2012. u Puntu kod sestara Karmelićanki Božanskog Srca Isusova, u posljedipodnevni satima, redovnice Krčke biskupije okupile su se na svoj redoviti susret, duhovnu obnovu pred Došašće koju je predvodio povjerenik za ustanove posvećenog života Krčke biskupije vlč. Zvonimir Badurina Dudić.

Nagovor vlč. Zvonimira, koji se temeljio na apostolskom pismu *Porta fidei* pape Benedikta XVI. za Godinu vjere, bio je vrlo sadržajan.

Povjerenik je započeo svoje izlaganje ističući važnost poznavanja svoje vjere, te potaknuo sudionice na proučavanje Katekizma Katoličke Crkve, Kompendija i YOUCAT-a, što je možda, potisnuto u stranu.

Poznavanje svoje vjere jest, dakako, važno, no za istinski plodan navještaj Božje riječi presudna je promjena vlastitog srca, naglasio je povjerenik te je prisutnim sestrama dozvao

u pamet mnoge primjere svetaca Katoličke Crkve koji su dopustili Gospodinu da ih raznim poniženjima, odbacivanjima, porugama, nerazumijevanjima, patnjama – jednom riječju po križu – očisti od njih samih i preobrazi u sebe učinivši ih tako autentičnim svjedocima i sredstvom u svojim rukama.

Vlč. Zvonimir je također ukazao i na opasnost zatvorenosti ljudskoga srca, srca koje unatoč kiši milosti koje nebeski Zaručnik svaki dan šalje svojim zaručnicama – kao što je Gospodin rekao svetoj Faustini Kowalskoj – i dalje ostaje suho i tvrdo poput kamena. Čovjek tako Gospodinu daje samo «od sebe» – poput Šimuna farizeja koji je Gospodinu priredio bogatu gozbu (Usp. Lk 7,36), ali ne i «sebe» – poput Zakeja koji je potpuno otvorio svoje srce Gospodinu vraćajući četverostruko (Usp. Lk 19,8): jer *ljubav je velikodušna* (1 Kor 13,4).

Poslije nagovora sestre su imale prigodu za ispovijed, nakon koje je slijedila sveta Misa, koju je predvodio naš biskup mons. Valter Župan u koncelebraciji sa povjerenikom i svojim tajnikom vlč. Božidarom Volarićem..

U propovijedi je otac Biskup naglasio moć molitve, podsjećajući sestre na neočekivane događaje od sredine mjeseca studenog koji su bili iznenađenje za užu i širu javnost, a koji su svakako plod molitve, i to mnoge. Osim toga, otac Biskup je sestrama svratio pozornost i na neke negativne događaje i pojave sadržaja protuprirodnog karaktera na području zdravstvenog odgoja koji polako, ali sigurno počinju prodirati u škole i fakultete, te na zabrinjavajuću neinformiranost roditelja, a kod nekih čak i nezainteresiranost, pozivajući sestre na ozbiljnu molitvu i da se ne gube u prevelikim aktivnostima, jer u ovim «vremenima ludosti» molitva i Božja intervencija su jedino rješenje, za što su i te kako potvrda i dokaz kako nedavni događaji, tako i oni od prije dvadeset godina.

Iako su nazočne sestre bile pretežno članice aktivnih zajednica, otac Biskup se osvr-

nuo i na kontemplativne zajednice ističući kako Krčka biskupija, premda mala, ima četiri klauzurne zajednice: tri samostana sestara benediktinki i Euharistijsku zajednicu Službenica Srca Isusova i Marijina na Sužanu, što je veliki blagoslov za cijelu Biskupiju. Također je naveo primjer blaženog pape Ivana Pavla II., koji je u svoje vrijeme zaželio da u Vatikanu, u njegovoj neposrednoj blizini, bude zajednica klauzurnih sestara koje će se moliti i žrtvovati na njegove nakane. Tu je praksu nastavio i sadašnji papa Benedikt XVI.

Otac Biskup je prisutne sestre pozvao na život skroovitosti i povučeniosti, molitve i duboke sabranosti, kako bi njihov život bio plodan, a ne neplodan i mlak. Svoje promišljanje o važnosti molitve, sabranosti i istinskoga života u Bogu otac Biskup je zaključio navodeći upozoravajuće riječi blaženog Alojzija Stepinca koji je još 1942. godine rekao: «Hrvatskoj može samo Bog pomoći.»

Susret je zaključen kratkim sestrijskim druženjem.

s. Sunčica Boras

SUSRET OBITELJI OTOKA KRKA

Na prvu nedjelju došašća održan je u župnoj crkvi u Vrhu već tradicionalni susret obitelji otoka Krka, ove godine pod nazivom: «Budni budite». Susret je bio zamišljen nešto drugačije nego prijašnjih godina. Prvo je povjerenik za obitelj, vlč. Anton Valković pozdravio nazočne obitelji i zamolio po jednog predstavnika svake župe da donese upaljenu adventsku svijeću na za to predviđeno mjesto na oltaru. Predstavnici su nosili svijeće uz molitvu i prigodnu pjesmu: «Maranatha».

Slijedilo je odvajanje djece i odraslih. Djeca su u obližnjoj dvorani imala svoj program, a roditelji su za to vrijeme slušali izlaganje jedne vjeroučiteljice i majke, gđe. Dubravke Buničić iz Cresa. Tema je bila uvođenje zdravstvenog odgoja u škole s naglaskom na

sporni - četvrti modul u kojem se govori o spolnosti. Nakon nje je vjeroučitelj, a također i otac, Krunoslav Čuljat ih Baške govorio o tome na koji način se djeci 7. i 8. razreda prema udžbeniku iz vjeronauka predaju te teme. Predavanje je zaokružila gđa. Anica Žužić, psiholog u dječjem vrtiću, a također i majka koja je govorila o tome kako djeca reagiraju kada ih se u obitelji odgaja i usađuje im se jedne vrijednosti, a u školi, vrtićima, medijima i općenito u društvu, se te vrijednosti negiraju i omalovažavaju i koliko to zbunjujuće djeluje na djecu. Nakon ovih izlaganja roditeljima se obratio i o. Biskup i izrazio im svoju podršku i pozvao ih na «budnost» i zauzetost u odgoju djece.

Pri kraju susreta roditeljima su se ponovno pridružila djeca i otpjevala nekoliko adventskih pjesama.

Svima koji imaju djecu u školi, bilo u osnovnoj ili srednjoj dana je mogućnost da svo-

jim potpisom za svako pojedino dijete izraze svoje neslaganje s uvođenjem ovog spornog dijela zdravstvenog odgoja u škole.

Ljubica Kosić

SUSRET MONS. VALTERA ŽUPANA S RAVNATELJIMA ODGOJNO OBRAZOVNIH INSTITUCIJA

Susret krčkoga biskupa mons. Valtera Župana, koji se već više godina redovito održava u predbožićno vrijeme, s ravnateljicama i ravnateljima dječjih vrtića, osnovnih i srednjih škola te odgojnog doma na području Krčke biskupije u kojima se provodi vjerski odgoj i vjeronauk održan je 05. prosinca 2012. u Biskupskom dvoru u Krku. Susret je organizirao predstojnik Katehetskog ureda i povjerenik za katehizaciju vlč. mr. Anton Peranić.

Pozdravljajući okupljene ravnateljice i ravnatelje biskup je izrazio veliko zadovoljstvo što ih može i ove godine ugostiti, počastiti i odati im priznanje za njihov zahtjevni i odgovorni rad u ustanovama koje predstavljaju i vode.

Predstojnik Katehetskog ureda Anton Peranić održao je izlaganje na temu: «20. godina vjeronauka na području Krčke biskupije». On je ukratko progovorio o uvođenju vjeronauka u školski sustav istaknuvši protagoniste toga vremena te dao kratku analizu proteklog razdoblja. Tijek izlaganja bio je praćen grafikona koji su sadržavali podatke vezane uz broj

i profil vjeroučitelja i vjeroučenika. Posebnu vrijednost analizi stanja dali su upitnici u kojima su vjeroučitelji vrednovali svoj vjeroučiteljski rad, suradnju u župnoj katehezi i vlastite kompetencije, a isto tako anketa s ravnateljima osnovnih i srednjih škola koju je proveo mr. Peranić.

Nakon izlaganja uslijedilo je druženje i razgovor sudionika u kojem je dotaknuto više aktualnih pitanja koja se tiču odgoja i obrazovanja. Biskup je izrazio razumijevanje za rad ravnatelja i nastavnog osoblja te ih ohrabrio i potaknuo da hrabro nastave svoj poziv za dobro djece i mladih koji su povjereni njihovim ustanovama. To uključuje i suradnju s roditeljima i uvažavanje njihovog vrijednosni sustava u odgoju djece i mladih. Roditelji su prvi i nezamjenjivi odgojitelji.

Prisutni ravnatelji i ravnateljice obdarile su biskupa prigodnim poklonima i izrazili zadovoljstvo zbog još jednog lijepog i korisnog susreta. Biskup je uzvratio prigodnim poklonima i počastio drage uvažene goste zajedničkim objedom u Biskupskom dvoru u Krku.

SADRŽAJ 6/2012.

BISKUPOVA BOŽIĆNA PORUKA 2012.....	185
DOKUMENTI	187
Poruka pape Benedikta XVI. za 99. Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2013.	187
Poruka pape Benedikta XVI. za 28. Svjetski dan mladih 2013.	190
XIII. opća redovna Biskupska sinoda (7. - 28. listopada 2012.)	195
Pismo Hrvatske biskupske konferencije Vladi Republike Hrvatske	204
Izjava komisije «Iustitia et pax» HBK-a: Završetak Domovinskoga rata	207
Priopćenje s 45. plenarnog zasjedanja HBK (Zagreb, 13—15. studenoga 2012.)	211
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA.....	215
Odredbe i smjernice za Godinu vjere	215
Euharistijsko slavlje uz godišnjicu smrti sluga Božjega Antuna Mahnića.....	217
Božićni susret bogoslova i sjemeništara	217
Molitvena osmina za jedinstvo Kršćana	218
Godišnje klanjanje Presvetom	218
Mise «Pro familia et iuventute».....	219
Slavlje svete krizme u župama otoka Raba	220
IZ KATEHETSKOG UREDA	221
Katehetska zimska škola.....	221
IZ POVJERENSTVA ZA PASTORAL DUHOVNIH ZVANJA	221
Susreti za mladiće i djevojke u «Betaniji»	221
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI.....	222
O. Biskup	222
Svećenici.....	223
Božićno čestitanje Biskupu.....	223
Misa za članove i simpatizere Pokreta za život	223
Znanstveni skup povodom 20. obljetnice djelovanja Pokreta za život.....	223
Hrvatsko zahvalno hodočašće u Rim u godini vjere	225
Županijsko stručno vijeće vjeroučitelja osnovnih i srednjih škola.....	227
Obiteljska škola Riječke metropolije	227
Susret redovnica Krčke biskupije	230
Susret obitelji otoka Krka (Vrh, 2. prosinca 2012.).....	231
Susret mons. Valtera Župana s ravnateljima odgojno obrazovnih institucija	232

SADRŽAJ 2012.

SADRŽAJ 1/2012.

DOKUMENTI.....	1
Poruka za XVII. Dan života (5. veljače 2012.)	1
Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski dan mira 2012.....	3
Poruka pape Benedikta XVI. za XX. Svjetski dan bolesnika 2012.	8
Poruka hrvatskih biskupa pred referendum o pristupanju Hrvatske Europskoj Uniji	11
Priopćenje sa sjednice Stalnog vijeća HBK (17. Siječnja 2012.)	12
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA	13
Odluka o imenovanju djelatnika Ureda za crkvenu umjetnost i kulturna dobra	13
Upravno vijeće Biskupijske ustanove za uzdržavanje klera i drugih crkvenih službenika – imenovanje članova.....	14
Dan posvećenog života (2. veljače 2012)	14
Dan života (5. veljače 2012.)	15
20. Svjetski dan bolesnika (11. veljače 2012.)	16
Tečaj pripreme za brak	17
Susret mladih svećenika s biskupom (29. veljače 2012.)	17
Misa za umiruće u veljači	17
Korizma	17
Milostinja IV. Korizmene nedjelje i mise «za duše».....	18
Godišnjica smrti biskupa Karmela Zazinovića (5. ožujka 2012.)	18
Obljetnica ređenja biskupa Valtera Župana (15. ožujka 2012.)	19
Plenarni preduskrsni svećenički sastanak (28. ožujka 2012.).....	19
Prve subote u mjesecu	19
Obveze prema Ordinarijatu.....	20
Otpuštanje cenzure zbog pobačaja.....	20
Don Ivan Grubišić – kazna obustave – suspenzije	21
IZ KATEHETSKOG UREDA	21
Biskupijska završnica Vjeronaučne olimpijade.....	21
Duhovna obnova za odgojiteljice u vjeri i vjeroučitelje laike i časne seste	21
IZ POVJERENSTVA ZA DUHOVNA ZVANJA	22
Animacija Euharistijskih slavlja za promicanje duhovnih zvanja	22
IZ POVJERENSTVA ZA MLADE	22
Prva temeljna formacija animatora	22
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI.....	23
O. Biskup	23
Naši jubilarci.....	24
Susret mons. Valtera Župana s ravateljima odgojno obrazovnih institucija na području Krčke biskupije	24
Đakoni i bogoslovi.....	25
Đakonsko ređenje u Novalji	25
Božićni susret đakonâ, bogoslova i sjemeništara.....	26
Hodočašće povjerenja na Zemlji – Berlin	27

SADRŽAJ 2/2012.

BISKUPOVA VAZMENA PORUKA.....	29
DOKUMENTI.....	31
Apostolsko pismo u obliku motu propria pape Benedikta XVI. kojim se proglašava Godina vjere	31
Nota s pastoralnim smjernicama za Godinu vjere Kongregacije za nauk vjere.....	38
Poruka pape Benedikta XVI. za korizmu 2012.	46
Poruka pape Benedikta XVI. za 49. Svjetski dan molitve za zvanja.....	49
Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija.....	52
Pismo-Poruka za 14. zajedničko zasjedanje HBK i BK BiH (Sarajevo, 30.-31.siječnja 2012.)	54
Poziv Komisije Iustitia et Pax HBK za poštivanjem nedjelje.....	55
Poruka za Dan posvećenog života	57
Poslanica Mons. Josipa Mrzljaka u povodu tjedna solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini	58
Priopćenje s Izvanrednog plenarnog zasjedanja HBK.....	60
XIV. redovno godišnje zajedničko zasjedanje BK BIH I HBK – priopćenje.....	61
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA.....	63
Plenarni preduskrsni svećenički sastanak	63
Veliki ili Sveti tjedan	63
Susret obiteljskih zajednica (Uskrsni ponedjeljak, 9. travnja 2012.).....	65
Nedjelja Dobrog Pastira – Dan molitve za duhovna zvanja (29. travnja 2012.).....	65
Mjesec svibanj	65
Župni upravitelj.....	66
Potvrda o pravnom sljedništvu.....	68
IZ KATEHETSKOG UREDA.....	69
Hodočašće djece Krčke biskupije na grob biskupa Mahnića (21. travnja 2012.).....	69
Proljetna katehetska škola.....	70
Stručna vijeća odgojiteljica u vjeri Riječke metropolije.....	70
IZ POVJERENSTVA ZA MLADE.....	71
Prijave za Susret hrvatske katoličke mladeži u Sisku 2012.....	71
Okvirni program SHKM Sisak 2012.	71
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI	73
O. Biskup	73
Svećenici: vlč. Luka Paljević – župni upravitelj Linardića	74
Biskupijska završnica Vjeronaučne olimpijade	74
Sjednica Biskupijskog pastoralnog vijeća	75
Korizmena duhovna obnova za redovnice	76
Duhovna obnova odgojiteljica u vjeri i vjeroučitelj(ic)a Krčke biskupije.....	77
Susret mladih Krčke biskupije	79
Priopćenje Apostolske Nuncijature u RH	80
IN MEMORIAM.....	81
Preminuo umirovljeni splitsko-makarski nadbiskup Ante Jurić	81

BISKUPOVA RIJEČ: Mi – nevrijedni tvoji sluge – svećenici	85
DOKUMENTI.....	86
Poruka pape Benedikta XVI. za 27. Svjetski dan mladih 2012.	86
Izjava visokih predstavnika vjerskih zajednica u Hrvatskoj glede najavljene žurnosti donošenja Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji.....	92
Izjava Stalnog Vijeća HBK o prijedlogu Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji	93
Izjava o postupku donošenja zakona	94
Poruka za Nedjelju turizma 2012.	95
Priopćenje sa sastanka Biskupske komisije Hrvatske biskupske konferencije za odnose s državom i Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Vlade Republike Hrvatske	97
Priopćenje sa 44. Plenarnog zasjedanja HBK (Zagreb, 17. – 19. travnja 2012.).....	98
Priopćenje Komisije HBK «Iustitia et pax».....	100
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA.....	101
Mjesec lipanj	101
Svetkovina svetog Kvirina	101
Presveto Srce Isusovo – Dan svećeničkog posvećenja	102
Svećeničko ređenje	102
Ispiti za ispovjednu ovlast.....	103
Prijava novih svećeničkih kandidata.....	103
Ljetovanje sjemeništara i bogoslova	104
Duhovne vježbe svećenika.....	104
Upute, pojašnjenja i odredbe o misnom slavlju	105
IZ KATEHETSKOG UREDA.....	108
Biskupijsko / županijsko stručno vijeće vjeroučitelja osnovnih i srednjih škola.....	108
IZ POVJERENSTVA ZA PASTORAL MLADIH	109
Evaluacija mladih Krčke biskupije povodom provedbe temeljne formacije animatora programa «Mladi za mlade» 2011./2012.	109
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI	110
O. Biskup je	110
Svećenici: vlč. Vedran Kirinčić	111
Zlatni jubilej: mons. Valter Župan i mons. Andrija Depikolozvane.....	111
Priopćenje Apostolske Nuncijature u RH	112
Novi nuncij u RH	112
Uzoriti kardinal Josip Bozanić počasni doktor Sveučilišta u Zagrebu	112
Najava zahvalnog hodočašća u Rim	113
Preduskrasni plenarni svećenički sastanak	113
Hodočašće djece na Mahničev grob.....	114
Susret hrvatske katoličke mladeži (Sisak, 5. i 6. svibnja 2012.).....	115
IN MEMORIAM: o. fra Benko Dujmović, franjevac trećoredac	116

SADRŽAJ 4/2012.

BISKUPOVA RIJEČ NA POČETKU ŠKOLSKE I VJERONAUČNE GODINE.....	121
DOKUMENTI	122
Poruka Pape Benedikta XVI. za Svjetski misijski dan 2012.....	122
Poruka biskupa HBK roditeljima, djeci i mladima o dvadesetoj obljetnici vjeronauka u školi, ususret Godini vjere.....	125
Izjava Komisije HBK «Iustitia et pax» o promicanju javnog interesa i zaštiti javnih dobara	126
Izjava Stalnoga vijeća hbk-A o konačnom prijedlogu Zakona o medicinski pomognutoj oplodnji.....	129
Poruka svećenicima, redovnicima i redovnicama te vjeroučiteljima i katehetama u župnim zajednicama na početku školske i katehetske godine 2012/2013.....	130
Priopćenje Tiskovnog ureda HBK	132
Priopćenje s Izvanrednog plenarnog zasjedanja HBK	132
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA	134
Priopćenje za javnost.....	134
Dolazak bogoslova u sjemenište «Ivan Pavao II.» u Rijeci	135
Naši svećenički kandidati	136
Teološko - pastoralni tjedan za svećenike i redovnike Riječke metropolije	136
Tečajevi pripreme za brak	137
Slavlje svete potvrde u župama Omišaljskog dekanata.....	138
Mjesec listopada.....	138
Katekumenat.....	139
Hodočašće žena na grob Marice Stanković (8. listopada 2012.).....	140
Otvorenje Godine vjere. Biskupijsko hodočašće na Trsat (14. listopada 2012.).....	140
Plenarni svećenički sastanak (19. i 20. listopada 2012.)	141
Znanstveni skup povodom 20. obljetnice Pokreta za život Krčke biskupije (27. listopada 2012.)	142
Obiteljska škola Riječke metropolije (16. do 18. studenog 2012.).....	143
Domovinsko zahvalno hodočašće u Rim u Godini vjere	143
Susret mladih svećenika s Biskupom	144
IZ KATEHETSKOG UREDA.....	145
Biskupijski susret vjeroučitelja i odgojiteljica u vjeri	145
Stručno vijeće odgojiteljica u vjeri Riječke metropolije	145
Katehetska jesenska škola za osobe s teškoćama u razvoju	145
Katehetska jesenska škola za predškolski vjerski odgoj	145
Biskupijsko / županijsko stručno vijeće vjeroučitelja osnovnih i srednjih škola	145
IZ POVJERENSTVA ZA MLADE	146
Biskupijsko hodočašće mladih u Svetište Majke Božje Goričke.....	146
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI	147
O. Biskup	147
Nastupno misno slavlje Apostolskog nuncija mons. Alessandra D'Errica.....	148
Imenovanja i premještaji u Biskupiji Krk	148
Vlč. Renato Kučić doktor teologije.....	149
Svećenici na duhovnim vježbama	150
Biskupijski susret ministranata.....	150
Stručno vijeće vjeroučitelja.....	151

Ljetovanje bogoslova i sjemeništara.....	151
Biskupijski susret odgojiteljica u vjeri i vjeroučitelja Krčke biskupije.....	152

SADRŽAJ 5/2012.

Biskupov proglas na početku Godine vjere	157
Biskupovo pismo na početku Godine vjere	158
DOKUMENTI.....	159
Izjava komisije HBK «Iustitia et Pax»: O dobru mira – plodu pravde i istine	159
Dekret Apostolske pokorničarne o potpunom oprostima	161
Priopćenje s Izvanrednog plenarnog zasjedanja HBK (Zagreb, 22. listopada 2012.)	164
Čestitka Svetog Oca Benedikta XVI. krčkom biskupu mons. Valteru Županu povodom 50. obljetnice njegova svećeništva.....	165
Prijevod čestitke Svetog Oca Benedikta XVI.	167
Zahvala mons. Valtera Župana Svetom Ocu Benediktu XVI.	167
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA.....	168
Potpuni oprost u Godini vjere u Krčkoj biskupiji.....	168
Dušni dan	169
Permanentno obrazovanje mladih prezbitera.....	169
Susret obitelji otoka Krka u župnoj crkvi u Vrhu (2. prosinca 2012.).....	170
IZ KATEHETSKEGA UREDA.....	170
Biskupijsko / županijsko stručno vijeće vjeroučitelja osnovnih i srednjih škola.....	170
Susret Biskupa s ravnateljicama i ravnateljima dječjih vrtića, osnovnih i srednjih škola i odgojnog zavoda na području Krčke biskupije.....	170
Raspored odgojiteljica u vjeri i vjeroučitelj(ica) u ped. i šk. godini 2012./2013.....	171
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI	174
O. Biskup	174
Mjerodavnost krčkog biskupa za pokretanje postupka za proglašenje blaženim biskupa Antuna Mahnića.....	175
Ikona Gospe Čenstohovske u krčkoj katedrali u sklopu hodočašća «Od oceana do oceana»	175
Biskupijsko hodočašće mladih u Svetište M B Goričke (22. i 23. rujna 2012.).....	177
Međunarodni znanstveni skup «Hrvatsko glagoljaštvo u europskom okružju» (Krk, 5. – 7. listopada 2012.)	177
Hodočašće žena na grob Službenice Božje Marice Stanković (Zagreb, 8. listopada 2012.)	179
Biskupijsko hodočašće na Trsat i uvod u Godinu vjere (14. listopada 2012.).....	180
Plenarni svećenički jesenski sastanak (Krk, 19. i 20. listopada 2012.)	181

SADRŽAJ 6/2012.

BISKUPOVA BOŽIČNA PORUKA 2012.....	185
DOKUMENTI.....	187
Poruka pape Benedikta XVI. za 99. Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2013.....	187

Poruka pape Benedikta XVI. za 28. Svjetski dan mladih 2013.	190
XIII. opća redovna Biskupska sinoda (7. - 28. listopada 2012.).....	195
Pismo Hrvatske biskupske konferencije Vladi Republike Hrvatske.....	204
Izjava komisije «Iustitia et pax» HBK-a: Završetak Domovinskoga rata.....	207
Priopćenje s 45. plenarnog zasjedanja HBK (Zagreb, 13—15. studenoga 2012.).....	211
ODREDBE BISKUPSKOG ORDINARIJATA	215
Odredbe i smjernice za Godinu vjere.....	215
Euharistijsko slavlje uz godišnjicu smrti sluge Božjega Antuna Mahnića	217
Božićni susret bogoslova i sjemeništara	217
Molitvena osmina za jedinstvo Kršćana	218
Godišnje klanjanje Presvetom.....	218
Mise «Pro familia et iuventute»	219
Slavlje svete krizme u župama otoka Raba.....	220
IZ KATEHETSKOG UREDA	221
Katehetska zimska škola	221
IZ POVJERENSTVA ZA PASTORAL DUHOVNIH ZVANJA	221
Susreti za mladiće i djevojke u «Betaniji»	221
DIJECEZANSKA KRONIKA I OBAVIJESTI	222
O. Biskup	222
Svećenici	223
Božićno čestitanje Biskupu	223
Misa za članove i simpatizere Pokreta za život	223
Znanstveni skup povodom 20. obljetnice djelovanja Pokreta za život	223
Hrvatsko zahvalno hodočašće u Rim u godini vjere.....	225
Županijsko stručno vijeće vjeroučitelja osnovnih i srednjih škola	227
Obiteljska škola Riječke metropolije	227
Susret redovnica Krčke biskupije	230
Susret obitelji otoka Krka (Vrh, 2. prosinca 2012.)	231
Susret mons. Valtera Župana s ravnateljima odgojno obrazovnih institucija.....	232

Izdaje: BISKUPSKI ORDINARIJAT KRK, Biskupa Antuna Mahnića 18, HR-51500 KRK
tel. 051/221-018; fax. 051/221-483; e-mail: bisk.ordinarijat.krk@ri.t-com.hr

Odgovara: mons. Valter Župan, biskup

Uredila: I. Žužić

